

KUNSTFAGLIGE EVALUERINGER

– AF 15 KULTURINSTITUTIONER I AARHUS

UDARBEJDET AF:
AARHUS KOMMUNES KUNSTRÅD,
MUSIKUDVALG OG BILLEDKUNSTUDVALG
I SAMARBEJDE MED KUNSTRÅDETS
KONSULENT KAREN HANNAH

MARTS 2016

KUNSTFAGLIGE EVALUERINGER

- AF 15 KULTURINSTITUTIONER I AARHUS

FORORD	2
FONDEN VOXHALL	8
RADAR	12
TRAIN	18
SPOT FESTIVAL	24
AARHUS JAZZ ORCHESTRA	30
AARHUS SYMFONIORKESTER	36
MUSIKHUSET AARHUS	40
BORA BORA	46
GRANHØJ DANS	50
TEATER KATAPULT	54
TEATER REFLEKSION	60
TEATERHUSET FILUREN	66
TEATRET GRUPPE 38	72
TEATRET SVALEGANGEN	78
KUNSTHAL AARHUS	84
BILAG 1: AKTUELLE UDFORDRINGER FOR SPILLESTEDERNE I AARHUS	91
BILAG 2: STARTDOKUMENT FOR EVALUERINGERNE	94
BILAG 3: BILAG TIL STARTDOKUMENT 2015-16	102

FORORD

Aarhus Kommunes Kunstråd har siden 2002 gennemført kunstfaglige evalueringer af udvalgte kulturinstitutioner i kommunen. Det er sket ca. hvert fjerde år.

Med Kulturpolitik 2014-2016 besluttede byrådet, at de kunstfaglige evalueringer i 2015/2016 udføres af Kunstrådet i et tæt samarbejde med Musikudvalget og Billedkunstudvalget.

Det er kulturrådmanden, der træffer beslutning om hvilke kulturinstitutioner, der skal evalueres, dog med inddragelse af Kulturudvalget og de kunstfaglige råd.

Hovedreglen er, at kulturinstitutioner, der modtager *mere end 1 mio. kr.* i offentlige tilskud (kommunal og statslig støtte), skal evalueres. Dog undtaget museerne samt kulturinstitutioner, hvis formål ikke er kunstfaglig produktion eller formidling. Dette følger af tidligere kulturpolitiske beslutninger.

Følgende 15 institutioner er blevet evalueret i denne runde: Kunsthal Aarhus, Svalegangen, Teatret Gruppe 38, Teaterhuset Filuren, Teater Refleksion, Teater Katapult, Granhøj Dans, Bora Bora, Musikhuset Aarhus, Aarhus Symfoniorkester, Aarhus Jazz Orchestra, SPOT Festival, Train, Radar og Fonden VoxHall (VoxHall/Atlas).

Desuden har Kunstrådet haft i opdrag at foretage kunstfaglige udtalelser vedr. Aarhus Festuge, ILT 2015, Sculpture by the Sea og Åbne Scene.

Denne rapport præsenterer resultaterne af de kunstfaglige evalueringer. De kunstfaglige udtalelser offentliggøres i et selvstændigt notat.

De kunstfaglige råd 1.1.2014 - 31.12.2017
Aarhus Kommune kunstfaglige råd – Kunstrådet, Musikudvalget og Billedkunstudvalget – er udpeget for en fireårig periode. Medlemmerne udpeges efter høring af de kunstneriske miljøer og er indstillet af Kulturrådmanden til endelig godkendelse af Aarhus Byråd.

Med Kulturpolitik 2014-2016 har de tre råd fuld kompetence til at træffe beslutninger om bevillinger og afslag fra de frie kulturpuljer, der er specifikt rettet mod produktion af kunst.

Nyt er endvidere, at alle tre kunstfaglige råd, jf. ovenfor, er inddraget i de kunstfaglige evalueringer. Desuden er evalueringsforløbet med den seneste kulturpolitik justeret, så der evalueres tidligere i rådernes funktionsperiode.

Dette med henblik på at opnå større sammenhæng mellem evalueringsprocessen, rådernes funktionsperiode og processen i forbindelse med opfølgningen på evalueringerne og vedtagelsen af ny kulturpolitik.

- Sammenfattende er hovedopgaverne for de kunstfaglige råd:**
- At behandle ansøgninger til en stor del af Aarhus Kommunes kulturstøttepuljer og træffe afgørelser om bevillinger og afslag.
 - At gennemføre kunstfaglige evalueringer af udvalgte kulturinstitutioner i Aarhus Kommune én gang i valgperioden.
 - At fungere som rådgiver for byrådet og administrationen i kunstfaglige spørgsmål.
 - At indgå i konkrete opgaver i forbindelse med implementering af Aarhus Kommunes kulturpolitik.

Medlemmer af de tre kunstfaglige råd i perioden 1.1.2014 - 31.12.2017 er:

- **Niels Andersen** (Formand for Kunstrådet). Projektleder og producent på teaterområdet.
- **Mikala Bjarnov Lage** (Kunstrådet). Sceneinstruktør og koreograf.
- **Mads Eslund** (Kunstrådet). Udøvende forfatter og udøvende sanger. Uddannet ved forfatterskolen.
- **Signe Klejs** (Kunstrådet). Udøvende billedkunstner og scenograf. Uddannet fra Designskolen i Kolding samt ved Berlin Kunst und Medien.
- **Marie Koldkjær Højlund** (Formand for Musikudvalget og medlem af Kunstrådet; dog orlov fra Kunstrådet i 2015, hvor hun erstattes af Kristina Holgersen). Udøvende musiker, sanger og lyddesigner. Uddannet i Audiodesign fra Aarhus Universitet, p.t. ph.d.-studerende samme sted.
- **Kristina Holgersen** (Musikudvalget og midlertidigt medlem af Kunstrådet i 2015. Er pr. 1.1. 2016 dog udtrådt af både Musikudvalg og Kunstråd efter udpegning som formand for Statens Kunstfonds Legatudvalg for Musik). Autodidakt udøvende komponist og sanger.
- **Jakob Næslund Madsen** (Musikudvalget). Freelance operasolist og operainstruktør. Uddannet i klassisk sang ved det Jyske Musik-konservatorium samt ved Operaakademiet ved Det Kongelige Teater.
- **Jesper Bay** (Musikudvalget). Selvstændig konsulent i musikbranchen.

- **Lene Desmentik** (Formand for Billedkunstudvalget). Udøvende billedkunstner. Uddannet ved Det Kongelige Danske Kunstakademi.
- **Bo Mølggaard** (Billedkunstudvalget og Kunstrådet). Udøvende billedkunstner. Uddannet som grafiker samt ved Det Jyske Kunstakademi.
- **Iben West** (Billedkunstudvalget). Udøvende billedkunstner og grafisk designer. Uddannet ved Designskolen i Kolding.

Én samlet evalueringsopgave – ét samlet råd
Arbejdet med de kunstfaglige evalueringer er gennemført i et ligeværdigt samspil mellem alle medlemmer i Kunstrådet, Musikudvalget og Billedkunstudvalget. Det er således et samlet ”råd”, der har udarbejdet evalueringerne og står bag indhold, vurderinger og anbefalinger i rapporten.

Når der i rapporten anvendes samlebetegnelsen ”Kunstrådet”, refereres der således til de tre kunstfaglige råd under et.

Om rapporten
I det følgende præsenteres først evalueringernes opdrag, metode og proces samt nogle overordnede bemærkninger om kunst og kultur i Aarhus. Derpå følger evalueringerne af de enkelte institutioner.

Sidst i rapporten er tre bilag. Bilag 1 omhandler aktuelle udfordringer for spillestederne i Aarhus. Bilag 2 er Kunstrådets ”Startdokument”, der indeholder oplægget til evalueringsprocessen. Bilag 3 indeholder de spørgsmål, der har dannet baggrund for institutionernes selvevaluering.

OPDRAG, METODE OG PROCES

Kommissorium for evalueringerne
Kunstrådet har evalueret kulturinstitutionerne ud fra flg. kommissorium:

Evalueringerne danner en væsentlig del af grundlaget for de kulturpolitiske prioriteringer og for udarbejdelse af kulturpolitikken. Evalueringerne anvendes også af Aarhus Kommune i forbindelse med kontraktforhandlingerne med de enkelte institutioner. Evalueringsprocessen tilrettelægges med stor inddragelse af de enkelte institutioner, der bl.a. gennemfører selvevalueringer og er i dialog med Kunstrådet i processen. Det er således et selvstændigt mål, at evalueringerne kan anvendes internt i de enkelte kulturinstitutioner til at styrke og videreudvikle den kunstneriske kvalitet.

Metode – Ønskekvistmodellen
Kunstrådet har, i lighed med de forrige Kunstråd, valgt at anvende Ønskekvistmodellen som overordnet evalueringsmetode for mødet med institutionerne.

Ønskekvistmodellen er udviklet af Jørn Langsted, Karen Hannah og Charlotte Rørdam Larsen, Aarhus Universitet, på bestilling af Aarhus Kommune efter aftale med Kulturministeriet som et led i bestræbelsen på at finde en fælles metodik, der egner sig til evalueringer på kulturområdet.

Ønskekvistmodellen består af et trestrengt kvalitetsbegreb, der betragter kunstnerisk kvalitet som kombinationen af Villen (engagement), Kunnen (evner) og Skullen (nødvendighed).

Disse tre begreber har været gennemgående for Kunstrådets arbejde, lige fra de uformelle overværelser af forestillinger, udstillinger, koncerter o.a. til de formelle udspil og møder direkte i forbindelse med evalueringsarbejdet.

Kunstrådet har desuden tilknyttet Karen Hannah som evalueringskonsulent for hele processen.

Processen

Evalueringsprocessen kan inddeles i flere faser:

- 1 | Udarbejdelse af Startdokumentet
- 2 | Fællesmøde med institutionerne
- 3 | Institutionernes selvevaluering
- 4 | Indsamling, analyse og bearbejdning af materiale i Kunstrådet.
- 5 | Første samtalerunde mellem Kunstrådet i to- eller tremandsgrupper og de enkelte institutioner
- 6 | Udfærdigelse af 1. udgave af evalueringerne og udsendelse til institutionerne
- 7 | Anden samtalerunde mellem Kunstrådet i to- tremandsgrupper og de enkelte institutioner
- 8 | Den samlede evalueringsrapport gennemarbejdes inden overdragelse til Rådmanden, Kulturelt Udvalg, forvaltningen, institutionerne og offentligheden.
- 9 | Offentliggørelse af evalueringerne
- 10 | Seminar om evalueringerne med deltagelse af kulturinstitutionerne, de kunstfaglige råd, politikere og forvaltning.

For yderligere om kommissorium, metode og proces, se bilag 2: ”Startdokument for evalueringerne 2015-16”.

Bemærkninger om processen

Som det også fremgår af kommissoriet, er det et selvstændigt mål, at evalueringerne og processen bag kan anvendes som udviklingsværktøj af institutionerne.

Kunstrådet finder det af afgørende betydning for evalueringernes samlede relevans, at de enkelte institutioner oplever et udbytte af processen, ikke mindst når man medtænker det arbejde, de evaluerede institutioner lægger i forløbet.

Institutionernes tilbagemelding på evalueringsprocessen har vist sig i meget udstrakt grad at være positiv, og mange har i særlig grad fremhævet arbejdet med selvevalueringen og den medfølgende respons som givende. Dog har nogle pointeret, at forløbets tidsmæssige udstrækning er lang. Kunstrådet anerkender, at forløbet kan synes langt og vil opfordre Kulturforvaltningen og det kommende kunstråd til at søge evalueringernes tidsmæssige udstrækning afkortet.

Ligeledes vil Kunstrådet opfordre til, at kriterierne for udvælgelsen af institutioner til evaluering overvejes i forbindelse med fremtidige evalueringsrunder. Frem for at lade størrelsen af den kommunale støtte være hovedbestemmende i udvælgelsen kunne man overveje at lade

Kunstrådets evalueringer fokusere på enkelte områder inden for kulturlivet, og altså før hver evaluering lade ét eller flere temaer være afgørende for udvælgelsen.

I forbindelse med evalueringsprocessen har flere kulturinstitutioner desuden en opfordring, her citeret fra samtalen med Train: ”at medlemmerne af kommunens kulturudvalg og andre, der er med til at træffe beslutning om bevillinger, kommer ud og oplever stederne”. Dette kan Kunstrådet naturligvis kun støtte op om.

OVERORDNEDE BETRAGTNINGER OM KUNST OG KULTUR I AARHUS

Det er indlysende, at de kulturinstitutioner, der i det følgende er evalueret, kun tegner en del af det samlede billede af kunst og kultur i Aarhus. Dels er der kun tale om et udvalg af institutioner, og dels har opgaven ikke omfattet hverken de store museer, undervisningsinstitutionerne eller det vidt forgrenede net af mindre kulturaktører, som Aarhus heldigvis er meget rig på. Som supplement til evalueringerne ønsker Kunstrådet her at knytte et par kommentarer til det mere overordnede billede af kunst og kultur i Aarhus.

Aarhus – en stolt kulturby?

Aarhus har de senere år opnået et stærkt forbedret ry som kulturby. Ikke mindst båret frem af store institutioner som ARoS, Moesgaard Museum og Den Gamle By m.fl., men i høj grad også af det kunstneriske og kreative vækstlag, der trives i alle hjørner af byen. Der er en bred vifte af forskelligartede tilbud og et overordnet indtryk af, at der skabes kunst og kultur af høj kvalitet i byen.

Der er god grund til at være stolte af vores by kulturelt set, og det er et håb, at endnu flere får blik for, at det meget varierede kulturudbud er et af byens store aktiver. En øget kulturel stolthed må meget gerne betyde, at Aarhus i fremtiden i endnu højere grad tør satse på egen kunnen, når der skal produceres kunst og kultur i byen. Selvfølgelig skal vi stadig have fat i de allerbedste nationale og internationale kapaciteter, der kan berige kulturlivet i byen, men vi må godt turde satse endnu mere på ”vores egne” – både dem, der kan nu, og de unge, vi ønsker skal kunne i fremtiden

Aarhus 2017 – Europæisk Kulturhovedstad

Man kan med en vis ret hævde, at Aarhus i de senere år allerede har opnået mange af de effekter, man på forhånd håbede på at opnå med et projekt som Kulturby 2017. Det være sig en øget international bevågenhed og en øget lokal kulturel selvbevidsthed.

Så hvad skal vi med Kulturby 2017? Det spørgsmål skal vi blive ved med at stille os selv i byen, både nu i 2016 og hele året igennem i 2017, men også i årene fremover, for i denne kulturelle opmærksomhed ligger en del af værdien i projektet.

Et af svarene må være, at vi skal gøre alt for at udnytte Kulturby 2017 som et ekstra boost til byens voksende kulturelle selvtilid. Det er en unik situation, at ikke alt skal ”gentænkes”, men at vi i kulturbyåret og i tiden efter faktisk kan ride videre på en bølge af noget, der allerede er skabt i byen. Et andet svar må være, at vi i årene efter 2017 skal sikre videreførelsen af den øgede åbenhed og samarbejdsvilje, der i øjeblikket tegner sig på tværs af kulturelle institutioner og andre aktører.

Kultur og økonomi

Det er særdeles kompliceret at definere værdien af kulturelle investeringer, ikke mindst fordi værdien udgøres af meget mere end det rent økonomiske. Kigger man alligevel på det med rent økonomiske briller, kan Aarhus i disse år ses som et godt eksempel på, at kulturinvesteringer også kan bidrage økonomisk. Turismen i byen vokser, hotellerne melder om kraftig stigende omsætning, byen er populær som konferencested, omsætningen i restaurationsbranchen er høj.

Alt sammen eksempler på erhvervsområder, der er dybt påvirkede af byens kulturelle aktiviteter og renommé. Indbyggertallet i Aarhus er også stigende, og en del af forklaringen på, at tilflyttere finder byen interessant, findes givetvis også i byens rige kulturliv.

Fra Kunstrådets side skal det ikke skorte på opfordringer til i fremtiden at prioritere kulturen økonomisk, så vi kan bevare og udbygge den position, Aarhus er på vej til at opnå som kulturel storby.

Men&Mahler, Granhøj dans
Foto: Per Viktor

ØVRIGE BEMÆRKNINGER OM KUNST OG KULTUR I AARHUS

Både før og under Kunstrådets evalueringer af kulturinstitutionerne i Aarhus er der iværksat flere øvrige evalueringer, analyser og arbejde i tænketanke. Det gælder bl.a. på billedkunstområdet, i forhold til Godsbanen og på danseområdet.

Sammen med Kunstrådets evalueringer skal disse forskellige oplæg være med til at kvalificere beslutninger på kulturområdet i Aarhus, herunder beslutninger om Aarhus Kommunes kulturpolitik for 2017-2020.

Kunstrådet er i den privilegerede situation at have det som opdrag både at evaluere og at indgå i konkrete opgaver i forbindelse med implementering af Aarhus Kommunes kulturpolitik. Med dette opdrag følger også en forpligtelse til at blande sig i debatten, kommentere på oplæg og påvirke og rådgive om retningen.

Som afslutning på dette forord følger her nogle korte bemærkninger om de aktuelle oplæg på udvalgte områder, bl.a. med afsæt i de evalueringer, der følger på de kommende sider.

Vedr. billedkunstområdet
Aarhus har i dag ikke kun AROS som en vægtig kunstinstitution, der rækker ud over kommunens grænser. Kunsthall Aarhus er blevet en aktør, der nu har en international profil og også et potentiale til at kunne være medvirkende til at tiltrække og fastholde et producerende vækstlag i byen. Tidligere havde Kunsthall Aarhus en position som det samlende element, når det kom til udstillinger med rod i den lokale kunstscene. Denne position står i dag tom, og Kunstrådet kan bakke fuldt op om Tænketanken for Billedkunsts anbefaling om etableringen af et udstillingssted for en bredere del af vækstlaget.

Vedr. Godsbanen og kunstfagligheden
Kunstrådet er bekendt med den foreslåede strukturændring på Godsbanen, som er opfølgningen på den evaluering, der i 2014 kom omkring organisations- og ledelsesstrukturen på Godsbanen, og som – mens dette skrives – forhandles, således at den selvejende institution Godsbanen overtager væsentlige dele af driften af kulturproduktionscentret Godsbanen.

Rådet ser med bekymring på denne nye organisationsform og frygter for den kunstneriske faglighed og for, hvorvidt de kunstfaglige centre (billedkunst, litteratur og scenekunst) samt Åbne Scene og Teater Katapult kan finde deres plads og fastholde de nødvendige fysiske og

økonomiske ressourcer i denne nye struktur, uden at dette går ud over den kunstneriske kvalitet.

Vedr. danseområdet
I december 2014 udkom ”Evalueringen af Danseområdet i Aarhus”, som blev fulgt op af to workshops på tværs af dansemiljøet i Aarhus. Med afsæt i bl.a. disse to workshops lagde Scenekunstcentret og Danseværket i efteråret 2015 kræfterne sammen til Performing Arts Platform. Det er Kunstrådets erfaring, at fusionen allerede har båret frugt både ved en tydeligere formidling, et øget og styrket aktivitetsniveau og aktiviteter, der både henvender sig ind i miljøet, men også udadtil. Lige nu foretager Performing Arts Platform en gentænkning af Brobjergskolens studie-scener, for miljøet mangler fortsat fysiske rammer for at kunne etablere et holdbart produktionsflow inden for scenekunstområdet. Kunstrådet anerkender behovet for dette og ser frem til resultatet heraf.

Ud over den position, som Aarhus allerede har på danseområdet igennem den længere satsningsperiode, er der p.t. mange, der søger til byen for at producere og vise dans. Det er simpelthen for tiden mere attraktivt at producere og vise dans i Aarhus end i København, bl.a. pga. den længerevarende usikkerhed om Dansehallernes profil og fremtid. Det er Kunstrådets klare opfattelse, at dansemiljøet i Aarhus er inde i en god bølge og ønsker, at politikerne ser og inddrager dette i de fremtidige planer på kulturområdet. Herunder opfordrer Kunstrådet til, at der træffes en beslutning om, hvordan Granhøj Dans skal sikres fremadrettet. Ligeledes vil Bora Bora, som løfter overordentligt meget af miljøet, med bedre vilkår kunne opnå endnu større resultater i højeste klasse.

Vedr. spillestedsområdet
Som bilag til de evalueringer, der knytter sig til de regionale spillesteder, har Kunstrådet vedlagt en lidt længere generel kommentar om den aktuelle situation for spillestedsområdet (se bilag 1: ”Aktuelle udfordringer for spillestederne i Aarhus”). Det skal til bilaget bemærkes, at Kunstrådet af Kultur og Borgerservice blev bedt om at færdiggøre evalueringerne af de regionale spillesteder tidligere end de øvrige evalueringer, således at Kunstrådets analyser og anbefalinger kunne indgå i ansøgningen til Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Musik vedr. de regionale spillesteder 2017-2020. Bilaget er udarbejdet også i dette øjemed og har derfor en mere omfattende karakter end ovenstående bemærkninger.

TAK!

De følgende sider indeholder Kunstrådets evalueringer af 15 kulturinstitutioner i Aarhus med beskrivelser, analyser og anbefalinger, der knytter sig til hver enkelt institution.

Evalueringerne er jf. Ønskekvistmodellen gennemført med stor inddragelse af institutionerne, der har bidraget væsentligt i processen med selvevalueringer og gennem samtaler med Kunstrådet.

Vi vil gerne sige alle ledere og medarbejdere i de 15 evaluerede institutioner **TAK for jeres indsats i forløbet.**

Vi ser frem til at indgå i de videre drøftelser med kulturinstitutioner og -miljøer, politikere og forvaltning.

.....

- Niels Andersen
Mikala Bjarnov Lage
Mads Eslund
Signe Klejs
- Marie Koldkjær Højlund
Kristina Holgersen
Jakob Næslund Madsen
Jesper Bay
- Lene Desmentik
Bo Mølgaard
Iben West
- i samarbejde med Kunstrådets evalueringskonsulent
Karen Hannah
- Marts 2016

Aarhus Symfoniorkester
Foto: Lund

FONDEN VOXHALL

FAKTUELT

Fonden VoxHall består af scenerne Atlas og VoxHall, som tilsammen udgør det næststørste regionale spillested i Aarhus. Organisationen består af kunstnerisk og administrativ leder Tom Fjederholt, som også er booker på scenen VoxHall, samt en booker på Atlas, to regnskabsmedarbejdere, en produktionsansvarlig, en marketingsansvarlig, en PR-ansvarlig og en fast tekniker. Derudover er der tilknyttet to grafikerelever og en eventelev samt en række timelønnede lysteknikere og baransvarlige og ca. 50 frivillige, inkl. fire-fem faste frivillige fotografer.

Fonden VoxHall har en årlig omsætning på 12,2 mio. kr. Heraf egenindtægt på 6,7 mio. kr. I tilskud får Fonden VoxHall 2,5 mio. kr. fra Aarhus Kommune og 2,7 mio. kr. fra Statens Kunstfond. En vellykket strategi på Atlas har skabt ro efter de første turbulente år, hvilket kommer til udtryk i et positivt resultat på ca. 105.000 kr. for driftsåret 2014 og ligeledes et positivt resultat på 160.000 kr. på scenen VoxHall – med et samlet betalende publikum på 33.441 personer på VoxHall og 11.963 personer på Atlas.

Bygningen, som scenen VoxHall ligger i, er resultatet af en gennemgribende ombygning af spillestedet Husets Musikteater, som blev taget i brug i 1999 og gennemgik i 2009 endnu en ombygning med henblik på at forbedre forholdene for både kunstnere, personale og publikum samt en ikke uvæsentlig udvidelse af kapaciteten fra 550 mennesker til 750 mennesker. Endvidere indviede man i sommeren 2010 scenen Atlas, som ligger umiddelbart bag scenen VoxHall i en tilbygning til Husets gamle lokaler på Vester Allé med indgang fra Aarhus Å. Atlas har en maksimal publikumskapacitet på 330 mennesker. Fonden VoxHall præsenterer i alt ca. 500 koncerter

fordelt på ca. 200 arrangementsdage om året, hvilket er en del mere end målsætningen i rammeaftalen med Aarhus Kommune og staten.

AKTUELT

Fonden VoxHall arbejder samlet set på både at præsentere det nyskabende – de seneste trends på musikscenen, balanceret med det mere etablerede, som dog ikke befinder sig i det mest kommercielle felt. Det er et fleksibelt spillested, som qua sin kapacitet og organisation kan dække en bred vifte af genrer og imødekomme disses skiftende behov. Ud over de egenproducerede koncerter fungerer de to scener også som platform for forskellige eksterne koncertforeninger.

Scenen VoxHall er en rytmisk musikscene inden for rock, heavy og urban, herunder pop, metal, country, hiphop og elektronika samt nichegenrer som fx indie, americana og singersongwriter. Scenen VoxHall ønsker at gå efter kunstnerisk relevans og kvalitet frem for kommerciel gennemslagskraft, men præsenterer også de "store" navne inden for mange genrer.

Scenen Atlas er en genrespecifik scene inden for jazz, folk og world, hvor originalitet og kvalitet er i højsædet igennem musik, som er nysgerrig, fordomsfri, udfordrende og fremadrettet. Et program, som både skal have kant og udfordre, men også vise respekt for traditionerne.

På baggrund af den periode, hvor Kunstrådet har fulgt programmet på begge scener, vurderes det, at Fonden VoxHall samlet set har formået at imødekomme den kritik,

den forrige evaluering fra 2011 fremførte i forhold til i højere grad at præsentere elektronisk musik og hip hop samt at øge samarbejdet med andre lokale aktører og på den måde støtte opkvalificeringen af vækstlaget i byen. Samlet set vurderes det derfor, at scenerne præsenterer et meget bredt udvalg af forskellige genrer, typer af koncerter og størrelser.

VILLEN

Fonden VoxHall ønsker at leve op til sit ansvar som regionalt kraftcenter, der med udgangspunkt i mangfoldighed og fornyelse præsenterer og udvikler den rytmiske musik. Fonden VoxHall favner således bredt genre-mæssigt og kan derfor ikke siges at have én profil. Intentionen bag er at kunne sammensætte et program, som har fokus på kunstnerisk kvalitet og samtidig er opsøgende, udfordrende og afspejler de seneste trends og nybrud på den nationale og internationale musikscene.

”Kærlighed til musikken” er Fonden VoxHalls grundværdi, som derfor skal gennemsyre hele spillestedets virke – sammen med en engageret og kompetent medarbejder-gruppe. I forhold til hvordan disse grundværdier skal iværksættes udadtil, er et udviklingsarbejde sat i gang i form af et aktionsforskningsprojekt. Her skal tre temaer, hhv. nærhed, bæredygtighed og samarbejde, fungere som ledetråde for denne iværksættelse. Dette arbejde kommer fx til udtryk i forhold til det omgivende musikmiljø i Aarhus, hvor Fonden VoxHall som en af de store spillere ser sig i stand til at bære mere i fremtiden og derfor også være med til at bidrage mere aktivt til det samlede aarhusianske musikliv. I forhold til bæredygtighed har stedet bl.a. fokus på at mindske sit ressourceforbrug, hvorfor der fx er opsat solceller.

Det er tydeligt, at ”Kærlighed til musikken” gennemsyrrer Fonden VoxHalls virke, og Kunstrådet glæder sig til, at Fonden VoxHall får udfoldet de tre temaer nærhed, bæredygtighed og samarbejde yderligere, så det kan mærkes i alle led af koncertoplevelsen og hos samarbejdsrelationerne.

KUNNEN

Efter både stedets egen og Kunstrådets opfattelse har Fonden VoxHall en meget høj grad af kunnen, hvilket kommer til udtryk i spillestedets høje standarder både i mødet med artister, medarbejdere, publikum og eksterne lejere. Fonden VoxHall har i de senere år med sine to scener, Atlas og VoxHall, som kan komplementere hinanden, fået styrket rammerne for sine aktiviteter.

Ligeledes har Atlas nu, efter at have fungeret i flere år, efterhånden fæstnet sig hos kulturforbrugerne i Aarhus. Her spiller Fonden VoxHalls nye hjemmeside fra 2014 også en vigtig formidlende rolle, da begge scenerne kon-certer præsenteres samlet her. Derudover er Fonden VoxHalls samlede koncertudbud også stærkt tilstede på både de sociale medier samt i mere traditionelle medier.

På grund af en byggesag har Fonden VoxHall ikke har haft råderet over Atlas før for nylig og har derfor ikke har kun-net udvikle koncertrummet tilfredsstillende ift. resten af stedets høje kunnen. Det ser dog nu ud til, at arbejdet med at skabe et mere intimt, inviterende og fleksibelt koncert-rum kan tage form. Der er derfor taget initiativer til samarbejder, og der arbejdes målrettet på dette projekt.

Spillestedet definerer primært sin rolle som formidlende og derfor uden kunstneriske styrker og svagheder. Gennem samtaler med Fonden VoxHall fremstår itale-sættelsen af facilitatorrollen dog ikke som en passende afspejling af, hvordan stedet egentlig arbejder i forhold til sin programlægning. Her oplever Kunstrådet, at der arbej-des målrettet i forhold til at tage de kunstneriske valg, som kan oppebære den høje kvalitet, programmet samlet set afspejler. Kunstrådet opfordrer derfor til, at Fonden VoxHall lader den kunstneriske kvalitetsvurdering, man faktisk foretager, grundfælde sig i stedets selvbevidsthed.

SKULLEN

Fonden VoxHall samarbejder med et bredt antal aktører; bl.a. festivaler som fx SPOT Festivalen og Pop Revo. Der-udover samarbejder Fonden VoxHall med et bredt udbud af aarhusianske musikforeninger og andre af byens regio-nale spillesteder, fx med Train i forbindelse med Mew koncert i Scandinavian Congress Center. Fonden VoxHall ønsker ligeledes, at samarbejdet med bl.a. LiveNation og Musikhuset Aarhus om større koncerter udvikles fremad-rettet. Efter Musik Aarhus samarbejdet mellem de regio-nale spillesteder ved udgangen af 2014 blev sat i bero, ønsker bestyrelsen for Fonden VoxHall sammen med PROMUS at tage initiativ til en ny dialog, som også inklu-derer de ikke-regionale spillesteder. På dette grundlag vil Fonden VoxHall gerne leve op til sit ansvar i forhold til det samlede musikalske “økosystem” i Aarhus i fremtiden.

Efter Musik Aarhus Live-avisen, som var baseret på et samarbejde mellem de regionale spillesteder, er ophørt, har VoxHall i 2015 søsat projektet Inspired By Music. Projektet er en del af spillestedets kunstneriske vision om at sætte fokus i omverdenen på, hvorledes musik for stort set alle mennesker er en vigtig og central del af livet, og at vi alle er inspirerede af den i vores hverdag. I et husstandsomdelt blad interviewes en række lokalt

kendte personligheder, som fortæller om deres person-lige forhold til musik. Dertil knyttes en genredefineret koncert, som foregår et anderledes og uvant sted, som fx Mews koncert i planetariet. Fonden VoxHall vil gerne inspirere og begejstre bredt via projektet Inspired By Music både udadtil, men også indadtil i organisationen.

Fonden VoxHall har ydermere et generelt ønske om at åbne op for en større mangfoldighed og diversitet blandt publikum i fremtiden. Dette tænkes bl.a. udfoldet ved børne- og ungdomsarrangementer i samarbejde med Ung i Aarhus. Kunstrådet mener, at dette arbejde er særdeles vigtigt og nødvendigt, fx i forhold til at adressere den skæve kønsbalance, som præger programlægningen. Inspired by Music kunne fungere som oplagt platform for arbejdet med at imødekomme en større diversitet. Dog kan Kunstrådet konstatere, at det første projekt under Inspired By Music, kaldet Roam The Streets, ikke er lyk-kedes med at skabe en diversitet på kønsområdet. Roam The Streets er en serie af lokalt forankrede vinyl-udgivel-ser med tilhørende minifestivaler, hvor de første fire ud-givelser inden for genrerne heavy, hård rock, elektronisk og jazz præsenterer 32 aarhusianske vækstlags-orkestre og altså over 150 musikere, hvoraf der kun kan tælles en enkelt kvindelig medvirkende.

SAMMENFATTENDE VURDERING, UDFORDRINGER OG ANBEFALINGER

Kunstrådets sammenfattende vurdering er, at Fonden VoxHall er præget af at have en meget høj grad af profes-sionel, men stadig passioneret kunnen og også har mange ambitiøse visioner, men at den konkrete udfoldelse af de tre kerneværdier stadig savner at blive tydeliggjort for omverdenen. Det er dog tydeligt, at det til dels har skyldtes de problematiske omstændigheder omkring scenen Atlas og den efterfølgende byggesag, som nu har ændret sig i positiv retning, og at denne dimension derfor bør kunne blive et fokusområde for Fonden VoxHall i den nærmeste fremtid. Det virker derfor til, at Fonden VoxHall efter nogle udfordrende år nu står på tærsklen til en spændende periode, hvor stedets intentioner og visioner i højere grad kan blive implementeret i det praktiske arbejde. Det er Kunstrådets vurdering, at dette momentum gribes som en positiv og kærdkommen udfordring, men tilgås med ydmyghed og realisme. Programlægningen mellem de to scener virker til at have fundet sin form, og scenen Atlas formår både at møde sin forpligtelse som world-, folk- og jazzspillested og samtidig at udfordre og udforske de mange hybrider, der i dag kendetegner både det eksperimenterende og det mere populære musikliv.

Kunstrådet opfordrer alligevel Fonden VoxHall til at søge, hvorledes man kan differentiere sig i forhold til de øvrige

spillesteder i Aarhus. Dette arbejde kan fx bestå i at tydeliggøre, at de institutionelle rammer om et regionalt spillested muliggør; at scenerne kan præsentere lidt større nybruds-navne, hvor de mange mindre aktører i byen, som også præsenterer nybrud, i højere grad præsenterer mindre nationale og internationale navne. Eller når der præsenteres både det nye og afsøgende og det mere etable-rede sammen, som det fx ses, når der vælges et yngre, mere uerfarent opvarmningsband til større koncerter med internationale navne. Fonden VoxHall definerer sig primært som formidlende, på trods af, at Kunstrådet oplever, at Fonden VoxHall har en stor grad af kunstnerisk udvælgelse og ambition i sin programlægning. Der opfor-dres derfor til, at Fonden VoxHall anerkender dette som en vigtig del af arbejdet, for det kan gøre stedets differen-tiering tydeligere udadtil.

Differentieringsarbejdet kan ligeledes knyttes tættere til det igangværende aktionsforskningsprojekt, hvor der på tværs af organisationen arbejdes målrettet på at nytænke Fonden VoxHalls værdier og eksistensberettigelse. Således mener Kunstrådet, at de tre temaer nærhed, bæredygtighed og samarbejde bør udfoldes i nærmeste fremtid, så det mærkes i alle led af koncertoplevelsen og hos samarbejdsrelationerne. Fx i forbindelse med stedets eget ønske om at bidrage mere positivt til at udvikle byens musikalske “økosystem” igennem nye samarbejder med byens andre (også ikke-regionale) spillesteder og musikforeninger, hvilket Kunstrådet hilser velkomment og opfordrer til fremadrettet bliver prioriteret højt. Således kan der i disse samarbejder søges inspiration i forhold til at åbne op for nye publikumsgrupper for at sikre en øget mangfoldighed og styrke bevidstheden i forhold til fx den skæve kønsbalance.

Afslutningsvis skal det fremhæves, at Fonden VoxHall driver sine scener yderst professionelt med fokus på den gode oplevelse for band og publikum. Derudover er de tekniske og lyd-mæssige forhold i verdensklasse og afvikles ligeledes yderst respektfuldt, men også kreativt i forhold til artisternes ønsker, hvilket har stor betydning for den samlede musikoplevelse for både kunstnere og publikum.

Til stede ved begge samtaler var spillestedsleder Tom Fjederholt, booker på Atlas Kenneth Kristensen og bestyrelsesformand Astrid Elbek.

RADAR

FAKTUELT

Radar er Aarhus' mindste regionale spillested med p.t. tre fuldtidsansatte samt leder Gitte Nielsen, som er ansat i en 30 timers stilling. Gitte Nielsen er fratrådt efter mere end 20 år som spillestedsleder ved udgangen af 2015. Nyudnævnt spillestedsleder er journalist Mia Fuglsang Holm, der siden 2012 har stået for bl.a. administration, projektudvikling og Radars mange frivillige. Hun ansættes på fuld tid. Radar har løbende projektansættelser, praktikanter og løntilskudsmedarbejdere. Derudover er tilknyttet en timelønnet teknisk leder samt to timelønnede baransvarlige og knap 40 frivillige.

I 2012 flyttede spillestedet fra nedslidte lokaler og en hverdag med naboklager om støjgener i Mejlgade til nye og til formålet indrettede faciliteter i Skovgaardsgade på Godsbanen og øgede dermed publikumskapaciteten fra 200 til 300. I forbindelse med flytningen valgte spillestedet at skifte navn fra Musikcafeen til Radar. Flytningen medførte år med negativ egenkapital, der i 2014 er vendt til et overskud på 201.321 kr. Radar har en omsætning på godt 4,5 mio. kr. (2014). I tilskud får Radar 1 mio. kr. fra Aarhus Kommune og 1,7 mio. kr. fra Statens Kunstfond. Egenindtægterne er steget fra ca. 993.000 kr. i 2013 til knap 1,4 mio. kr. i 2014. Egenindtægterne svinger dog fra år til år, da stedet ud over den almindelige produktion rummer flere projekter, som der søges projektmidler til.

Radar har de sidste fire år haft mellem 102 og 108 arrangementsdage årligt, omfattende i alt 285 koncerter i 2014. I 2013 var antallet af koncerter 263. I 2014 har 17.966 gæster besøgt Radar, hvilket er en fremgang i forhold til 2013. Ud af de besøgende var 12.792 betalende og 5.174 gratister. Radar har i 2014 haft flere små koncerter med under 80 besøgende og større koncerter med over 200

tilskuere, som benævnes K1- og K3-koncerter i rammeaftalen med Aarhus Kommune og Staten, og færre mellemstore, de såkaldte K2-koncerter, end forventningerne i rammeaftalen med kommune og stat.

AKTUELT

Radars kerneopgave er at spotte, programsætte og udvikle nye musikalske talenter. Denne opgave varetages både selvstændigt og i samarbejde med stedets netværk af partnere med specialiseret indsigt i enkelt-genrer. Omdrejningspunktet i den kunstneriske profil er den rytmiske musiks nye, skæve og smalle genrer, der spænder fra det elektroniske, urbane, indie til noise og metal. Ifølge Radar er kerneopgaven også at være et intimt spillested, hvor nærheden mellem publikum og musikere er i højsæde.

Radar vil gerne udfordre, udvikle og forandre de gængse koncert- og arrangementsformater. Profilen er derfor også hybrid. Radar huser crossover-arrangementer, hvor musikken går i dialog med andre kunstarter som fx videokunst, design og litteratur, og sådanne arrangementer udfylder en stigende rolle i programfladen. Radar har iværksat et projekt under Europæisk Kulturhovedstad Aarhus 2017, RETHINK Radar, som er støttet økonomisk af Europæisk Kulturhovedstad Aarhus 2017 og løber fra 2014 til 2017.

Derudover arbejder Radar også bevidst med mangfoldighed som en del af profilen. Et eksempel herpå er projektet REAL, som er koncerter med herboende flerkulturelle musikere.

Koncerter for det helt unge publikum mellem 13 og 17 år er gennem de seneste fire år udviklet yderligere gennem Radar High-projektet. Dette var én af anbefalingerne i evalueringen af Aarhus Kunstråd i 2011. I Radar High-projektet booker gymnasieelever gymnasiebands, og dette sker med stor succes og udsolgte koncerter. På sigt ønsker Radar at udvide Radar High-projektet, så de unge også får erfaring med afviklingsdelen.

VILLEN

Radar har stor vilje til at være en aktiv medspiller i den rivende udvikling, der finder sted på den aarhusianske musikscene. Det gælder både i forhold til udvikling af koncertformatet, at bidrage til kompetenceudvikling og netværk hos musikere og aktører samt at facilitere samarbejder på tværs af kunstarter og musikalske genrer. Det udviklende har altid været en del af Radars kunstneriske dna og afspejles tydeligt i valget af både lokale, nationale og internationale artister. Radars ledelse oplever, at det kræver en risikovillig tilgang for at kunne forene kunstnerisk kvalitet med at udfordre, udvikle og forandre gængse koncert- og arrangementsformater. En risikovillighed Radar besidder, også selvom det betyder, at der ikke er fuldt hus til alle koncerter.

Det konceptuelle er en tydelig kunstnerisk intention på Radar, som fx i arrangementet *Concert-in-stallation – Lys mere lys* (2015), hvor lysinstallation, lyd og ord danner en hybrid. Radar får mange henvendelser fra kunstnere, der gerne vil lave hybrid-koncerter og oplever, at publikum langsomt følger med. At kuratere til og skabe rum for hybride udviklingsprocesser, hvori musik indgår, er en del af programmet RETHINK Radar. Her arbejdes bl.a. også med et mere fleksibelt koncertrum, hvor ambitionen er at skabe en mere inspirerende helhedsoplevelse for både musikere og gæster.

Når man besøger Radar, står disse elementer også tydeligt frem. Radar benytter sig ofte af at lave flere koncerter på én aften med genremæssig eller anden tematisk sammenhæng. Ofte er musikken kombineret med en visuel eller anden tværkunstnerisk dimension. Fra koncertprogrammet i 2015 kan bl.a. nævnes: Nikolaj Nørlund feat. Who Killed Bambi og Kvindebandet sammen med We Like We. Begge crossover-arrangementer, der mixer et rytmisk og klassisk lydunivers. Rummet er tilpasset koncerternes format og størrelse, hvor det lykkes stedet at få koncerter med selv få tilhørere til at fremstå hyggeligt, hvilket kan være en udfordring på et spillested med kapacitet til 300 publikummer.

KUNNEN

Det højere udgiftsniveau og den udvidede publikums-kapacitet efter flytningen til Godsbanen i 2012 fik Radar til at satse på lidt større og mere kendte artister, som typisk ville falde i kategorien K2-koncerter. Sådanne koncerter viste sig dog at være svære for Radar at gennemføre med succes. Billetsalget gik ikke som forventet. Radar er derfor vendt tilbage til det, de selv definerer som deres kerneopgave, hvilket forklarer de mange K1-koncerter.

Det er især udlejnings-, gratis- og samarbejdsarrangementer som SPOT Festival, Musik Aarhus Festival, Musikskolen Lauras jubilæumsarrangement og åbent husarrangementer på Godsbanen, som får besøgstallet på Radar op og særligt samarbejdsarrangementerne, som udgør K3-koncertvirksomhed for spillestedet. Ifølge Radar selv er det en bevidst og nødvendige strategi for at få råd til at lave de mere kunstnerisk eksperimenterende arrangementer. Samme strategi ligger til grund for, at man i 2014 sagde ja til to koncerter med det danske rockband D-A-D. Koncerter, der hurtigt blev udsolgte, og som blev afviklet med succes, men som genremæssigt ligger langt fra Radars musikprofil.

Radar definerer sit særpræg som det skæve, smalle og genreoverskridende og indikerer en udfordring i forhold til at satse på K3-koncerter, dvs. større artister, der passer til stedets kunstneriske profil. Det større antal af K3-koncerter end forventningerne i rammeaftalen er, som nævnt, i stort omfang udtryk for koncerter arrangeret af eller i samarbejde med andre aktører. Det opleves af Kunstrådet problematisk, når man på Radar i forbindelse med SPOT Festival i 2015 oplyser at have haft 4.400 betalende gæster, hvilket svarer til ¼ af det samlede antal besøgende for hele 2014 på én weekend. Især fordi SPOT Festivals egne tal viser et samlet billetsalg på 4.180. En optælling fra skiftende frivillige i baren kan måske være et kvalificeret gæt, men kan lige så vel tolkes som et udtryk for, at man ønsker at bruge store eksterne aktørers arrangementer til at opskrive besøgstallet på spillestedet. Det anbefales at gå i dialog med andre regionale spillesteder om deres praksis på området, da Kunstrådet har registreret forskellige tilgange til optælling af besøgende.

En kapacitet på 300 er ifølge Radar selv i overkanten af, hvad man kan udnytte. Dog mærker man, at publikumstilslutningen til koncerter med bands inden for metal-genren i øjeblikket er stigende. Metal-genren og dennes spirende undergrund har fået fornyet fokus på Radar. En genre, Radar har tilfælles med et andet af byens regionale spillesteder, VoxHall/Atlas.

SKULLEN

Radar oplever en øget interesse fra samarbejdspartnere og gør en dyd ud af være et åbent spillested i dialog med omverdenen. Af eksterne samarbejdspartnere kan bl.a. nævnes: Flux Festival, Aarhus Psych Fest, SPOT Festival, Club Brutal, Aarhundredets Festival/Det Turkise Telt.

Et eksempel fra nærmiljøet omkring Godsbanen er B-huset, hvor Radar er i dialog om administrativ hjælp til B-husets musikmiljø. Radar oplever, at deres kunstneriske profil er rykket lidt op i fødekæden, fordi andre aktører som bl.a. B-huset varetager de første udviklingstrin.

Generelt ser Radar sig selv spille en væsentlig rolle i den musikalske fødekæde som en tilgængelig scene i udviklingen fra spirende talent til fuldbåren, etableret og professionel kunstner. Radar erkender, at udviklingen på talentområdet langt fra er lineært, og at dette er en udfordring i forhold til at drive spillested generelt i disse år. Som det er beskrevet i Kunstrådets indledning til evalueringerne, oplever spillesteder generelt, at kunstnere på rekordtid går fra at være ukendte til at være viralt højprofilerede, og mange forskellige typer af udviklingsforløb synes at kendetegne den musikalske fødekæde i disse år. Selvom Radar understreger, at de oplever, at der stadig er behov for en vækstlagsscene, synes det som en vigtig erkendelse

for Radar, at det nærmere er de smalle og skæve genrer og disses kunstneriske eksperimenter, som kendetegner Radars kunstneriske profil, frem for en rolle som fødsels-hjælper i kunstners udvikling fra spirende talent til fuldbåren professionel kunstner.

Radar har en markant mangfoldighedsprofil, hvilket kommer til udtryk i projekter som Radar REAL, det i 2014 afsluttede projekt Radar 8220 med koncertaktiviteter i Gellerup-området, men også opmærksomhed omkring kønsbalancen for stedets udøvende kunstnere samt spillestedets generelle kommunikation. En publikumsundersøgelse gennemført af Radar selv har vist, at Radar med en bevidst regulering af små faktorer som bl.a. sprog-tone på de sociale medier og udvalg i baren tiltrækker flere kvindelige publikummer end tidligere.

Samarbejdet de tre regionale spillesteder imellem opleves af Radar som godt. Parternes fælles PR-tiltag, Musik Aarhus Live-avisen, var dog set i forhold til Radars markedsføringsbudget ikke rentabelt, og fremadrettet ønsker Radar at samarbejde bredere med øvrige musikaktører i Aarhus og skabe fælles kommunikationstiltag, hvor det for koncerterne giver bedst mening.

Foto: Jakob Bidstrup

SAMMENFATTENDE VURDERING, UDFORDRINGER OG ANBEFALINGER

Radar har sin styrke i at være et lille, engageret og dynamisk spillested for de skæve og smalle genrer. Ud over de mere almindelige koncerter har stedet skabt sig en rolle som udviklingslaboratorium for koncertformatet.

Det synes prisværdigt, at både viljen og evnerne til at kuratere og facilitere et sådant udviklingsarbejde er tilstede på et regionalt spillested. Derved søger stedet at se musik som en del af en større kunst- og kulturscene. Der er for Kunstrådet ingen tvivl om, at Radar præsenterer en lang række kunstnerisk interessante koncerter, som er særdeles professionelt afviklede af et imødekommende personale.

Derudover anlægges en gennemtænkt mangfoldighedsprofil, hvor flerkulturelle musikere og et større antal kvindelige optrædende end gennemsnittet på landets spillesteder kommer i spil. Det er positivt, at der på Radar er fundet praktiske og simple løsninger på en for mange spillesteder oplevet kompleks og svær problemstilling.

Den definerede kerneopgave at spotte, programsætte og udvikle nye musikalske talenter og dermed ideen om at varetage et bestemt trin i den musikalske fødekæde synes udfordret. Radar erkender, at musikscenen de seneste år har gennemgået forandringer, hvor artister og bands via digitale platforme meget hurtigt opnår kontakt til et internationalt publikum. Den lineære opbygning af kunsternes karriereforløb, hvor Radar tidligere kunne være et skridt på vejen, har fået konkurrence af nye undergrundsscener og digitale muligheder. Det forsøger Radar selv at tage hånd om fx gennem RETHINK Radar og en samarbejdende tilgang, og det synes af væsentlig betydning for Aarhus' undergrundsmiljøer, at Radar findes og kan fungere som sparringspartner.

Radar har taget Kunstrådets evaluering fra 2011 med anbefaling om en mere sikker udvælgelsesproces og risikostyring alvorligt, hvilket også kommer til udtryk i en for stedet markant forbedret økonomisk situation. Kunstrådet oplever høj kvalitet i udvælgelsen, hvilket formentlig hænger sammen med, at Radar som ovenfor beskrevet er i gang med en proces, hvor profilen delvist ændres fra vækstlagsspillested til kunstnerisk udviklingslaboratorium inden for de skæve og smalle genrer.

Spørgsmålet er, om de nye lokaliteter på Godsbanen med en publikumskapacitet på 300 endnu udnyttes optimalt. Dette synes ifølge Kunstrådet at være Radars væsentligste fremtidige udfordring. De små koncerter er der, hvor Radar har sine spidskompetencer. Det passer til Radars profil og selvforståelse. De mellemstore navne samt større satsninger er en udfordring, og løsningsmodeller herfor bør ifølge Kunstrådet overvejes i forbindelse med lederskiftet ved indgangen til 2016.

Det er positivt, at Radar er i besiddelse af et stadigt voksende netværk og har ry for at være en god samarbejdspartner, som samarbejdet med SPOT Festivalen er et eksempel på. Dog er det Kunstrådets oplevelse, at det på sigt kan udfordre Radars ellers fremtidsrettede musikprofil, hvis man i for høj grad lader andre aktører om at skabe publikumssucceserne. Derfor opfordrer Kunstrådet Radar til at udarbejde en målrettet strategi for kuratering i forbindelse med at udnytte den nuværende publikumskapacitet optimalt. Overfor eksterne aktører og kuratorer har Radar ofte en opkvalificerende rolle, hvor Radar nogle gange lader co-producenter stå som arrangører af koncerter, hvorved disse aktører løftes i musikmiljøet. Det er en del af en bevidst strategi og synes også at være et billede på den generøsitet, Radar udviser i det aarhusianske musikmiljø.

Til stede ved første samtale var daværende spillestedsleder Gitte Nielsen, nuværende leder Mia Fuglsang Holm, kommunikationsmedarbejder Mads Laier Sørensen og booker Keld Jørgensen. Ved det andet møde deltog spillestedsleder Mia Fuglsang Holm, projektkoordinator Martin Aagaard Jensen, booker Keld Jørgensen og bestyrelsesformand Morten Lervig.

Foto: Jakob Bidstrup

Foto: Morten Rygaard

TRAIN

FAKTUELT

Train blev etableret i foråret 1998 af Chris Anker-Petersen med ambitionen om at ”bringe rocken tilbage til Aarhus.” Siden 2000 har Train været et af de pt. 19 regionale spillesteder i Danmark. Train ejes af det private selskab CAP ROCK A/S og er med en samlet publikumskapacitet på 1.300 personer Aarhus’ største spillested bortset fra Musikhuset Aarhus. Udover koncertvirksomheden driver Train natklubvirksomhed i klubben Kupé, som har en selvstændig kapacitet på 400 personer.

Train har for nylig (2014) bygget om, og forbedret både publikums- og sceneforhold betragteligt. Sideløbende er der sket flere organisatoriske og ledelsesmæssige ændringer, og Trains aktiviteter er i dag organiseret i fire funktioner:

- Programlægning.
- Produktion & Teknik.
- Drift & Service.
- Event & Natklub.

Hver afdeling har en chef, der refererer til Trains nyudnævnte direktør, den tidligere musikchef Carsten V. Nielsen. Han har fortsat det overordnede ansvar for programafdelingen. Derudover er der ti fuldtidsansatte medarbejdere, herunder fleksjobbere, 110 timelønsansatte (fx barpersonale) samt et antal elever, praktikanter og frivillige. Administration & Regnskab er organiseret som en stabsfunktion.

Train har en professionel, lønnet bestyrelse, som både omfatter musikbranchefaglige, juridiske, økonomiske og organisatoriske kompetencer. Train lever således på dette punkt op til Kulturministeriets 2011-anbefalinger for god ledelse af kulturinstitutioner.

Som regionalt spillested modtager Train godt 1,6 mio. kr. i årlig støtte fra staten. Aarhus Kommune støttede Train med knapt 950.000 kr. i 2014, hvor Train afholdt 106 koncerter med et samlet betalende publikum på 40.286 personer. Det svarer temmelig nøje til den målsætning for koncert- og publikumsantal, som er fastlagt i Trains regionale spillestedsaftale, og repræsenterer en publikumsfremgang på 10 % ift. 2013. Regnskabet for 2014 udviser trods fremgangen dog et underskud på lidt over 1 mio. kr.

AKTUELT

Train har siden sidste evaluering arbejdet aktivt med at udvikle såvel sin kunstneriske profil som den rolle, stedet spiller i det lokale musikmiljø. Det giver sig bl.a. udslag i en programlægning, der nu i højere grad opprioriterer ”aktualitet og originalitet [...] på bekostning af historik og kopi”, som Train selv formulerer det. Trains program for andet halvår af 2015 demonstrerer, at stedet nu hovedsageligt satser på helt aktuelle danske og internationale navne (fx Cisilia, Karl William, Julias Moon, Kato, Topgunn, Shaka Loveless, Rasmus Walter, De Eneste To, Rangleklods, Jungle (UK), Kid Ink (US), Young Thug (US), Big Sean (US), suppleret af danske og internationale ældre etablerede navne (fx Savage Rose, Garbage (US), Jackson Browne (US), Primal Scream (UK), Simple Minds (UK) og Tower Of Power (US)).

Train præsenterer desuden en række nye og mindre kendte navne, som både produktions-, omkostnings- og billetsalgsmæssigt passer bedre til mindre rammer. Det sker ofte i samarbejde med og på andre af byens spillesteder, fx Headquarters og Fonden VoxHall.

Train bruger endvidere sine arrangørkompetencer i udviklingsorienterede samarbejder med mindre spillesteder som Double Rainbow og Fatter Eskil. Nu og da agerer Train tillige lokal arrangør i forbindelse med store navne, der er så populære, at stedets egne rammer er for små. I sådanne tilfælde benytter spillestedet sig af eksterne lokaliteter som fx Scandinavian Congress Center (fx Mew). Den økonomiske risiko ved arrangementer uden for Trains egne rammer kan enten være Trains egen, eller der kan være tale om co-produktioner med andre brancheaktører, fx et andet lokalt spillested, den optrædende kunstner selv eller dennes agentur. Herudover har Train været involveret i samarbejdsprojekter med bl.a. SPOT Festival, Northside Festivalen og SmukFest samt andre lokale kulturudbydere, fx ARoS, Moesgaard Museum og Kvindemuseet.

Som et yderligere element i Trains kunstneriske profil omfatter programlægningen videreførelse af velprøvede klubkoncepter og udvikling af nye, hvor Train samarbejder med lokalt forankrede arrangører/foreninger, der besidder specialviden og netværk inden for bestemte musikalske sub-genrer. Det drejer sig fx om T4keover (EDM – elektronisk dance music), PostFest (postrock), Kompressor (elektronisk) og Reggaebash (reggae, dancehall).

VILLEN

Trains udtrykte ønske om og vilje til løbende at forny ikke blot Train, men også rollen, der knytter sig til at være regionalt spillested, kommer særligt til udtryk på fire områder:

- Udvikling af Trains kunstneriske profil.
- Opdatering af Trains fysiske rammer, herunder tekniske faciliteter, indretning mv.
- Udvikling af rollen som ”regionalt fyrtårn” og aktiv lokal samarbejdspartner.
- Forsøg på synliggørelse over for og udvikling af Trains publikum.

Baseret på Trains egen evaluering, Statens midtvejs-evaluering af de regionale spillesteder, samtaler med Trains ledelse og øvrige observationer er det Kunstrådets opfattelse, at Train har været særligt succesfuld på de tre førstnævnte områder. Ikke mindst rollen som ”fyrtårn” og samarbejdspartner har en central placering på Trains dagsorden ud fra ambitionen om at ”udgøre et kulturelt vækstslagscenter, spille en aktiv rolle i og bidrage til musikmiljøet og få noget tilbage”, som Trains direktør udtrykker det.

Hvad angår det fjerde område, Trains bestræbelser på at fastholde det eksisterende og opdyrke nyt publikum, har

især Trains samarbejder med andre aktører i markedet skabt positive resultater. Et ambitiøst verdensmusikprojekt, målrettet folkeskolen og udviklet i samarbejde med Hillerøds regionale spillested Klaverfabrikken, lykkedes dog ikke i første omgang pga. manglende pædagogiske kompetencer og folkeskolernes begrænsede ressourcer. Men på baggrund af de indhøstede erfaringer har Train redefineret projektet i samarbejde med Ellevangskolen i Risskov med henblik på at introducere musikinteresse-rede elever til livescenen/musikmiljøet og give dem et førstehåndsindtryk af, hvad der foregår bag kulisserne på et spillested.

Et andet projekt, etableringen af et loyalitetsprogram målrettet Trains stampublikum, Musikkklub Train (MusT) med særlige medlemsfordele i form af rabatter, særarrangementer mv., lykkedes heller ikke i første forsøg. Men erfaringerne bearbejdes, og projektet planlægges videreført.

De ikke-realiserede projekter afspejler efter Kunstrådets opfattelse, at netop ønsket – og kravet – om publikums-udvikling er en af de største og vanskeligst håndterbare udfordringer, spillesteder og andre kulturinstitutioner står over for. Trains aktiviteter inden for området viser vigtigheden af at prøve nye ideer af, lære af sine fejl og inddrage samarbejdspartnere med de nødvendige kompetencer på et tidligt stadie i projekterne.

KUNNEN

Et spillesteds kunnen kommer særligt til udtryk i krydsfeltet mellem ledelses- og medarbejdermæssige kompetencer, netværk, organisation, fysisk/tekniske rammer og økonomiske ressourcer, og dermed stedets evne til at løse programlægnings-, afviklings- og driftsmæssige opgaver.

Train står i relation hertil stærkt med en stor publikums-kapacitet, gode tidssvarende faciliteter og en erfaren ledelse og medarbejderstab. Som publikum oplever man dette i form af kompetent afviklede koncerter, hvor både lyd-, lys- og scenefaciliteter – særligt efter ombygningen i 2014 – udgør en yderst professionel og attraktiv ramme for de forskellige musikalske udtryk, Train præsenterer.

Det står samtidig klart – også for Train selv – at der er områder, hvor der er behov for at styrke stedets kunnen, hvis man vil nå sine ambitioner om at redefinere Trains rolle som spillested. Det gælder særligt inden for publikums-udviklingsområdet, hvor Train, jf. ovenfor, har erfaret, at særlige indsatser på dette område – fx samarbejde med folkeskolen – kræver kompetencer og ressourcer, som ikke nødvendigvis ligger inden for et spillesteds naturlige kompetencefelt.

Det er Kunstrådets vurdering, at Trains egen bevidsthed om disse forhold er et godt udgangspunkt for en forstærket indsats i fremtiden. Eftersom andre af Aarhus’ spillesteder har lignende udfordringer, kan det være en overvejelse, om der på dette område kunne være basis for et bredere samarbejde spillestederne i mellem – noget Train med sin allerede eksisterende brede samarbejdsflade kunne spille en afgørende rolle i.

SKULLEN

Der er næppe tvivl om, at Train i kraft af sin kunstneriske profil, stedets størrelse og indretning samt en kompetent og professionelt ledet medarbejderstab tilfredsstiller et reelt behov hos et stort og bredt publikum, som ellers kun i begrænset omfang tilgodeses af andre aktører på området i Aarhus.

Den nylige ombygning har gjort stedet yderligere attraktivt i forhold til Trains primære målgruppe, som man kunne betegne ”mainstream-publikummet”. Denne målgruppe er, selv i et musikmarked der i stigende omfang må betegnes som fragmenteret, et naturligt segmentvalg for et spillested af Trains størrelse. Og spillestedet afspejler

på den måde en generel formidlingsmæssig tendens i tiden, som fx ses i mainstream-orienteringen af DR’s store musikkanaler (P3 og P4) og henvisningen af niche/undergrundsmusik til DAB/net-kanaler. Tilsvarende imødekommer Train kravet om mangfoldighed i programlægningen ved selv at præsentere de større navne med bred appel, og de nye musikalske genrer og tendenser i alternative rammer i samarbejde med andre lokale spillesteder.

Herigennem opnår Train, udover at holde produktionsomkostningerne nede på de mindre omsættende koncertnavne, at skabe en slags intern fødekæde, hvor man som spillested aktivt tager del i talentudviklingen og sikrer, at de kunstnere, der har potentialet til at udvikle sig fra niche/undergrundsstatus til mainstream, finder vej til Trains egen scene på det helt rigtige tidspunkt i forhold til at udnytte Trains publikumskapacitet optimalt. Ligesom et mindre navn kan avancere fra at være populært på DRs P6 til at blive spillet på P3.

Dette langsigtede engagement i både det lokale, nationale og internationale musikliv ligger i fin forlængelse af hensigten med den regionale spillestedsordning. Men, som Trains seneste regnskab illustrerer, er strategien forbundet med en vis økonomisk risiko. Bl.a. fordi markedet på grund af de forandringer, som den omgivende musik-

Foto: Morten Rygaard

branche har gennemgået i de sidste 10-15 år, er blevet mere dynamisk og uforudsigeligt.

Det gælder ikke kun for Train. Men, som både Trains selvevaluering og Kunstrådets efterfølgende samtaler med ledende medarbejdere bekræfter, er konsekvenserne af (nærmest uundgåelige) programmæssige fejlvurderinger i kraft af stedets størrelse og deraf følgende høje faste omkostninger typisk større for Train end for de fleste andre spillesteder. Hvilket naturligvis gør Trains satsning på området så meget desto mere positiv set fra en kulturpolitisk synsvinkel.

SAMMENFATTENDE VURDERING, UDFORDRINGER OG ANBEFALINGER

Train indtager på flere måder en unik position i Aarhus' spillestedsmiljø. Alene i kraft af størrelse, faciliteter og kompetencer kan Train præsentere kunstnere, som ellers ikke ville have et naturligt spillested i byen.

Det gælder i særlig grad aktuelle danske og internationale mainstream-navne, som ikke er så store og veletablerede, at Musikhuset eller Scandinavian Congress Center er relevante muligheder. Men også, og i stigende grad, navne fra ind- og udland på vej op, som Train ofte præsenterer i samarbejde med lokale niche-aktører ("klubber") eller sammen med andre af byens regionale og honorarstøttede spillesteder, ligesom man anvender sine kompetencer til at præsentere store, veletablerede navne på de større steder (fx Scandinavian Congress Center) som lokal arrangør. På den måde kan Train dels leve op til sine forpligtelser (jf. den regionale spillestedsordnings skelnen mellem K1-, K2- og K3-arrangementer), dels skabe mulighed for at optimere såvel arrangementsøkonomi som publikumsoplevelse.

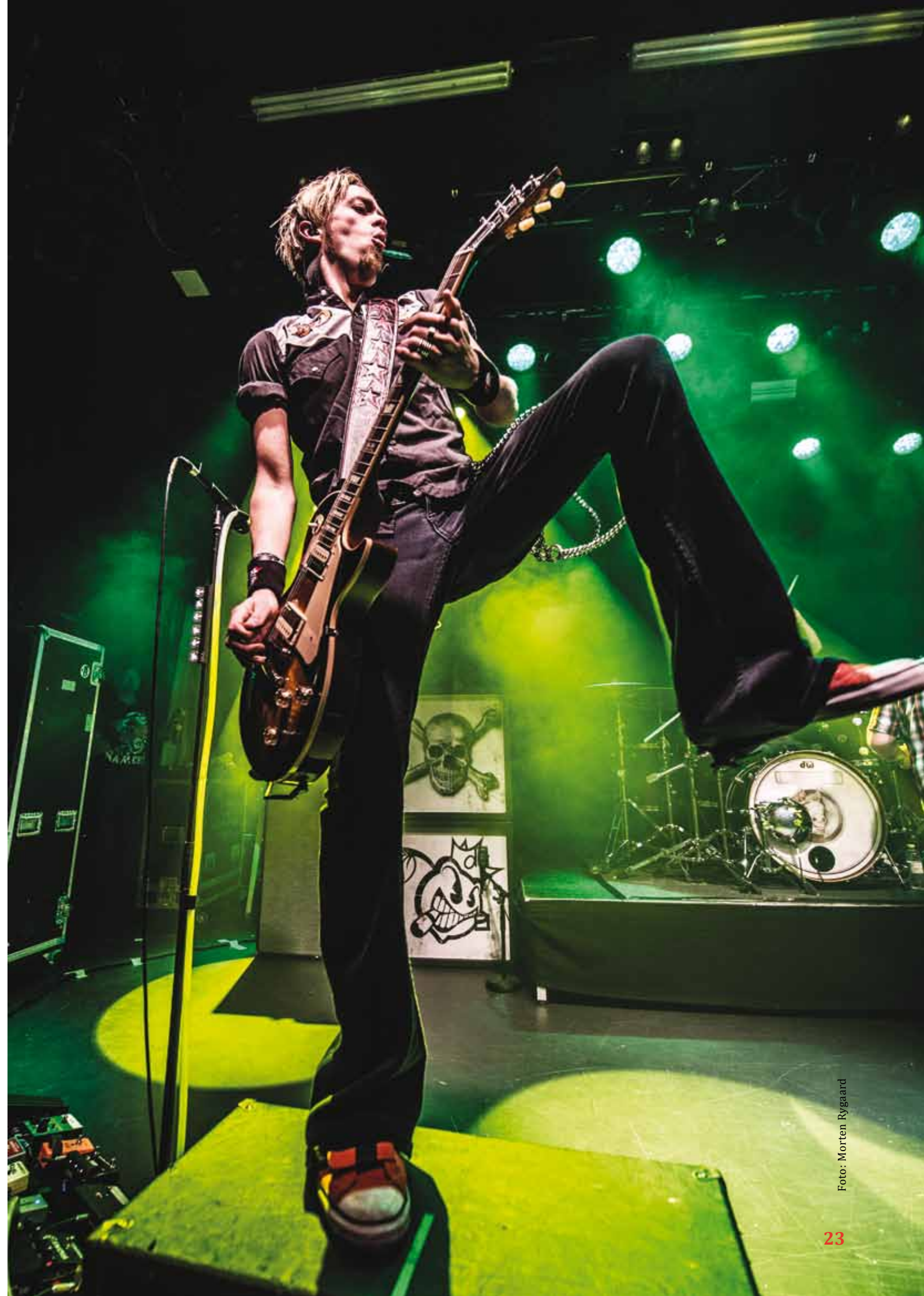
I det hele taget udgør strategiske, taktiske og praktiske samarbejder med andre lokale aktører på musik- og kulturområdet et centralt element i Trains virke, hvorved Train i høj grad udgør det "regionale fyrtårn", som ordningen fordrer. Samtidig har Train imidlertid også en række udfordringer, hvoraf nogle er generelle for spillestedsområdet, medens andre er mere specifikke for Train.

Kunstrådet ønsker særligt at pege på fire områder, som vi anbefaler Train at have fokus på:

- De markedsføringsmæssige udfordringer, der følger af de senere års forandringer i musikbranchen, og den økonomiske risiko i forbindelse med programlægningen i et musikmarked præget af enkeltstående hitsingler fra kunstnere uden et solidt publikumsfundament.
- Behovet for at sikre tilstedeværelsen af de fornødne kompetencer, når nye udviklingsprojekter og utraditionelle samarbejder iværksættes.
- Fastholdelse/udvikling af Trains eksisterende publikum, fx gennem etablering af loyalitetsprogrammer o.lign.
- Fastholdelse af ambitionen om publikumsudviklingsmæssige aktiviteter særligt målrettet det unge publikum.

Hvad de sidste to udfordringer angår, anbefaler Kunstrådet Train at undersøge mulighederne for at arbejde sammen med andre af byens aktører på musik- og kulturområdet om relevante aktiviteter mhp. at sikre større gennemslagskraft.

Trains repræsentanter ved både første og anden evalueringssamtale var direktør Carsten V. Jensen og booker Bertram Zanjani. Første samtale blev afholdt på Train i Aarhus. Anden samtale blev afholdt via Skype.

SPOT FESTIVAL

FAKTUELT

SPOT Festival blev etableret i 1994. Siden 1995 er det ROSA – Dansk Rocksamaråd, der har stået som hovedarrangør. Løbende har ROSA suppleret med en række samarbejdspartnere, herunder særligt MXD (Music Export Denmark), der i dag er medarrangør af festivalen som en afspejling af SPOT Festivals stigende internationale orientering. MXD er i forvejen tæt relateret til ROSA og supplerer sine egne ressourcer på kontoret i København med ROSAs i Aarhus.

SPOT Festival har i juridisk/økonomisk forstand ikke et selvstændigt sekretariat, men køber sig til sekretariatsbistand hos ROSA, hvis faste og løst tilknyttede betalte medarbejdere gennemsnitligt udgør ca. 11 årsværk. Heraf går ifølge ROSA/SPOTs egne oplysninger lidt under halvdelen til SPOT-relateret arbejde. ROSAs daglige leder, Gunnar K. Madsen, står også i spidsen for SPOT Festival og er tillige næstformand i MXD, hvis etablering ROSA i sin tid var initiativtager til.

SPOT Festival, der normalt finder sted ultimo april/primomaj, er Danmarks eneste egentlige branche- og showcasefestival, og er konceptmæssigt beslægtet med lignende festivaler i fx Groningen, Oslo, Hamburg og Austin. Fælles for disse festivaler er, at de foregår i en større by og benytter byens eksisterende spillesteder suppleret af til formålet etablerede scener.

SPOT Festival benyttede i 2015 17 forskellige scener (inkl. Tak Rock-scenen, som festivalens hovedsponsor Royal Unibrew stod bag), til i alt 201 koncerter inden for primært rock, pop og beslægtede genrer som elektronisk musik, indie, hiphop og hard rock.

Det overordnede formål med branche- og showcasefestivaler er at facilitere mødet mellem kunstnere og musik- og mediebranchen. Udbyttet kan være konkret som fx aftaler mellem kunstnere og pladeselskaber, musikforlag, agenter, managers eller koncertarrangører, men også mindre håndgribeligt i form af en større indsigt i branchen og skabelse af netværk.

Rammerne er dels et stort antal showcases, hvor kunstnerne spiller en 25-40 minutters koncert, dels et sideløbende konferenceprogram, hvor både kunstnere og branche deltager i debatter, præsentationer, speed-meetings, workshops mv., der relaterer sig til aktuelle emner og udviklingstendenser i musikbranchen. Sidstnævnte var i 2015 tilrettelagt under navnet SPOT+ i samarbejde med PROMUS (Produktionscentret for Rytmask Musik).

SPOT Festival henvender sig imidlertid også til det lokale musikpublikum, der har mulighed for at købe billetter og stifte bekendtskab med aktuel musik primært fra Danmark og det øvrige Norden.

SPOT Festival modtog i 2015 1.082.300 kr. i støtte fra Aarhus Kommune og knap 2 mio. kr. fra staten. Derudover finansieres festivalen med midler fra egen indtjening, sponsorater og private fonde mv. SPOT Festival gav i 2014 et overskud på 180.000 kr. 2013 gik i nul. Resultatet for 2015 kendes ikke i skrivende stund.

AKTUELT

SPOT Festival 2015 var selv afsender på 159 koncerter. Heraf deltog 131 optrædende på SPOT Festival for første gang, og 22 af koncerterne var med internationale – primært nordiske – kunstnere. Derudover spillede yderligere 42 navne i løbet af festivalen kurateret af sam-arbejdspartnere, sponsorer eller andre brancheaktører, fx kunstnere, managers eller agenter.

Med i alt 201 koncerter havde SPOT i 2015 festivalens hidtil største samlede musikprogram. Medvirkende til det højere antal optrædende kunstnere var yderligere tilføjelser til SPOT/Off-programmet. SPOT/Off startede som en slags guerilla-aktivitet blandt lokale vækstlagsmusikere i 2012. Senere er dele af SPOT/Off-aktiviteterne blevet integreret i SPOT Festivalen. Der er dog fortsat mange koncerter rundt omkring i byen under SPOT Festival, som ikke er en del af det officielle program, og nye kommer til hvert år.

Danske musikfestivalers evne til at indtænke diversitet i programlægningen, særligt når det gælder de optrædendes køn, har været flittigt diskuteret i musikmiljøet i de senere år. SPOT Festival har ikke erklærede målsætninger på området, endsige en formuleret diversitetsstrategi. Festivalen fører heller ikke statistik mht. fx andelen af kvindelige optrædende. Og ligesom på andre danske festivaler var programlægningen i 2015 præget af betydelig skævhed i fordelingen mellem mandlige og kvindelige optrædende. Kunstrådet vurderer dog, at SPOTs fordeling er mindre skæv end andre danske musikfestivalers.

Ud over koncertprogrammet omfattede SPOT Festival 2015 festivalens hidtil mest omfattende seminarprogram; SPOT+ med 33 møder, seminarer og workshops i et ny-indrettet område på Hotel Radisson forbeholdt tilmeldte musikere, branche- og mediefolk.

SPOT Festival 2015 solgte i alt 4.180 billetter, hvilket er en fremgang på 22 % i forhold til året før. Denne positive udvikling skal dog ses på baggrund af betydelige fluktuationer i billetsalget over de seneste fem år.

Antallet af akkrediterede branchefolk svinger fra år til år afhængigt af programlægning, antal optrædende kunstnere, internationale gæster etc. I 2015 deltog i alt 1.531 akkrediterede branchefolk, hvilket er en stigning i forhold til året før på knapt to%. Heraf kom 330 fra udlandet. Det var det højeste antal internationale branchefolk nogensinde. Tallet inkluderer både betalende og inviterede gæster. SPOT Festival har i de senere år haft særligt fokus på det tyske marked, og de tyske branchefolk udgjorde knapt halvdelen af de internationale akkrediterede. I alt var branchepersoner fra 22 lande repræsenteret på festivalen i 2015.

VILLEN

SPOT Festivals erklærede ambition er:

at skabe en formidlingsplatform for den danske og nordiske musik. Repertoire og programlægning dikteres primært af viljen til at støtte op om nyere bands og kunstnere, der kvalitetsmæssigt kan begå sig på det internationale marked. Præsentationerne omfatter såvel debutanter som mere etablerede kunstnere, der skønnes at være af interesse for enten nationale eller internationale musikformidlere, branche- og kulturfolk eller medier.

Festivalen ønsker at øge såvel det internationale som det nationale kendskab til ny dansk musik, både når det gælder bredde og talentmasse. Denne ambition ligger også bag ROSA/SPOT/MXD's involvering i en række andre tiltag med lignende overordnede formål som SPOT Festivals. Det gælder fx rækken af SPOT On Denmark-arrangementer i forbindelse med lokale branchefestivaler i udvalgte europæiske lande (bl.a. Tyskland, Østrig, Frankrig og Belgien), ligesom ROSA/SPOT yder konsulentbistand i forskellige mere lokalt orienterede sammenhænge, fx musikprogrammet til Tall Ship Races, DFDS' Rock Cruises, Den Gamle Bys sommerkoncerter og Folk SPOT i forbindelse med Tønder Festivalen. Indtægter fra disse konsulentopgaver er med til at finansiere ROSA/SPOT's øvrige aktiviteter.

Siden 2013 har SPOT Festival desuden eksperimenteret med at udvide SPOT's festivaldomæne gennem udviklingen af først SPOT Interactive Conference dagen før musikfestivalen starter, og SPOT Film dagen efter musikfestivalen slutter i samarbejde med relevante partnere – bl.a. Filmby Aarhus, Øst For Paradis og Shareplay. I SPOT Festival 2015 indgik desuden et mindre modeelement i det samlede arrangement kaldet SPOT Fashion. Inspirationen til denne ekspansion kommer fra SXSW i Austin, der med succes over årene har tilføjet lignende aktiviteter, men knytter også an til ønsket om at styrke festivalens samarbejdsrelationer forud for Aarhus Europæisk Kulturhovedstad 2017.

KUNNEN

En stor del af ROSA/SPOT's medarbejdere har været med længe, nogle helt fra starten, bl.a. Gunnar K. Madsen, og har dermed deltaget i den løbende udvikling af aktiviteterne. SPOT Festivals faste stab suppleres under festivalen med ca. 400 frivillige, som i forskellige faser af arbejdet og inden for forskellige områder bidrager til at realisere festivalen. Mange af dem er gengangere fra tidligere år. Herudover benytter festivalens eksterne partnere sig af skønsmæssigt 300 frivillige, og koordinationen af alle disse frivillige, hvoraf mange er gengangere fra tidligere år, er i sig selv en stor opgave.

Festivalen tilkendegiver, at deres i vid udstrækning erfaringsbaserede ”kunnen” hænger sammen med ROSA/SPOT's grundlæggende ”personalestrategi, der bygger mere på tilknytning af bredt funderede fagpersoner end spidskompetencer”. Kunstrådets vurdering er, at denne tilgang er en væsentlig årsag til, at det er muligt at gennemføre et projekt af denne størrelsesorden med så relativt begrænsede ressourcer.

SPOT Festival fremstår særdeles veltilrettelagt og gennemføres med en høj grad af præcision og professionalisme, og SPOT Festivals egne udtrykte ambitioner indfries i meget vid udstrækning, særligt når det gælder musikdelen af programmet. Kurateringen forekommer både relevant og tidssvarende, og blandingen af etablerede, nyere og up-coming talenter fungerer godt og appellerer til en bred kreds af både danske og internationale branchefolk.

Kvaliteten og egnetheden af de benyttede scener er skiftende, men generelt af høj kvalitet sammenlignet med de tilsvarende internationale branchefestivalers tilbud. Ikke alle kunstner/scene-match forekommer dog lige velvalgte, og enkelte koncertoplevelser lider under rammerne, hvori de afvikles. Fx fremstår Musikhusets foyer mindre hensigtsmæssig som ramme for showcase-

koncerter, fordi kontakten til publikum er vanskelig at etablere og fastholde, særligt for mindre rutinerede kunstnere, og lyd- og lysforhold sjældent matcher den intimitet, kunstnerne ønsker at skabe i showcase-situationen.

Udvidelsen og formaliseringen af festivalens conference-element, SPOT+, ved 2015-festivalen var et vigtigt og positivt tiltag. Såvel område som aktiviteter fremstod generelt velfungerende og blev flittigt benyttet. Det tilrettelæggelsesmæssige samarbejde med PROMUS forekommer oplagt, og seminarudbuddet var alsidigt og relevant for både branchefolk og udøvende kunstnere.

Når det gælder de øvrige dele af SPOT Festival (Interactive, Film, Fashion), falder disse som udgangspunkt uden for denne evaluerings fokus, men Kunstrådet ønsker at knytte en kommentar til det principielle, der ligger bag festivalens ambitioner om at udnytte SPOT-brandet som paraply for flere festivaler, fordi dette også har konsekvenser for kernebegivenheden.

Efter Kunstrådets opfattelse har ideen foreløbig ikke bevist sin bæredygtighed, hverken konceptuelt, økonomisk eller værdiskabelsesmæssigt. Den tilstræbte synergi mellem kulturformerne ser ikke ud til at have indfundet

Foto: Peter Nielsen

sig i det tilsigtede omfang, og den på papiret ellers gode idé rummer en risiko for, at SPOTs brand udvandes, fordi der hos publikum og øvrige stakeholders kan opstå tvivl om, hvad SPOT ér. Samtidig belastes festivalens ressourcer af de ekstra kræfter, der naturligvis må investeres i disse nye samarbejder.

.....

SKULLEN

Selvom – eller måske snarere fordi – begivenheden nu har mere end 20 år på bagen, fremstår SPOT Festival og de tilhørende aktiviteter året igennem mere centralt placeret i dansk musik end nogensinde. Sammenholdes den vækst, der i perioden har været i etableringen af lignende begivenheder verden over, og den voksende interesse for at besøge SPOT Festival blandt internationale musikbranchefolk, er dét en tydelig indikation på festivalens fortsatte relevans.

Dette bekræftes også af talrige positive tilbagemeldinger fra danske og internationale branchefolk (jf. bl.a. festivalens egen publikation: ”2015 Overview”), og ikke mindst af de mange konkrete resultater, en lang række danske og nordiske kunstnere gennem tiden har opnået som et

direkte eller indirekte resultat af en optræden i SPOT-sammenhæng. Det drejer sig fx om internationale aftaler om udgivelse, turnévirkksomhed og forlagsaktiviteter samt mediedækning i ind- og udland.

SPOT Festival er endvidere en unik chance for et lokalt publikum til at opleve en lang række interessante og aktuelle kunstnere, ofte på et tidligt tidspunkt i de pågældendes karriere. Det er der dog ikke så mange, der benytter sig af, i betragtning af Aarhus-publikummets potentielle størrelse og sammenlignet med fx Eurosonic festivalen i den noget mindre hollandske by Groningen.

Det er efter Kunstrådets opfattelse ikke udtryk for, at SPOT Festival ikke er i samspil med tid og publikum, men måske snarere tegn på et behov for at intensivere og målrette festivalens markedsføring mod dette segment, involvere de optrædende kunstnere i disse aktiviteter samt indtænke flere interaktionsmuligheder mellem kunstnere og publikum og derigennem gøre festivalen mere attraktiv for et bredere publikum.

.....

SAMMENFATTENDE VURDERING, UDFORDRINGER OG ANBEFALINGER

SPOT Festival har formået at gøre sig tæt-på-uundværlig set med danske musikbranche- og kunstnerøjne. Samtidig har begivenheden været med til at brande Aarhus som musikby i både ind- og udland. Trods løbende udfordringer i kraft af en lejlighedsvist anstrengt økonomi, en vanskelig balancegang mellem at være branche- og publikums-festival og et markant strategiskifte fra primært at være orienteret mod den danske branche til i lige så høj grad at henvende sig til potentielle eksportmarkeder, står SPOT Festival centralt placeret i både dansk og international sammenhæng.

Festivalen og dens supplerende aktiviteter i løbet af året er en hjørnesten i dansk musikeksport og har gennem tiden bidraget til at sikre danske kunstnere international opmærksomhed – fra Mew til Mø, fra Raveonettes til Rangleklods.

Der er imidlertid også udfordringer. Kunstrådet ønsker særligt at pege på tre:

- SPOT Festivals økonomi er sårbar. Der skal ikke mange uforudsete udgifter til at ændre overskud til underskud. Øget tilskud, større bidrag fra sponsorer og bedre billet-salg er de primære midler til at gøre noget ved det. Hvad det sidste angår, er det – trods musikprogrammets indiskutable kvaliteter – ikke lykkedes festivalen at tiltrække det større publikum uden for branchen, som kunne være med til at sikre en mere stabil økonomisk situation. Mere målrettet markedsføring og flere publikumsrelevante aktiviteter kan måske ændre på dét. Kunstrådet anbefaler, at der foretages en grundig analyse af det lokale musikpublikum og i forbindelse hermed undersøges, hvorfor så relativt få i forhold til det samlede publikums størrelse udnytter muligheden for at opleve SPOT Festival. Og ikke mindst hvad der skal til for at tiltrække et større betalende publikum, som dels kan bidrage til at konsolidere SPOT Festivals økonomi, dels som en afledt effekt øge SPOT-brandets værdi i relation til potentielle sponsorer og andre kommercielle samarbejdspartnere, herunder byens forretningsdrivende.
- Ud over den kommunale støtte og samarbejdet med en række af byens kulturinstitutioner bakker *byen* Aarhus kun i begrænset omfang op bag begivenheden. Hverken byens forretningsdrivende eller erhvervslivet i øvrigt bidrager fx i nævneværdig grad til markeringen af SPOT Festival i bybilledet, selv om SPOT Festival bringer et betragteligt antal danske og internationale gæster til byen, som særligt hotel- og restaurationsliv nyder godt af. Det kan undre i lyset af det kommende kulturbyår, at interessen for at støtte op om – og udnytte – en af byens væsentligste kulturbegivenheder med

internationalt fokus ikke er større. Og det står i stærk kontrast til situationen i de øvrige branchefestival-byer i Europa. Kunstrådet anbefaler, at der i regi af relevante fora, fx Aarhus City Forening, More Creative og Event Aarhus, udvikles idéer til øget samarbejde mellem SPOT Festival og byens forretningsdrivende samt øvrige erhvervsliv med henblik på at skabe mere musik i byen og synliggøre SPOT Festival i bybilledet op til og under festivalen.

- Den ovenfor omtalte risiko for udvanding af SPOT Festivals brand, og ressourcekravene i forbindelse med den fremtidige håndtering af de øvrige festivaltiltag under SPOT-paraplyen, udgør efter Kunstrådets opfattelse en væsentlig udfordring, som festivalen bør forholde sig kritisk til, når de indgåede aftaler med de implicerede samarbejdspartnere tillader det.

Det er Kunstrådets indtryk, at SPOT Festivals ledelse ér bevidst om de anførte udfordringer, og Kunstrådet er bekendt med, at der for så vidt angår anbefalingen vedr. øget synlighed i byen allerede planlægges nye initiativer i 2016.

Afslutningsvis vil Kunstrådet opfordre SPOT Festival til at formulere en diversitetsstrategi ift. køn, etnicitet mv. i festivalens programlægning. Dels mhp. fortsat at sikre en høj grad af diversitet i festivalens musikalske tilbud, også når det gælder andre aspekter end de rent musikalsk/genremæssige, dels af hensyn til den signalværdi i relation til det øvrige musikliv, et sådant tiltag efter Kunstrådets vurdering ville rumme.

.....

SPOT Festivals repræsentanter ved første evaluerings-samtale var bestyrelsesformand Piet Breinholm Bendtsen, daglig leder Gunnar K. Madsen og IT-/teknikansvarlig Rasmus Wehner.

SPOT Festivals repræsentanter ved anden evaluerings-samtale var Gunnar K. Madsen og Rasmus Wehner.

Foto: Peter Nielsen

AARHUS JAZZ ORCHESTRA

FAKTUELT

Aarhus Jazz Orchestra, der tidligere hed Klüvers Bigband, blev grundlagt i 1977 af en gruppe aarhusianske musikstuderende under ledelse af Jens Klüver som et “ad hoc” orkester. I 1988 blev orkestret udpeget som det første rytmiske basisensemble i Danmark. Jens Klüver var leder af orkestret helt frem til 2012, hvor Lars Møller blev udnævnt til ny kunstnerisk leder. Ved samme lejlighed skiftede orkestret navn til det nuværende Aarhus Jazz Orchestra.

Orkestret består normalt af 12-14 (p.t. dog kun ni pga. udskiftninger) fastansatte musikere ansat på deltid (ca. ½ tid) og har en administration bestående af syv personer (fem årsværk). Hertil kommer et antal musikere, der ansættes projektvis, således at orkestret som oftest optræder med en besætning på 17 musikere. Atlas er hjemsted for orkestret og tjener som fast øvested og ofte benyttet koncertsted. Samme bygning (PROMUS/Vester Allé 15) huser også administrationen.

Orkestret har stadig status af basisensemble – Danmarks eneste “rytmiske” – og finansieres med støtte fra stat og kommune. Det statslige tilskud udgør ca. 5,4 mio. årligt, og Aarhus Kommune yder samlet set ca. 2,5 mio. årligt. Hertil kommer et mindre bidrag fra Viborg Kommune på ca. 200.000 kr. årligt. Der spilles ca. 80 koncerter om året, hvoraf ca. 35 er rettet mod børn og unge, og ca. 15 er koncerter på kommunens ældrecentre.

AKTUELT

Aarhus Jazz Orchestra har siden sidste evaluering (under navnet Klüvers Bigband) i 2011 været igennem omfattende forandringer. Både orkesternavn, profil, ledelse, organisation og finansieringsgrundlag er ændret i løbet af kort tid. Da Jens Klüver, som nærmest var synonym med orkestret, stoppede som leder i 2012, blev Lars Møller ansat som ny kunstnerisk leder. Orkestret har samtidig med at vigtige elementer i orkestrets DNA er bibeholdt – herunder det omfattende arbejde med børn og unge – under Møllers ledelse tilført flere nye elementer i sit musikalske udtryk og etableret nye samarbejder på tværs af både genre-mæssige og geografiske grænser.

Imidlertid valgte Lars Møller at opsige sin stilling pr. 1. oktober 2015, og orkestrets bestyrelse valgte at benytte lejligheden til at skabe en ny ledelsesstruktur frem for blot at ansætte en ny kunstnerisk leder. I stedet for en kunstnerisk og en administrativ leder har man således ansat en orkesterchef, der har det overordnede ledelsesansvar, og en programchef, der i dialog med et til formålet etableret advisory board og orkestrets eget programudvalg træffer de kunstneriske beslutninger og sikrer deres gennemførelse. Den tidligere administrative chef, Peder Udengaard, er ansat som orkesterchef, og Rasmus Bøgelund, der tidligere var ansat som kunstnerisk koordinator, er ansat som programchef. Lars Møller er indtil udgangen af 2017 tilknyttet orkestret i forbindelse med udvalgte projekter.

VILLEN

Aarhus Jazz Orchestra ser først og fremmest sig selv som et jazz-bigband og ønsker som sådan at være en stærk repræsentant for formidlingen af genren. Samtidig har man som målsætning, at orkestret fremover skal have fokus på at inkorporere musikalske udtryk og indsigter fra andre kulturer og genrer for derigennem at opsøge og afdække nyt ”musikalsk land”. Endvidere ønsker man i højere grad at udvikle orkestret til en central og mere synlig kulturaktør i Aarhus og i Danmark, bl.a. via kunstneriske udviklingsprojekter (fx Bollywood Beats and bigband 2015-17) og også gennem deltagelse i store bredt/folkeligt appellerende begivenheder (fx deltagelsen i festugeåbningen i Rådhusparken 2015). Og endelig har Aarhus Jazz Orchestra tillige ambitioner om at gøre sig gældende internationalt fx gennem deltagelse i europæiske jazzfestivaler.

Med dette udgangspunkt har man defineret tre hovedspor for Aarhus Jazz Orchestras arbejde og visioner:

- ”Kunstneriske udviklingsprojekter”, der skal udfordre og måske endda nedbryde grænserne for opfattelsen af jazzen som genre.
- ”Klassiske projekter”, der skal præsentere repertoire fra jazzens over 100-årige historie.
- ”Brede koncerter/events”, der skal formidle bigband-formatet ved stort anlagte arrangementer, ofte i sammenspil med andre genrer.

Det pædagogiske arbejde med børn og unge har gennem hele orkestrets historie haft en høj prioritet, og et fast og efterhånden velafprøvet koncept særligt henvendt til skolernes 3. - 5. klasser anvendes i vidt omfang i dette arbejde. Man er i orkestret glade for det koncept, der gennem mange år er blevet udviklet, men det er samtidig en ambition at tilføje nye elementer i arbejdet, og der arbejdes med flere nye tiltag og ideer målrettet børn i forskellige aldersgrupper – fra de mindste skolebørn til gymnasieelever. Bl.a. ønsker man i højere grad at skabe møder, hvor musikerne enkeltvis arbejder med børn i mindre grupper.

Det er også en målsætning at gøre talentudvikling til et stærkere indsatsområde og fokusere yderligere på arbejdet med at motivere børn, der allerede spiller et bigband-instrument.

KUNNEN

Aarhus Jazz Orchestra ser sig selv som et af Europas førende bigbands med en besætning bestående af nogle af Danmarks bedste jazzmusikere. Orkestret betegner selv Lars Møller som en kunstnerisk profil på højeste

internationale niveau, som de seneste år har prioriteret udviklingsprojekter, der har udfordret jazzgenren blandt andet ved at inddrage musikere fra andre traditioner som fx gambiske musikere i projektet AJO & Gambia Master Drummers (2012-13) eller Bollywood Beats and bigband (2015-17), der omfatter et samarbejde med indiske musikere.

Det er således tydeligt, at Aarhus Jazz Orchestras evner og lyst til at eksperimentere med og inddrage andre genrer er under stærk udvikling. Det kunne man fx opleve på en turné i foråret 2015, hvor orkestret fortolkede musik af den legendariske tyske elektroniske gruppe Kraftwerk i et bigband-univers. Musikalsk set lykkedes det overbevisende, men man savnede, at Aarhus Jazz Orchestra også havde gjort sig overvejelser om det performative og visuelle udtryk, der netop hos Kraftwerk udgør en integreret del af det kunstneriske udtryk.

Musikernes faglige og kunstneriske niveau er højt. Der spilles med god klanglig balance og stor rytmisk præcision og solistisk præsteres der overbevisende. Det kan bl.a. høres på den roste udgivelse *Rewrite of Spring* (udgivet september 2015), en spændende komposition af Lars Møller inspireret af Stravinskij's symfoniske værk *Le Sacre du Printemps*.

Orkestret har gennem mange år prioriteret sit pædagogiske arbejde og udviklet en velfungerende form i mødet med skolebørn. I samarbejde med skolernes lærere laves der et grundigt forberedende musikalsk arbejde, hvor børnene (typisk 3.- 5. klasse) indstuderer et antal sange. Det hele kulminerer i en stor koncert, hvor hele bigbandet og de mange børn sammen optræder for alle forældre. Dette kunne bl.a. opleves ved en skolekoncert i Hadsten (marts 2015), hvor man blev mødt af et velspillende orkester, dygtigt og engageret ledet af Nikolai Bøgelund, samt en stor flok glade børn, hvis optræden på fin vis bar tydeligt præg af, at forberedelserne til koncerten var blevet prioriteret og taget alvorligt.

Aarhus Jazz Orchestra påpeger, at ”hjemmebanen” Atlas som koncertsal og øvested ikke udgør den optimale ramme som var hensigten, da Atlas blev bygget. Scenen er fx ikke tilstrækkelig stor til at rumme bigbandet, heller ikke til øvebrug, og som publikum ”bydes man ikke velkommen”, hverken af salens indretning eller indgangs-område. Der er efter orkestrets udsagn desuden helt konkrete problemer med at varme lokalet op om vinteren, og de forskellige praktiske udfordringer bliver efter orkestrets opfattelse ikke taget alvorligt af Atlas/VoxHalls ledelse. Kunstrådet opfordrer til at parterne, evt. på bestyrelsesniveau, snarest muligt får undersøgt disse forhold og aftaler hvorledes de kan løses.

SKULLEN

Aarhus Jazz Orchestra er en vigtig institution for udbredelsen af jazzmusik i Danmark. Danmark har historisk markeret sig stærkt som et land med stolte jazz-traditioner, og orkestret arbejder ihærdigt for at sikre denne arv.

Aarhus Jazz Orchestra er også en vigtig aktør i Aarhus’ musikliv og har potentialet til at spille en helt central rolle som formidler af mødet mellem klassiske og rytmiske genrer. Dette potentiale har orkestret allerede vist flere spændende eksempler på, bl.a. den tidligere nævnte Kraftwerk-koncert og senest ved opførelsen og indspilningen af Jacob Buchanans *Requiem*, der på original vis blander elementer fra både jazzen og det klassiske univers.

På det pædagogiske plan har Aarhus Jazz Orchestra gennem en lang årrække ydet en stor indsats for at præsentere børn og unge for live-musikoplevelser på højeste niveau, og orkestret arbejder fortsat målrettet med at facilitere denne vigtige målgruppes møde med både musikken og de instrumenter, den spilles på. Det foregår i gennemprøvede og veltillrettelagte forløb, som involverer børnene direkte i musikken med henblik på derigennem at intensivere og kvalificere deres oplevelser. Den positive respons, Aarhus Jazz Orchestra får fra skoler, lærere og elever på denne indsats, bekræfter både behov

og berettigelse af arbejdet – særligt i en tid, hvor musikundervisning i folkeskole og gymnasium generelt ikke har topprioritet.

Jazz er i dag et vidtspændende begreb, der ganske vist har rod i en århundrede gammel tradition, men som ikke mindst i de senere år har fundet helt nye udtryk, hvor genrer og former blandes, samarbejder på tværs af gængse musiker-netværk etableres og overraskende resultater opstår. Fx har blandingen af elektronisk musik og jazz vist sig at være interessant både for små og store ensembler (inkl. Aarhus Jazz Orchestra) samt et støt voksende live-publikum. Og flere danske jazz-solister har i disse år succesfulde karrierer i udlandet.

Men jazzen har lokalt en stor formidlingsudfordring og får ikke meget hjælp fra mainstream-medierne, der i stigende omfang synes at opfatte jazzen som en hendøende niche-genre. På DR er jazzen fx stort set henvist til DAB og net, og på TV typisk DR-K, og da typisk i form af genbrugte historiske optagelser fra arkiverne. Og når det gælder bigband-musikken, er DRs fokus – ikke overraskende – deres eget ensemble DR Big Band. For Aarhus Jazz Orchestra betyder denne situation, at de høje ambitioner konstant udfordres af omverdens relativt begrænsede kendskab til bigband-scenen i dag.

Foto: Jesper Seneca

Det paradoks – at Aarhus Jazz Orchestra overfladisk betragtet fremstår som et niche-tilbud samtidig med, at der udvikles, skabes og præsenteres spændende og genrebrydende musikalske projekter, og desuden udøves en stor formidlingsmæssig/pædagogisk indsats – er imidlertid præcis det, der legitimerer opretholdelsen af et basisensemble på det rytmiske område.

Kunstrådet bifalder således principielt Aarhus Jazz Orchestras 3-bens strategi (udviklingsprojekter, klassiske projekter, brede koncerter), men anbefaler samtidig, at den høje kunstneriske standard og innovationslyst fortsat holdes i hævd, også når det gælder deltagelse i de mere bredt appellerende samarbejdsprojekter, der kan bidrage til en yderligere synliggørelse af orkestrets kvaliteter over for et nyt publikum.

Endvidere anbefaler Kunstrådet, at man i høj grad søger at samtænke de kunstneriske projekter med de pædagogiske og kan konstatere, at Aarhus Jazz Orchestra allerede er opmærksom på vigtigheden heraf.

SAMMENFATTENDE VURDERING, UDFORDRINGER OG ANBEFALINGER

Aarhus Jazz Orchestra har, med de højt prioriterede kunstneriske udviklingsprojekter, man har beskæftiget sig med i de senere år, udvidet sin profil. Sammen med andre genre-mæssige crossover-aktiviteter har orkestret under Lars Møllers ledelse formået at profilere sig stærkt som et nysgerrigt orkester, der kan og vil skubbe til grænserne for den gængse opfattelse af jazzens som genre.

Hermed har orkestret i væsentlig grad imødegået den risiko for at ”lukke sig om sig selv”, som Kunstrådets evaluering af Klüvers Big Band i 2011 anførte som en generel udfordring for jazzens som genre, og det er samtidig Kunstrådets opfattelse, at dette musikalske pionerarbejde rummer særdeles interessante perspektiver for den videre udvikling af Aarhus Jazz Orchestra og dets fremtidige placering som central aktør i dansk musikliv.

Det er tydeligt, at Lars Møller som kunstnerisk leder har været en central kraft i skabelsen af Aarhus Jazz Orchestras nye profil. Derfor er det også en udfordring for den videre udvikling, at Lars Møller har forladt stillingen som kunstnerisk leder. Det virker fornuftigt, at Aarhus Jazz Orchestra i denne situation har valgt at reorganisere ledelsen med en orkesterchef og en programchef, som har det kunstneriske ansvar for orkestrets virke, suppleret af et hold af kunstneriske rådgivere. Som resultaterne under Lars Møllers ledelse har vist, rummer ledelsesmæssige forandringer – ikke mindst i kunstneriske institutioner – også store udviklingsmæssige potentialer.

Kunstrådet opfordrer dog til, at bestyrelsen løbende evaluerer den nye organisationsform. Ikke mindst set i lyset af orkesterlederens traditionelt stærke profil-skabende kraft i jazz- og bigbandsammenhænge.

Aarhus Jazz Orchestras finansiering er, efter længere tids usikkerhed, nu sikret frem til udgangen af 2017, men hele den økonomiske konstruktion er i øjeblikket afhængig af specialaftaler med Aarhus Kommunes Børn og Unge afdeling, afdelingen for Sundhed og Omsorg samt en aftale med Viborg Kommune, der ligeledes udløber ultimo 2017.

Det vil være af afgørende betydning for det langsigtede kunstneriske udviklingsarbejde og opretholdelsen af orkestrets høje standard, at Aarhus Jazz Orchestra sikres en mere stabil finansieringsform fra 2018 og frem. Kunstrådet vil opfordre til, at der fra politisk side arbejdes for det.

Aarhus Jazz Orchestras repræsentanter ved første evalueringssamtale var orkesterchef Peder Udengaard, programchef Rasmus Bøgelund og tidligere orkesterleder Lars Møller. Samtalen blev afholdt på orkestrets kontor i Aarhus.

Aarhus Jazz Orchestras repræsentanter ved anden evalueringssamtale var Peder Udengaard og Rasmus Bøgelund. Samtalen blev afholdt i København.

Foto: Per Bergmann

Foto: Lund

AARHUS SYMFONIORKESTER

FAKTUELT

Aarhus Symfoniorkester blev grundlagt i 1935 som Danmarks første professionelle orkester uden for København og havde de første mange år udgangspunkt i Aarhus Teater som teaterorkester. Orkestret blev gennem tiden gradvist udvidet, hvilket gjorde det muligt at tilbyde egentlige symfonikoncerter. Siden 2007 har orkestret haft hjemme i Symfonisk Sal, der af mange betegnes som landets bedste. Med bygningen af denne lykkedes det endeligt at skabe ideelle rammer for opførelsen af symfonisk musik i Aarhus.

Orkestret har status som landsdelsorkester og har som sådan forpligtelser til at producere koncerter til hele Midtjylland; dog foregår langt hovedparten af aktiviteterne i Symfonisk Sal i Aarhus. Orkestret er desuden forpligtet til at spille til et vist antal operaforestillinger på Den Jyske Opera.

Aarhus Symfoniorkester består pt. af 65 fastansatte musikere og tre stillinger, som besættes delvist. Hertil kommer en administration på i alt otte ansatte. Musikchef siden 2007 er Palle Kjeldgaard. Chefdirigent er fra 2015 Marc Soustrot.

Orkestret finansieres via et statsligt tilskud på ca. 20,6 mio. og et tilskud fra Aarhus Kommune også på ca. 20,6 mio. Hertil kommer værdien af det kommunale huslejetilskud vurderet til 3,5 mio.

AKTUELT

Siden Aarhus Symfoniorkesters sidste evaluering i 2011 er orkestrets bemanning reduceret fra 71 fastansatte musikere til de 65 + tre delvist besatte stillinger. Også på administrationssiden er staben reduceret med tre personer. Aarhus Symfoniorkester har en tilfredsstillende publikumstilstrømning, der opfylder målsætningerne i rammeaftalen. I 2013 nåede antallet af publikummer 86.765 fordelt på 195 aktiviteter. I 2014 er det samlede antal 88.724 fordelt på 218 aktiviteter, hvoraf 90 er rettet imod børn og unge.

VILLEN

Aarhus Symfoniorkester er den helt centrale institution for udbredelsen af den symfoniske musik i regionen. Det er orkestrets formulerede ambition, at "den symfoniske musik også i fremtiden skal være en central del af kulturlivet og borgernes hverdag, således at denne musik fortsat er en kunst og ikke bliver reduceret til underholdning eller ligegyldig baggrundstapet".

Orkestret ønsker at præsentere symfonisk musik helt tilbage fra barokken og frem til i dag og ser det også som sin opgave at videreudvikle det symfoniske repertoire med bestilling af nye værker og ved at lade musikken og orkestret indgå i nye rammer.

Endelig ønsker man fortsat at yde en stor indsats for at præsentere børn for den klassiske musik, og man har i orkestret udviklet et meget omfattende program for sit pædagogiske virke, som til stadighed er under udvikling.

Det er også et mål for orkestret at øge fokus på nye mål-grupper, herunder ikke mindst borgere, som ikke tidligere har benyttet sig af orkestrets tilbud, ved at indgå i samarbejde med fx North Side Festival, Aarhus Festuge og Copenhagen Opera Festival. Et eksempel herpå er de senere års koncerter med *Pirates of the Caribbean*, hvor orkestret spiller live til en visning af filmen på stort lærred i Store Sal eller i Symfonisk Sal. Dette er meget populære koncerter, der tiltrækker et stort nyt publikum, som ad den vej oplever Aarhus Symfoniorkester og dets klang-univers i en koncertsal, hvor musikken får større fokus end i biografen. Alt i alt et meget vellykket projekt, der dog musikalsk set lider under, at orkestrets lyd tilpasses filmen i en grad, så orkestret fremstår elektronisk balance-ret og forstærket, hvilket faktisk svækker livefornemmelsen.

Også i andre sammenhænge søger orkestret at udfordre den klassiske koncertform ved at inddrage visuelle elementer i koncerterne. Via projektet kaldet Symfomagica (startet i 2013) arbejdes der målrettet hermed, med flere gode resultater til følge, bl.a. ved Carl Nielsen skole-koncerterne, der havde et varieret brug af film- og billedsekvenser.

At brugen af visuelle elementer kan være svær at afbalancere, oplevede man til koncerten *Aarhus kalder Houston* (april 2015) med musikken fra Holsts *Planeterne*. De ellers flotte NASA-filmsekvenser fremstod efterhånden for ensartede i forhold til Holsts kontrastfyldte og varierede musikalske udtryk, og som tilskuer mistede man nemt interessen for den filmiske del. Musikalsk set leverede Aarhus Symfoniorkester i samarbejde med Randers Kammerorkester en fremragende opførelse.

KUNNEN

Aarhus Symfoniorkesters faglige og kunstneriske formåen er meget høj, og evnen til at tiltrække dygtige musikere er i høj grad til stede. Således er flere centrale pladser i orkestret de senere år genbesat med musikere på aller-højeste niveau. Orkestret spiller generelt meget præcist, med en velklingende strygergruppe og en stærk messing- og træblæsergruppe med fremtrædende profiler på solo-pladserne.

Symfonisk Sal er blandt de allerbedste, måske endda dén bedste koncertsal i Danmark til klassisk musik. Rammerne er således ideelle både for tilhørere og for orkestret. Salen har uden tvivl været medvirkende årsag til Aarhus Symfoniorkesters musikalske udvikling i de senere år. Det faktum, at også prøverne kan afholdes i et perfekt akustisk rum, er afgørende for orkestrets mulighed for at optimere præcision, intonation og klangbalance.

Den franske dirigent Marc Soustrot er fra 2015 udpeget som ny chefdirigent og kommer dermed til at spille en vigtig rolle i orkestrets udvikling de kommende år. Han opfattes som en stor kapacitet, og der er både blandt ledelse og musikere en stor begejstring over, at det er lykkedes at tilknytte ham orkestret. Det er første gang nogensinde, at et dansk orkester har en fransk chef-dirigent, og der tegner sig et lovende samarbejde, hvilket man blandt andet kunne høre ved Soustrots vellykkede tiltrædelseskonzert i september 2015.

På mange måder fremstår Aarhus Symfoniorkester kunstnerisk og fagligt set i øjeblikket meget stærkt, men det bliver fra orkestrets side kraftigt pointeret, at den nuværende økonomiske situation, der bl.a. har resulteret i en reduktionen af orkestrets strygere, slagtøj og træ-blæsere, har skabt en kunstnerisk set uforsvarlig ubalance i orkestret; både klangligt og dynamisk. Hvis ikke økonomen forbedres, forudser ledelsen et fald i den kunstneriske kvalitet og en ændring i orkestrets profil og repertoire som følge af for få strygere i orkestret.

SKULLEN

Aarhus Symfoniorkester er en hjørnesten i det klassiske musikliv i byen og er med til at definere Aarhus som en storby, også kulturelt set. Uden orkestret ville det kun i meget begrænset omfang være muligt at opleve den store symfoniske musik live i Aarhus.

Mange af orkestrets musikere bidrager også til den del af byens klassiske musikliv, der udfolder sig uden for orkestrets regi, både som lærere på konservatoriet og som aktive i andre musikalske sammenhænge (fx Aarhus Bachselskab, Aarhus Sinfonietta m.m.).

For Den Jyske Opera udfylder Aarhus Symfoniorkester en vigtig funktion som orkester til de af operaens forestillinger, der spiller i Region Midtjylland og til de årligt tilbagevendende særforestillinger i Musikhuset. Desuden muliggør orkestrets samarbejde med Det Kgl. Teater, at man i Aarhus kan opleve balletter i fuldt format. Orkestret samarbejder i øvrigt med en lang række andre kultur-aktører lige fra Aarhus Jazz Orchestra og SPOT Festival til en række børne- og ungdomskor og div. amatørkor.

Aarhus Symfoniorkesters målrettede arbejde med at introducere børn til den klassiske musik tjener et vigtigt formål. Den yderst sparsomme musikundervisning i folkeskolen levner ikke megen plads til fordybelse i den klassiske genre, men orkestret gør sit til at vække interessen. Dels møder eleverne musikerne i mindre grupper ude på skolerne, hvor børnene introduceres til instrumenterne og musikken, og dels tilbydes alle skolebørn i kom-

munen i løbet af deres første fire skoleår mindst to besøg i Symfonisk Sal, hvor de møder hele orkestret til en koncert specielt tilrettelagt for børn. Det er en stor og krævende opgave at udvikle formater, der formår at fange og inspirere, men Aarhus Symfoniorkester søger på dygtig vis hele tiden at udvikle formen og er kommet langt hermed.

Orkestrets koncerter er generelt meget velbesøgte og det kan konstateres, at man for tiden formår at vedligeholde publikumsinteressen for genren. Skal denne interesse sikres og udbygges fremover, vil det være af stor vigtighed, at man til stadighed vover at teste balancen mellem at udfordre, tilfredsstille og skubbe til publikums forventninger til repertoire. Særligt fordi nye og yngre dele af publikum må forventes at have en markant anderledes tilgang til genren end den modne og mere traditionelle del af publikum.

SAMMENFATTENDE VURDERING, UDFORDRINGER OG ANBEFALINGER

Som det fremstår, lever Aarhus Symfoniorkester fuldt op til sin status som Aarhus’ og Midtjyllands symfoniorkester med sine mange og alsidige aktiviteter, nye tiltag og stigende publikumsinteresse. Orkestrets faglige kunnen er i top, og det er muligt at tiltrække dirigenter og solister på højeste internationale niveau.

I arbejdet med at inddrage nye elementer i koncertformen vil Kunstrådet opfordre til en øget kunstfaglig bevidsthed, der kan sikre nye tiltag den samme kunstneriske opmærksomhed, som musikken nyder godt af. I musikkens møde med visuelle medier, der er lige så traditionsrige og rummer lige så stort spænd i kvalitet som musikken gør, bør man efterstræbe, at kurateringen af det visuelle materiale skal afspejle orkestrets kunstneriske niveau. Dette vil kræve en øget kunstnerisk risikovillighed. En skarp kunstnerisk profil, der markerer sig både i og uden for kernekompetencerne, vil medvirke til, at Aarhus Symfoniorkester på endnu flere parametre kan betragtes som et orkester på højeste niveau. Det bør her bemærkes, at det reducerede antal ansatte i administrationen også medfører reducerede ressourcer til projektudvikling og arbejdet med nye formater, hvilket kan få negativ indvirkning på orkestrets evne til kunstnerisk nytænkning og formidling.

Den aktuelle økonomiske situation i Aarhus Symfoniorkester giver anledning til alvorlige bekymringer for det kunstneriske niveau i fremtiden. Vigende finansiering har i løbet af de seneste fire år resulteret i nedlæggelse af fem musikerstillinger. Trods denne beskæring tegner der sig i 2015 et underskud på ca. 1,2 mio., og sammenholdt med planlagte besparelser fra statens side står orkestret i en situation, der utvivlsomt vil få

afgørende indflydelse på orkestrets størrelse og kunstneriske muligheder.

Det er vigtigt at pointere, at et symfoniorkester ikke “trinløst” kan reduceres i antallet af musikere. Det er primært blandt strygerne, at der er flere musikere, der spiller de samme noder; altså er det i denne gruppe, man er nødt til at reducere hver gang en stilling nedlægges, og det forskubber selvfølgelig balancen i lyden. En balance, der er et af de grundlæggende fundament for hele den symfoniske genre.

Hvis Aarhus Symfoniorkester ser sig nødsaget til at nedlægge yderligere musikerstillinger, når man snart et punkt, hvor det ville være kunstnerisk mest forsvarligt at springe direkte ned på en orkesterstørrelse på ca. 40 musikere. Så er der bare ikke tale om et rigtigt symfoniorkester mere, men det man kan kalde et wienerklassisk orkester (å la det hedengangne DR Underholdnings-Orkestret). Et sådant orkester ville kunne spille musik fra Beethovens tid og tidligere, men altså ikke symfonisk musik fra hele den romantiske periode og frem til i dag. Et sådant orkester ville således heller ikke kunne bruges af Den Jyske Opera eller Den Kgl. Ballet. Det er Kunstrådets klare opfattelse, at Aarhus by bør have et **rigtigt** symfoniorkester.

Kunstrådet vil anbefale, at man i fremtiden overvejer mulighederne for også at ansætte musikere på deltid. Eftersom det kun er dele af orkestrets repertoire, der kræver et fuldt besat orkester, kunne man på den måde lettere øge antallet af ansatte musikere til netop den del af repertoire. Både ledelse og medarbejderrepræsentanter har i evalueringssamtalerne udvist åbenhed i forhold til sådanne overvejelser.

Aarhus Symfoniorkesters repræsentanter ved første samtale var: Musikchef Palle Keldgaard, orkesterchef Thomas Brændstrup samt to musikere fra orkestrets programudvalg.

Aarhus Symfoniorkesters repræsentanter ved anden samtale var: Musikchef Palle Keldgaard, orkesterchef Thomas Brændstrup, samt tre musikere fra orkestrets programudvalg.

MUSIKHUSET AARHUS

FAKTUELT

Musikhuset Aarhus blev indviet i 1982 og var det første musikhus af sin art i Danmark. Efterfølgende er huset udvidet i 2007 med 17.000 m², har i dag en samlet kapacitet på 35.000 m² og er som sådan Nordens største musikhus. Aarhus Kommune ejer grunden og bygningerne og stiller det til rådighed uden betaling og yder et tilskud på ca. seks mio. kr. om året specifikt til vedligehold og drift af selve bygningen. Derudover er det økonomiske fundament baseret på Musikhusets egen driftsøkonomi på markedsvilkår. Alle omkostninger til drift, vedligeholdelse og investeringer afholdes af Musikhuset Aarhus, der er organiseret som en forvaltning under Kultur og Borgerservice i Aarhus.

Organisationen består af 44 fastansatte (42 årsværk) og 43 timelønnede studerende (fire årsværk), i alt 46 årsværk. Siden 1/1 2015 har Jan Christensen bestridt posten som direktør. Han afløste Marianne Bedsted, der sad på posten fra 2009.

Musikhuset omsatte i 2014 for 72 mio. og havde et besøgstal på 435.000. Der blev gennemført 1.646 arrangementer ekskl. udstillinger, hvoraf Musikhusets egne arrangementer udgjorde 661.

Denne evaluering tager udgangspunkt i Musikhuset Aarhus' egne arrangementer og forholder sig altså ikke til arrangementer præsenteret af Aarhus Symfoniorkester, Den Jyske Opera, Musikkonservatoriet eller arrangementer af eksterne arrangører (der lejer sig ind i salene). Dog er der i vurderingen taget hensyn til, at de kunstneriske og genremæssige prioriteringer naturligvis påvirkes af de arrangementer der i øvrigt tilbydes i huset.

AKTUELT

Musikhuset Aarhus besøges hvert år af op imod en halv million gæster, og de i alt ni scener danner rammen om nationale og internationale arrangementer. Der præsenteres alt fra børneteater og koncerter med både lovende talenter og internationale stjerner til musicals, comedy, dans, opera, symfonikoncerter samt en lang række af gratis arrangementer. Musikhuset er også hjemsted for Aarhus Symfoniorkester, Teaterhuset Filuren, Det Jyske Musikkonservatorium, Den Jyske Opera og Comedy Zoo. Musikhuset Aarhus producerer ikke selv forestillinger og shows, og husets profil er således primært baseret på indkøbte produktioner.

Eftersom den direkte kommunale driftsstøtte udelukkende går til udgifter vedr. selve bygningerne betyder det, at huset er afhængig af udlejning af faciliteterne til en række eksterne arrangører og erhvervsarrangementer. Hertil kommer en række sponsorer, som også bidrager til at skabe grundlaget for den samlede økonomi.

VILLEN

Musikhuset er Nordens største musikhus og har ambition om også at være det bedste. Musikhuset Aarhus ser sig som et oplevelsessted og en del af et kulturelt kraftcenter, der *brander* byen som en stærk europæisk kulturby. Musikhuset Aarhus stræber efter at præsentere den højeste kvalitet inden for alle genrer til glæde for et mangfoldigt publikum i Aarhus og resten af Jylland. Musikhuset Aarhus vil også gerne præsentere eksklusive arrangementer for at styrke den kunstneriske position og tiltrække publikum fra det øvrige Danmark. Endvidere

arbejdes der løbende på at sikre en markant kunstnerisk profil, der skal markere huset nationalt og internationalt. Dette skal ske via “fyrtårnsprojekter” og partnerskaber.

Musikhuset Aarhus måler sin succes på følgende parametre: Antallet af besøgende og diversiteten heraf, kvaliteten i forestillinger, oplevelser og ydelser samt økonomisk bæredygtighed.

Musikhuset Aarhus arbejder med årlige strategier for det kunstneriske program, dvs. det program som Musikhuset Aarhus selv booker eller co-producerer sammen med andre. Målsætningen for denne strategi er bl.a. at gå efter eksklusive arrangementer, der kun præsenteres i Aarhus, en bevidst satsning på “fyrtårnsprojekter” inden for alle genrer, en fastholdelse af gode samarbejdsrelationer samt udvikling af nye koncepter.

Som eksempler på denne strategi i sæsonen 14/15 fremhæver Musikhuset selv inden for ballet og dans bl.a. *Askepot* med Anhaltisches Theater, *Swan Lake* med Quorum Balletten og *Et Folkesagn* fra Det Kongelige Teater. Inden for den klassiske musik fremhæves sydafrikanske Pumeza Matshikiza i Festuge Classic, franske Patricia Petibon og italienske Nicola Benedetti med barokorkestret La Cetra. På Amfiscenen Rod Stewart og Bob Dylan, og på scenen i Store Sal James Taylor og Erasure.

På børneteatersiden fremhæver Musikhuset samarbejdet med Holbæk Teater, der dog efter Kunstrådets opfattelse befinder sig et stykke fra “superligaen” i dansk børneteater. Ligeledes fremhæves det, at man i programlægningen har øget satsningen på stand up comedy og rytmisk musik, hvor man i lighed med SPOT Festival har et ungt publikum i tale. Det har betydet, at der i de senere år har været en ændring i publikumssammensætningen således, at den yngre del af befolkningen nu er rigere repræsenteret.

Musikhuset har igennem de sidste tre-fire sæsoner satset markant på co-produktioner af populære og velafprøvede musicals, bl.a. *Mamma Mia*, *Grease* og *Dirty Dancing*. Sidstnævnte var en meget stor billetsucces med 42.000 solgte billetter. Hver af disse co-produktioner opføres typisk 10-20 gange og bidrager væsentligt til den overordnede økonomi samtidig med, at de tiltrækker et stort publikum fra hele Jylland. Kunstnerisk set er der, efter Kunstrådets vurdering, oftest ikke det store på spil i disse forestillinger, og der lurer hele tiden en fare for, at man reproducerer sig selv, men musicalproduktionerne er god underholdning og professionelt fuld på højde med, hvad man fx kan opleve i Londons West End. Den kommende sæson byder også på en stor musical co-produktion i samarbejde med Fredericia Teater og Østre Gasværk omkring *SHU-BI-DUA-musicalen*, der i sit udgangspunkt synes at have et højere kunstnerisk potentiale end de tidligere års satsninger.

KUNNEN

Der er ingen tvivl om, at Musikhuset med sine ambitioner, store aktivitetsniveau og med op imod en halv million gæster og et dedikeret personale er et markant kulturhus i Danmark. I ledergruppen er der store ambitioner om fortsat at udvikle huset. Der arbejdes professionelt i organisationen med økonomisk optimering og på produktivitsfremmende processer, der sammen med programlægningen har tiltrukket flere gæster, nye målgrupper og flere sponsorer.

Musikhuset råder over en række gode sale: Store Sal og Lille Sal, Rytmisk Sal, Symfonisk Sal, Kammermusiksal, Foyer, Cafés scene og Filurens Black Box. Hertil kommer udendørs faciliteter som Amfiscenen og Rådhusparken, og med lejere som Konservatoriet, Aarhus Symfoni-orkester og Aarhus Musikskole som nabo udgør konstellationen et kraftcenter for musik i hele Østjylland. Husets mange faciliteter er gearret til en vis volumen, og kombineret med et personale, der besidder en høj faglighed, og med i alt ni scener er der mulighed for at facilitere stort set alt – undtagen måske arrangementer, der bedst ville passe i en sal med plads til 6-700 publikummer til teater og dans. Til dette formål er Store Sal ikke særligt velegnet.

Musikhuset peger selv på at udviklingspotentialer ligger i samarbejdet med de producerende institutioner, og her ser man en mulighed for at udvikle husets faglige kompetencer samt at blive udfordret på arbejdsgangene. Kunstrådet ser med spænding frem til 2017, hvor Musikhuset i kulturbyåret for første gang bliver selvproducerende i et større regi, når huset skal producere og afvikle *Bier-Trilogien* i samarbejde med Aarhus Symfoniorkester, Den Jyske Opera, Betty Nansen Teatret og Granhøj Dans.

Musikhuset er en forvaltning under Kultur og Borger-service i Aarhus Kommune og har som sådan ingen bestyrelse, men man har nedsat et advisory board, der består af kompetente personer inden for musik, scenekunst og erhverv, som rådgiver ledelsen herunder programafdelingen. Planen er fortsat at udvikle og optimere brugen af dette organ.

SKULLEN

Musikhuset Aarhus har siden indvielsen for snart 35 år udviklet sig løbende, og i kraft af de forbedringer og udvidelser, der er foretaget, er der ingen tvivl om, at man nu har alle muligheder for fortsat at være af afgørende betydning for kulturen i hele regionen. Husets output af arrangementer er også støt blevet øget gennem årene og omfatter i dag et væld af genrer. Samtidig er antallet af gratis arrangementer i Foyer og Cafés scene øget og udgør ca. 700 på årsbasis. Kunstrådet vurderer, at Musikhuset

Aarhus har et forholdsvis stort og alsidigt teaterrepertoire. Man kunne dog godt savne det store internationale udsyn, der for et årti tilbage kendetegnede Musikhuset Aarhus bl.a. via samarbejdet med Aarhus Festuge.

Publikumssammensætningen er under forandring. Hvor man tidligere i høj grad kunne tale om et “modent” publikum, ser man i dag langt flere unge, der i stort tal har indfundet sig til en række af musicalforestillingerne og til comedy og standup, der i dag også udgør en væsentlig andel af det samlede programudbud. En udfordring der falder i øjnene, og som Musikhuset Aarhus deler med mange andre kulturinstitutioner, er den manglende evne til at tiltrække et publikum med anden etnisk oprindelse end dansk. Denne gruppe syner ikke af meget ved Musikhuset Aarhus’ arrangementer trods det, at gruppen udgør ca. 50.000 borgere i kommunen. Musikhuset Aarhus er opmærksom på denne udfordring og er i gang med at etablere samarbejder med særligt fokus på unge af anden etnisk herkomst.

Musikhuset Aarhus er ligesom andre kulturinstitutioner påvirket af de ændringer i kulturvaner, man ser i disse år. Publikum er ikke så trofaste som tidligere, og det er blevet sværere at forudse publikums valg og prioriteringer, der også er påvirket af en stærkt øget konkurrence fra digitale

medier. Det til trods står Musikhuset Aarhus stærkt i denne situation (hvilket også ses af besøgstallene), og via grundig publikumsanalyse arbejdes der professionelt og målrettet med at udvide kendskabet til publikum og dets respons på arrangementerne.

SAMMENFATTENDE VURDERING, UDFORDRINGER OG ANBEFALINGER

Det er Kunstrådets vurdering, at Musikhuset Aarhus på dygtig vis lever op til de krav, der stilles til og forventes af institutionen. Musikhuset Aarhus arbejder professionelt på alle niveauer med at udvikle og optimere de krav om omstilling, forandring og nyudvikling, der stilles til en moderne kulturinstitution. Musikhuset Aarhus står godt rustet og har indgået eller er i gang med at opbygge vigtige samarbejdsrelationer og co-produktionsaftaler. Denne udvikling bliver spændende at følge, og som det også blev bemærket i det forrige Kunstråds evaluering, bør Musikhuset Aarhus bestræbe sig på at spille en aktiv rolle for at sikre, at disse samarbejder har stærke kunstneriske ambitioner.

Den kunstneriske profil i Musikhuset Aarhus’ egne arrangementer tegnes via prioriteringerne i programlæg-

ningen. Der er et godt fokus på en bred genredækning, og man forholder sig i programlægningen også bevidst til Musikhuset Aarhus’ mange øvrige arrangører (Aarhus Symfoniorkester, Den Jyske Opera, eksterne arrangører m.fl.), som er med til at tegne publikums samlede billede af Musikhuset Aarhus.

De senere års øgede fokus på shows og underholdning medfører, at Musikhuset i højere grad vil kunne opfattes som en del af underholdningsindustrien og ikke entydigt som en del af den kunstneriske scene. Dette er bl.a. blevet tydeliggjort ved Musikhuset Aarhus’ markante involvering i den meget kommercielt anlagte musicalindustri, hvor nostalgi og genkendelighed ofte synes at være de vigtigste begreber i udvælgelsen af repertoiret. Det samme kan man til en vis grad sige om de mange kopishows, der indkøbes: *Bootleg Beatles*, *Pink Floyd Project*, *Queen Machine*, *Michael Jackson Thriller* osv. Det skal dog bemærkes, at det øgede fokus på bl.a. musicals ikke er sket på bekostning af andre genrer, men har været med til at øge husets samlede aktiviteter.

Her er det også værd at bemærke, at Musikhuset Aarhus i høj grad eksisterer på markedsvilkår, og herved adskiller det sig grundlæggende fra de fleste andre institutioner i disse evalueringer. Musikhuset Aarhus er altså i vid udstrækning nødt til at løbe rundt som forretning, men selvfølgelig er og bør Musikhuset Aarhus være mere end forretning. Heri ligger en konstant udfordring for stedet, for når man er underlagt krav om økonomisk rentabilitet, kan et kunstnerisk fokus være svært at bevare.

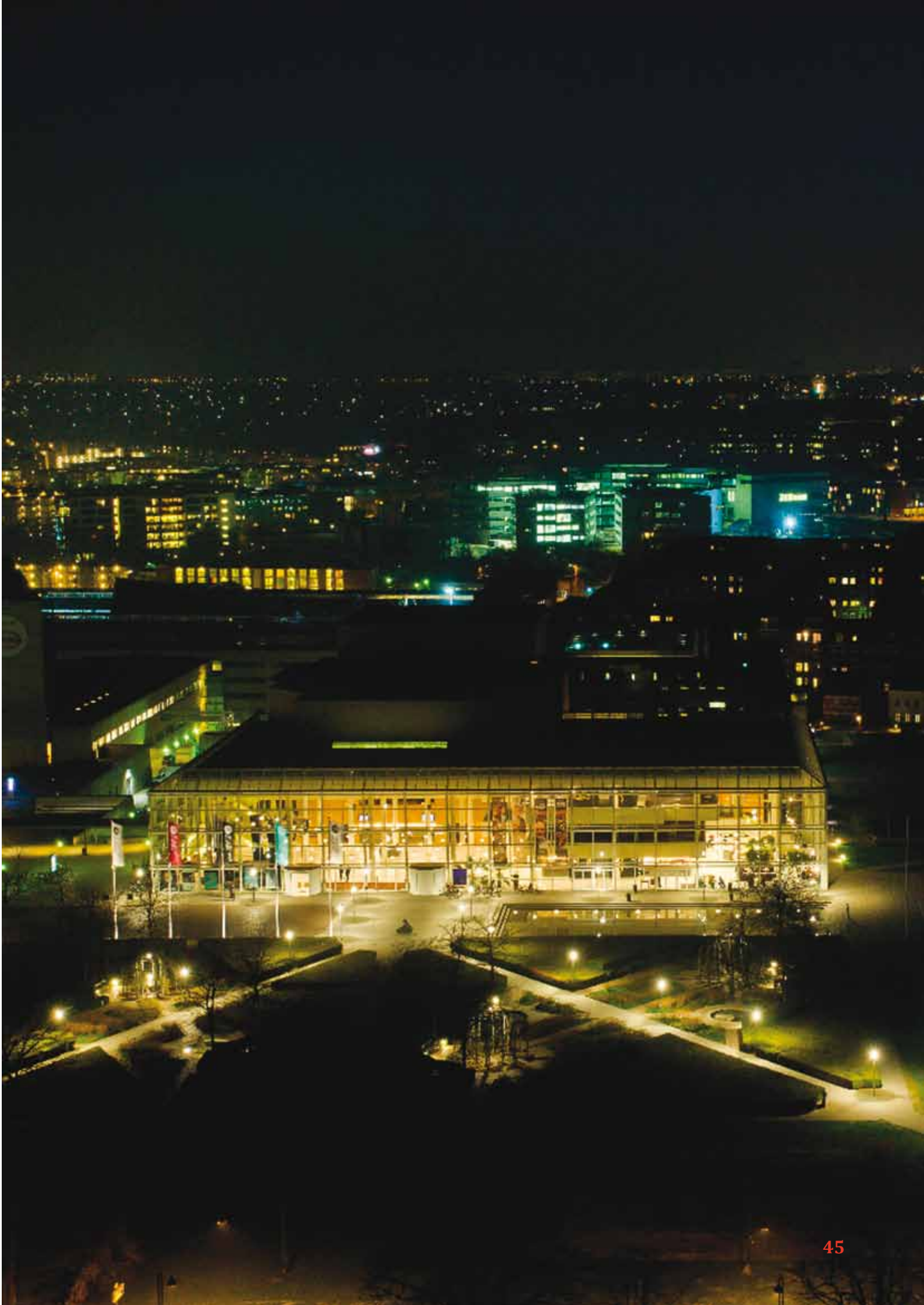
Musikhuset Aarhus er sig denne udfordring bevidst og håndterer den bl.a. via en “gyngerne og karrusellerne”-strategi, der betyder, at man ikke stiller krav om rentabilitet til alle arrangementer enkeltvis, men godt tør satse på kunstnerisk vægtige arrangementer, der på forhånd forventes at give underskud, i forvisning om, at andre arrangementer genererer et overskud. Kunstrådet opfordrer til, at man fremover fortsætter denne prioritering og gerne satser endnu mere på kunstnerisk profilerede arrangementer. Dels for at øge fokus på stedets kunstneriske selvforståelse, og dels for fortsat at sikre Musikhuset Aarhus et brand som kunstnerisk institution, hvilket på lang sigt også vurderes vigtigt kommercielt set.

Ligeledes vil Kunstrådet opfordre Musikhuset Aarhus’ arrangementsafdeling til at være endnu mere nysgerrige. Der er interessante ting i gang, bl.a. med Betty Nansens Contact (et projekt for unge på tværs af kulturer og sociale baggrunde), der kunne udvikle sig og have spændende perspektiver. Musikhuset Aarhus har ligeledes faciliteter og et rigt facetteret udvalg af venues, der gør det oplagt for Musikhuset Aarhus at arrangere eller indgå i flere festivalsammenhænge, evt. med tilknytning af eksterne kuratorer, som tilrettelagde tematiske uger/festivaler i stil med South Banks Meltdown.

I Musikhuset Aarhus arbejder man i større grad på at indgå co-produktionsaftaler, ligesom Musikhuset Aarhus i forbindelse med Europæisk Kulturhovedstad Aarhus 2017 også indgår i en større egenproduktion. Kunstrådet opfatter dette som en perspektivrig udvikling, der kan være med til at markere Musikhuset Aarhus både nationalt og internationalt.

Med udnævnelsen af Jan Christensen som direktør har man endnu engang prioriteret en leder med stærke forretningsmæssige kompetencer, der er med til at sikre et økonomisk veldrevet hus. Med en sådan faglig profil er man i kunstneriske spørgsmål selvfølgelig afhængig af dygtig sparring, og ud over den, der kan hentes internt i huset, opfordrer Kunstrådet til, at der fokuseres på ambitionen om at udvikle og optimere brugen af det kunstneriske advisory board, særligt med henblik på arbejdet med overordnede kunstneriske visioner.

Ved begge samtalerunder har Kunstrådet talt med direktør Jan Christensen, arrangementschef Mette Kier og administrationschef Bodil Grønlund.

BORA BORA

FAKTUELT

Bora Bora er et lille storbyteater, som åbnede den 17. februar 2012 med Jesper de Neergaard som kunstnerisk leder, en stilling han indtil da havde haft på Entré Scenen, som lukkede med etableringen af Bora Bora. Institutionens formål er at præsentere dans og visuelt teater for Aarhus, samt at producere, co-producere og opkøbe forestillinger. Man skal ifølge rammeaftalen være med til at udvikle dansen lokalt og nationalt og opbygge et stærkt internationalt netværk og samarbejde.

Bora Bora har til huse i den gamle Brobjergskole, hvor MBT Danseteater og senere Granhøj Dans og Archauz hørte til. Der er to sale med plads til henholdsvis 200 og 73 publikummer, desuden er der et showroom med en udstilling om moderne dans og et administrativt kontor. Foyer og bar er forpagtet ud og fungerer også som selvstændig bar med musikarrangementer, der ikke har noget med institutionens økonomi at gøre.

Der er syv ansatte. Ud over den kunstneriske leder er der en administrator, en teknisk manager, en scenetekniker, en PR-medarbejder/webmaster, en producer og en teknisk producent.

Bora Bora modtog i sæsonen 14/15 et tilskud fra Aarhus Kommune på 4.583.042 kr. Statslige tilskud beløb sig til 276.000 kr. Egenindtægter i 14/15-sæsonen var 816.555 kr. Det samlede årsresultat gav Bora Bora et overskud på godt 330.000 kr., hvoraf 250.000 er blevet hensat til en udendørsforestilling, en publikumsundersøgelse og indkøb af forestillingen *Ultra* af Fors Works.

Bora Bora er ikke en åben scene, da forestillingerne bliver kurateret. Det betyder, at scenen først og fremmest er til

det professionelle miljø. Danseskolerne viser dog også afgangsforestillinger i huset, uden for det officielle program.

AKTUELT

Bora Bora har haft en handlingsplan siden starten i 2012, og den er gennemført, således at Bora Bora i dag er den dansescene i Danmark, hvor der findes flest co-produktioner og residencies. Samtidig er stedet blevet mere åbent og brugt af det lokale professionelle miljø i Aarhus, end det var tidligere under Marie Brolin-Tani og Palle Granhøj. Netværket er vokset, hvilket kan ses på alle de nye samarbejdsprojekter og internationale gæstespil.

I de fire år, Bora Bora har eksisteret, er der blevet produceret og vist mere, end der står i rammeaftalen med kommunen. I sæson 14/15 var seks forestillinger co-produceret af Bora Bora. Disse forestillinger havde sammenlagt 36 opførelser. 11 gæstespil arrangeret af Bora Bora blev ligeledes opført sammenlagt 36 gange, og dertil havde 11 eksterne arrangører sammenlagt 20 opførelser i huset.

Publikumsantallet er steget 10 % om året, og særligt er salget af billetter til unge under 25 gået op. Listen over samarbejdspartnere er lang og har ført til, at Bora Bora allerede er en anerkendt scene på internationalt niveau.

Der har været politiske drøftelser om at sælge Brobjergskolen og flytte Bora Bora til nye lokaler. Man har også overvejet at ombygge Brobjergskolen, så den bliver mere attraktiv som scene for dans og visuelt teater i hele Vestdanmark. Om Bora Bora skal flytte eller blive i udvidede faciliteter, er i skrivende stund uklart.

VILLEN

Bora Bora præsenterer dans og scenekunst fra ind- og udland, arrangerer lokale, nationale og internationale festivaler og er et produktionscenter for det lokale danse-miljø i Aarhus. I et lokalt perspektiv påtager Bora Bora sig en forpligtelse over for dansegrupper og koreografer og er en aktiv sparringspartner. I et større perspektiv vil Bora Bora være en scene, der inspirerer det danske miljø og publikum ved at invitere udenlandske forestillinger, der viser nye kunstneriske tendenser, til landet.

Bora Bora inviterer kompagnier på udvekslingsprojekter og residencies i længerevarende perioder og huser allerede flere grupper, end der egentlig er plads til i de to sale. Dette gør, at grupperne nogle gange placeres rundt omkring i regionen på fx højskoler, der har glæde af at have et professionelt dansekompagni i huset for at producere. Det skaber et nyt publikum, som er vidende om moderne dans og visuelt teater. Der opstår ofte en dialog mellem eleverne og kompagniet, der er i residency.

Et tiltag til opfyldelse af ambitionen om at få godt udenlandsk danseteater til Danmark har været platformen New Nordic, der udover at spille 10 forestillinger under selve festivalen har holdt forskellige tværnationale møder for at planlægge kommende festivaler og feedback-fora. Bora Bora Platform – New Nordic Dance var kulminationen på et samarbejde i regi af Kedja Wilderness, et stort nordisk/baltisk EU-projekt og samarbejde inden for danseverdenen.

Bora Bora har haft også del i Samara, et co-produktions-samarbejde mellem produktionshuse i Norge, Sverige, Finland, Danmark, Island, Estland og Tyskland. Samara varede fra 2012-15 og resulterede i seks co-produktioner, to af disse blev vist på New Nordic Dance.

Derudover er Bora Bora involveret i Aerowaves, et nyt EU-støttet projekt, der forløber fra 2014 til 2018. Aerowaves er et af verdens største dansenetværk, og der er pt. deltagere fra 33 lande. Netværket understøtter unge talenter inden for moderne dans og performance. Bora Bora forpligter sig til at vise tre af disse forestillinger i hver sæson samt at arrangere Spring Forward Festival i 2017 i Aarhus. Bora Bora har med disse engagementer vist drivkraft, ambition og evner til at indgå i udfordrende internationale samarbejder.

KUNNEN

Bora Bora er allerede et produktionshus, men man har en drøm om at være et produktionshus efter hollandsk forbillede med kapacitet til at kunne lønne scenekunstneriske skabere som instruktører og koreografer i en årrække.

Et sådant produktionshus betaler alle udgifter til research og produktion og har en størrelse og et budget, som langt overstiger Bora Boras bevillinger og egenindtægter.

Hvad man ikke har i økonomisk kapital i den målestok, har man til gengæld i kunstneriske ambitioner og solid faglig ekspertise og professionelt og dygtigt netværksarbejde. Desuden har man en sammensætning af forskelligt kvalificerede medarbejdere på arbejdsopgaverne og et sundt og kreativt tænkende miljø, hvor metoder og tilgange diskuteres grundigt. Bora Bora følger prøver og kommer med konstruktiv kritik. Her får huset glæde af at have en instruktør og dramaturg i ledelsen. Der laves evalueringer efter alle produktioner, og årligt prøves nye måder at gøre organisation mere smidig og overskuelig på. Dette finder Kunstrådet vigtigt og nødvendigt, for Bora Bora producerer og viser flere forestillinger, end der egentlig er kapacitet til, og personalet kan i perioder være presset. Man omtaler sig selv som en humlebi: Den flyver, men burde egentlig ikke kunne.

Ligesom Bora Bora er klar over, at medarbejdere og kunstnere skal kunne levere under de bedste betingelser, er man også opmærksom på, at publikum er en medspiller i en vellykket forestilling. Derfor gennemføres publikumsundersøgelser, og man samarbejder med andre institutioner for at udvikle forestillingerne og repertoiret. I den nuværende sæson laves en stor publikumsundersøgelse, bl.a. i samarbejde med Institut for Dramaturgi.

Der arbejdes på at styrke PR-arbejdet. Synlighed skabes på de sociale medier, og der spilles forestillinger i det åbne rum for at pirre folks nysgerrighed. Der er en udstilling på teatret om dansens historie, og der holdes foredrag og åbne debatter efter vist forestilling. Kunstnerne fortæller og er i dialog med publikum.

Bora Bora ser sig selv som et ”rocksted”, og det matcher efter Kunstrådets opfattelse fint samarbejdet med baren Headquarters, som udgør foyeren, et mørkt kælderlokale med en afslappet og rocket stemning. For nogle publikummer er denne foyer muligvis ikke indbydende, men man vil gerne dyrke en bramfri tilgang til dansen og det visuelle teater.

SKULLEN

For Bora Bora skal scenekunst få publikum til at reflektere over deres liv og valg. Og det vil man gerne bidrage med via de valg af forestillinger, der spilles på scenen. Man ser scenekunsten som det sidste levende ”forsamlingshus” i vores kultur, et rum, der kan behandle de mest presserende emner, vi tumler med i hverdagen. Samtidig vil Bora Bora gerne introducere synspunkter og tanker, som ikke

nødvendigvis bliver tænkt i Danmark, og man vil således medvirke til, som man formulerer det, at realisere den globale landsby i Aarhus.

Et eksempel på en engagerende og tankevækkende forestilling var *Usually Beauty Fails* af Frederick Gravel (CAN), en blanding af rockkoncert og moderne dans, der tog pulsen på ungdommen og det moderne menneskes fortvivlende rådvildhed og mangel på holdepunkter i forhold til andre mennesker. Forestillingen behandlede den problematik, at man ikke forstår hinanden, når man selv står i vejen.

Andre forestillinger som fx HimHerAndIts *WOMANhouse* og *ReDoing Gender* tog på en konfronterende, men også poetisk rørende måde fat i spørgsmål om kønsroller og -identiteter i samtiden. HimHerAndIt har udviklet sig markant de seneste år og er blevet et anerkendt kompagni både herhjemme og i udlandet. Denne udvikling kan Bora Bora tage en stor del af æren for.

Bora Boras program er varieret og sammensat. Sådan må det nødvendigvis være, når man skal være scene for et helt miljø. Der er efter Kunstrådets skøn primært gode og væsentlige forestillinger på plakaten, enkelte programpunkter som fx Urban Detour Dance Festival har dog været kunstnerisk set mindre interessante. De medvirkende viste stor teknisk kunnen, men Kunstrådet savnede visioner, nødvendighed og dybde og fornemmelse for kompleks koreografi. Ren og skær dygtighed er spektakulær, men Urban Detour Dance Festival lignede i Kunstrådets øjne mest et meget imponerende talentshow. Det skal dog indskydes, at festivalen var særdeles populær blandt det fortrinsvis unge publikum. Og Kunstrådet har forståelse for, at der skal være en vis bredde og diversitet i programmet.

En stor oplevelse for Kunstrådet var til gengæld gæstespillet *4: Still Life* koreograferet af hollandske Nicole Beutler. I en række undersøgelser af kontakt og forbindelse blev pardansens historie dokumenteret i en stram og sammenhængende og visuelt fascinerende koreografi med og mellem dansere og scenografi. Sceneelementerne var en del af dansen. Forestillingen var en smuk hyldest til den tyske Bauhaus-æstetik.

SAMMENFATTENDE VURDERING, UDFORDRINGER OG ANBEFALINGER

Dansemiljøet i Aarhus er lille og står ikke stærkt økonomisk. Også nationalt er dansescenen udfordret. Det er usikkert, hvad der kommer til at ske med Dansehallerne i København, som har fået ny leder fra januar 2016 og skal flytte til nye lokaler. Derfor er det opløftende, at Bora Bora

fungerer så godt og professionelt, og det er prisværdigt, at stedet føler en forpligtelse til at styrke et miljø, som lige nu er mere skrøbeligt, end det har været i lang tid.

Det er vigtigt, at Bora Bora kan blive ved med at være dette kraftcenter for Aarhus, Vestdanmark og hele landet. Derfor appellerer Kunstrådet også til, at der snart kommer endelig klarhed over, om Bora Bora skal flytte, eller om man overvejer at gøre Brobjergskolen endnu mere attraktiv. Dette er afgørende for, at institutionen kan udvikle sig, tænke langsigtet og styrke sin position som et væsentligt og nytænkende scenekunstcenter. To prøve-sale ville være en stor bonus for stedets aktiviteter og er noget, Kunstrådet anbefaler, at man arbejder for på politisk niveau. Om det så er i de nuværende rammer eller et andet sted.

Bora Bora lever op til sit formål. Man har formået at skabe et produktionshus, der er udviklende og tager ansvar for, at den moderne dans og det visuelle teater stadig kan fungere i forholdsvis gode rammer og har mulighed for at nå ud til en voksende publikumsskare.

Bora Boras ambitioner om at blive til et produktionshus efter hollandsk forbillede er sympatiske, men det er efter Kunstrådets opfattelse ikke et sandsynligt scenarie. Det er det heller ikke i Bora Boras øjne – man er ikke naiv, men har brug for at sigte højt. Det kan være nødvendigt for det kunstneriske drive også at tænke utopisk.

Til stede ved første og anden samtale var kunstnerisk leder Jesper De Neergaard og administrativ leder Jette Skjoldborg.

GRANHØJ DANS

FAKTUELT

Granhøj Dans er et af Danmarks ældste dansekompanier og har eksisteret i over 25 år. Siden 1990 har Granhøj Dans været støttet af det nuværende Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Scenekunst med en bevilling af et til to års varighed.

I 2001 flyttede Granhøj Dans ind på Brobjergskolen, og Palle Granhøj blev samtidig medstifter af GRAN – Teater for dans, som overtog status som lille storbyteater efter MBT Danseteater. Granhøj Dans og GRAN – Teater for dans blev drevet med hver sin bevilling. Men da GRAN – Teater for dans modtog en fireårig bevilling fra kommunen, og kompagniet kun modtog en etårig bevilling fra staten, var det vanskeligt for de to institutioner at planlægge en længerevarende strategi, og Palle Granhøj opsagde sin kontrakt med GRAN – Teater for dans i 2007. Året efter flyttede Granhøj Dans ind i nye lokaler ved Klosterport med egen scene og gæstelejigheder.

Kommunen valgte at nedlægge GRAN – Teater for dans og i dag har Bora Bora overtaget huset og status som lille storbyteater. Granhøj Dans modtager fortsat støtte fra Aarhus Kommune via en fireårig kontrakt, men har ingen forpligtelse, hvad angår gæstespil på deres egen scene. Desuden modtager Granhøj Dans et ekstra driftstilskud fra Aarhus Kommune. Det samlede tilskud fra Aarhus Kommune var i 2014/15 på godt 2 mio. kr.

AKTUELT

Siden Granhøj Dans blev grundlagt, har kompaniet været ledet af Palle Granhøj. Efter forestillingen *Dance me to the end on/off love* i 2010 stoppede Per Victor som fast visuel designer og fortsatte indtil 2013 som ansat, mest som afvikler på diverse turneer.

De seneste tre år er tilskuddet fra Statens Kunstfond reduceret, og blev i 2015 – uden varsel – beskåret med 1 mio. kr. fra 2,8 mio. kr. til 1,75 mio. kr. Granhøj Dans har i forvejen begrænset det administrative personale til én ansat, nemlig teatrets turné- og salgsmanager. De daglige opgaver er fordelt på det kunstneriske personale. På den måde dedikeres midlerne til kunstproduktion. Dog er kompagniet nu beskåret i en sådan grad, at det kan mærkes på det kunstneriske, bl.a. ved aflysningen af *8IQ (no woman no cry) Revisited*, der skulle genopsættes og turnere i 2015/16.

Granhøj Dans har tilknyttet ca. 30 udøvende kunstnere pr. sæson og er et af de mest aktive dansekompanier på landsplan. I 2014 opførte Granhøj Dans 102 forestillinger af i alt fire forskellige produktioner, der gæstes spillede i ti forskellige lande. *Rite of spring – extended* fik en Reumert for Bedste Danseforestilling, og flere andre produktioner blev udpeget til at deltage på festivaler flere steder i verden.

På scenen i Klosterport spillede i 2014 forestillingerne *Men & Mahler*, *Rite of spring – extended*, *8IQ- revisited* og *Dance me to the end on/off love*. Det blev i alt 33 opførelser. 25 af disse var udsolgte.

VILLEN

“Granhøj Dans’ vision er at skabe ny og original danse-kunst i international klasse og at bevise det i form af inviteret turnéaktivitet i ind- og udland”. Engagementet drives af metoden og processen – og mødet med publi-kum. Gennem Obstruction-teknikken, som er blevet Granhøj Dans’ anerkendte varemærke og egenart, *devises* hver ny forestilling frem af danserne selv. Danseren får et tema eller en opgave at skabe materiale over, med indlagte “benspænd” eller *obstructions*. Koreografen ud-vælger de bedste sekvenser fra materialet og bruger dem som elementer i den endelige koreografi. Arbejdet med Obstruction-teknikken betyder eksempelvis, at forestil-lingen *Rite of Spring* har udviklet sig til en triologi. Dette var ikke planlagt fra begyndelsen, men er sket undervejs på baggrund af den store mængde inspirationsmateriale, som rammen viste sig at byde på.

I forestillingerne *Rite of Spring EXTENDED* (for syv mand-lige dansere) og *ROSE* (for syv kvindelige) udfordrer Granhøj Dans Stravinskys ballet-klassiker *Le Sacre du Printemps* med to versioner. Granhøj Dans tager sit eget greb på værket og viser, hvordan en klassiker løftes ind i vores samtid, og hvordan temaet transformeres, så det aktualiseres og taler i et direkte sprog til sit publikum. Granhøj Dans’ to versioner af *Rite of Spring* står rent hver for sig, men benytter sig naturligt også af det fælles udgangspunkt – med sekvenser og referencer – som man som publikum genkender fra den ene forestilling til den anden, og som kæder forestillingerne sammen til en helhed.

Et af de vigtigste succeskriterier for kompagniet er ifølge Granhøj Dans selv publikumsmødet. Forestillingerne skal rumme en høj grad af vedkommenhed og for at registrere dette, er publikumsmødet af stor betydning; for det er i dét møde, at Granhøj Dans’ arbejde evalueres, og som efter-følgende skaber grundlag for en kontinuerlig udvikling.

Granhøj Dans arbejder ikke med en langsigtet kunstnerisk strategi, men følger sin intuition og er åben for nye veje. Denne kunstneriske frihed synes optimal for et kompagni, og dette kan lade sig gøre, fordi Granhøj Dans ikke har andre forpligtelser end at producere dans; et vist antal opførelser i Aarhus og turnévirkksomhed – modsat de fleste andre scenekunstinstitutioner, der også skal tilgodese gæstespil.

KUNNEN

Granhøj Dans spiller gerne deres forestillinger over flere år og ofte med mere end 100 opførelser af samme fore-stilling. Der er naturligvis her tale om udbud og efter-spørgsel. Nogle af kendetegnene for Granhøj Dans er, at forestillingerne er skæve og overraskende, men menneske-ligt genkendelige – gerne med humor. Der overraskes i temavalg og arbejdet med rum og musik udfordres. Som fx at *Le Sacre du Printemps* i *ROSE*-versionen ikke var playback af en optaget symfoniorkesterversion, men en live-klaverversion, hvor klaver og pianist også indgik som scenografiske elementer.

Kunstrådet mener, at det er lykkedes Granhøj Dans at organisere en fleksibel driftsform, der gør det muligt fx at genopsætte forestillinger på meget kort tid. Dette var tilfældet, da Aarhus Teater sidste år stod med en tom sal i to måneder. Granhøj Dans fik på en måned samlet sit hold og spillede tre forestillinger for fulde huse på Aarhus Teater. Hermed fik et nyt publikum mulighed for at se en forestilling, der allerede havde spillet flere gange – både i eget hus, på Bora Bora og i Musikhuset Aarhus.

Også udenlandske turneer kan gennemføres med kort varsel, da kompagniet ikke er bundet i en organisation med fastansatte performere, der udfører et langtids-planlagt repertoire. På selve teatret i Klosterport offent-liggøres programmet højst et halvt år frem, for på den måde kan forestillingerne nemt rykkes, hvis der dukker et tilbud op i udlandet med få måneders varsel.

Dét at have sit eget hus betyder meget for kompagniet. Det giver kunstnerisk frihed og tryghed i processen, og det er en afgørende faktor for den skabende praksis – og dermed også successen – hos Granhøj Dans. Men den høje husleje på 1,9 mio. kr. årligt er en udfordring. Det er ikke kutyme i Danmark, at et kompagni har eget hus uden også at have forpligtelser til andre aktiviteter end produktion. Selv Odin Teatret er åbent for eksempelvis forskning og udlejning til andre grupper. Dette er Granhøj Dans bevidst om og har åbnet op i de perioder, hvor teatret er på turné, så andre kunstnere kan låne/leje scenerummet. Bl.a. Aarhus Teaters Elevskole, Spor Festival, Teater Rio Rose, X-act og diverse private arrangementer.

Økonomien udfordrer, men uden eget hus finder Granhøj Dans det svært at se sin egen eksistens, da det netop er disse rammer, der skaber mulighed for fordybelse. Samtidig er det væsentligt at bemærke, at Granhøj Dans formår at generere en høj egenindtægt. Så på trods af at huslejen er høj, er det tydeligt for Kunstrådet, at rammen er en væsentlig forudsætning for den scenekunst, der produceres hos Granhøj Dans. Der arbejdes desuden på, at huset i Klosterport anvendes optimalt, og at husleje-udgifterne sænkes ved evt. udlejning af lokalerne.

SKULLEN

Palle Granhøj er selv til stede ved enhver forestilling – gerne som teknisk afvikler, hvis han da ikke en sjælden gang er på scenen. Hans tilstedeværelse giver mulighed for at tilpasse enhver forestilling maksimalt til de rum og forhold som forestillingen skal opføres i. Forestillingerne står derfor knivskarpt, uanset hvor de vises eller for hvilken gang.

At det kunstneriske udtryk fremstår klart, er hovedårsag til Granhøj Dans’ høje publikumsbelægning. En anden årsag kan være, at Granhøj Dans med succes har udviklet sin egen PR-infrastruktur på de sociale medier med Club Granhøj Dans. Club Granhøj Dans er åben for gratis tilmelding og giver mulighed for reduceret billetpris. Klubben har mere end 4.500 medlemmer, der fungerer som ambassadører, når ordet om en ny forestilling skal spredes.

På grund af de mange års arbejde i Aarhus, med vellyk-kede samarbejder bl.a. med Aarhus Kommune, Aarhus Festuge og også mindre institutioner, har der samlet sig et netværk omkring Granhøj Dans. Flere unge dansere er inspireret af eller direkte udsprunget fra Granhøj Dans. Et eksempel er DON GNU, som nu er et fuldtidskompagni i Aarhus med stor succes, og som også turnerer i ind- og udland. DON GNUs to koreografer arbejdede tidligere som dansere hos Granhøj Dans, og det er igennem mødet her, at de har startet deres eget kompagni.

Når man anskuer Granhøj Dans som rollemodel for andre kunstnere i Aarhus og som en markant figur i et stort nationalt og internationalt netværk, har kompagniets historie og virke stor betydning for det kulturelle billede i og af Aarhus. Granhøj Dans er et vigtigt eksempel på, hvordan man skaber scenekunst i særklasse, som bliver vist frem for fulde huse både hjemme og internationalt. Granhøj Dans er således en unik scenekunsthaglig res-source, der forhåbentlig også fremadrettet vil dele ud af sit vid og sine erfaringer til et miljø, der lokalt er svundet ind i de seneste år, og som også på nationalt plan har oplevet og oplever turbulens og modstand.

SAMMENFATTENDE VURDERING, UDFORDRINGER OG ANBEFALINGER

Anbefalingerne fra det daværende Kunstråds evaluering i 2011 lyder på en efterspørgsel på en større synlighed i det aarhusianske scenekunstmiljø. Set ud fra den høje publikumsbelægning og de etablerede samarbejder med andre af byens aktører synes det ikke at være teatrets største udfordring i dag. I samme evaluering udtrykkes der bekymring for, om den hårdt trimmede organisations-form amputerer Granhøj Dans. I dag ser det ud til, at Granhøj Dans har fundet en måde at balancere dette på.

Granhøj Dans’ store udfordring synes at være at opretholde aktivitetsniveauet, grundet kompagniets kortsigtede øko-nomiske situation. Kunstfondens Projektstøtteudvalg for Scenekunst begrundet sin beskæring af det statslige til-skud med, at de ikke vil støtte mursten, men vil have mere kunst. Dette forstår Kunstrådet godt og kan principielt erklære sig enige, men samtidigt er det en realitet, at netop Granhøj Dans producerer meget kunst for pengene.

Granhøj Dans mener selv, at man kan finde løsninger for at få huslejen nedsat, og ejeren af huset i Klosterport vil gerne hjælpe ved at udleje visse lokaler til andre lejere. Dog på den betingelse, at Granhøj Dans kan garantere kompagniets eksistens fire år frem. Denne garanti kan ikke gives med en etårig støtteaftale fra staten. Tilskuddet fra Aarhus Kommune kan ikke alene finansiere hus og kompagni og dermed garantere, at Granhøj Dans kan være lejer i fire år frem. En anden mulighed er, at Granhøj Dans får status som lille storbyteater, men da der ikke er planer om at udvide rammen i de regionale kulturaftaler, synes denne løsning svært realiserbar.

Det står klart, at Granhøj Dans efter mere end 25 år i branchen ikke kan starte forfra med små enkeltprojekter ved at leje sig ind på byens andre scener. Kunstrådet anbefaler derfor, at Aarhus Kommune tager stilling til, om der fortsat skal være et flagskib som Granhøj Dans i byen. Et kompagni med et stort lokalt publikum, hvis værker er eftertragtede i udlandet. Dette kræver, at der etableres en struktur, der kan støtte Granhøj Dans i et længeresigtet økonomisk perspektiv, så kompagniet også selv kan være med til at formindske udgifterne til mursten og igen kan bruge sine ressourcer på at skabe kunst i og til Aarhus og resten af verden.

Kunstrådet anbefaler desuden, at Granhøj Dans fortsætter den tendens, der spores, hvor huset rummer flere af byens unge kompagnier. Granhøj Dans er et centrum for relevant kunsthaglig viden, inspirerende energi og mangefacette-rede erfaringer med dans som kunstart og kunstnerisk erhverv. Alt dette ville gavne mange flere, hvis døren i Klosterport stod endnu mere på klem.

Begge samtaler med Granhøj Dans er gennemført med kunstnerisk leder og stifter Palle Granhøj og Mads Møller Andersen, dramaturg og ansat som evalueringsmedarbejder i forbindelse med udarbejdelsen af Granhøj Dans’ selvevaluering.

TEATER KATAPULT

FAKTUELT

Teater Katapult er etableret af den nuværende teaterchef Torben Dahl i 1995 og var i starten en fri gruppe med tilknytning til det daværende Byens Åbne Scene, beliggende i Rosengade 11 i Aarhus. Katapult overtog driften af denne scene i 2002 og scenen tog dermed navneforandring til Teater Katapult.

I de første år før teatrets mere faste etablering i Rosengade i 2002 var Teater Katapult primært vært for vækstlaget og semi-professionelle teaterprojekter, men beskæftigede sig også med beslægtede genrer som lyrik, musik og diverse debatarrangementer, ligesom teatret hurtigt etablerede sig som udvikler og hjemsted for den nye danske dramatik, bl.a. gennem dramakonkurrencen DRAMA RAMA.

Gennembruddet for den lille scene kom i 2004 – med en af teatrets første professionelle produktioner, Christian Lollikes *Dom over skrig*. Senere fulgte vellykkede produktioner som Niel La Butes *Bash*. Sideløbende fik Teater Katapult sine første faste tilskud fra Aarhus Kommune. I 2006 var den økonomiske situation dog således, at teatret var lukningstruet, men teatret overlevede på trods og kunne i årene efter fortsat markere sig med en række forestillinger af ny dansk dramatik, bl.a. *Slået hjem* og *Globen aps*.

I 2012 rykker Teater Katapult så fra Rosengade til det nyåbnede kulturproduktionscenter Godsbanen, og teatrets tilskudssituation er gennem årene også forbedret. Det årlige kommunale tilskud til driften af teatret udgør i dag knap 1.500.000 kr. Desuden bor teatret næsten husleje frit på Godsbanen (årlig leje ca. 55.000 kr.). Hertil kommer årlige tildelinger, efter ansøgning, fra staten på ca. 400.000 kr., samt regionale tilskud, tilskud fra fonde, billettilskud mv., i alt godt 2,7 mio. kr. (seneste regnskab 14/15).

På Godsbanen råder Teater Katapult over en velfungerende black box teatersal med plads til ca. 140 tilskuere samt en prøvesal og administrationslokaler. På personalesiden består teatret af fire fastansatte: En teaterleder, en administrator, en presse- og kommunikationsmedarbejder og en scenemester, i alt 3,5 årsværk. Derudover har teatret tilknyttet en række projektansatte, bl.a. til teknik, projektledelse og dramaturgi, samt en række frivillige, der varetager funktioner som billetsalg og publikumsværter. Alt i alt er Teater Katapult således, også efter eget udsagn, godt kørende hvad angår udstyr og bemanning.

Teater Katapult har i sæsonen 2014/2015 iflg. årsregnskabet haft et betalende publikum på i alt 2.297. Teater Katapult oplyser dog, at med abonnementsordning og fribilletter er det reelle publikumstal i sæsonen 2014/2015 ca. 4.800. I alt har der i sæsonen 2014/2015 været ca. 25 gæstespil på scenen, der i antallet af opførelser typisk har ligget på mellem en og tre. I sæsonen 2014/2015 har teatret ikke haft nogen egenproduktion, da denne måtte aflyses på grund af udefra kommende komplikationer.

AKTUELT

Teater Katapult er med flytningen fysisk rykket op i en større volumen. Det har fået flere tilskuerpladser og har samtidig rykket sig fra at være et teater som primært tiltrak et ungt og studerende publikum i Rosengade 11, hen mod et bredere publikum, der dog ikke helt endnu har fundet vej til de flere stole på Godsbanen. Den større volumen giver samtidig et dyrere produktionsapparat. Man har lettere førhen kunnet vælge ”den nemme løsning”

med det begrænsede udstyr i Rosengade, mens arrangementer og udstyr på Godsbanen kræver en mere professionel tilgang. Teater Katapult på Godsbanen har således, som nævnt, en fast ansat scenemester, som er et stort aktiv for scenens aktører.

Da der ikke er nogen fast egenproduktion, består teatrets aktiviteter, hvad angår forestillinger på scenen, dels af co-produktioner, hvor Teater Katapult leverer sparring og teknisk kunnen i det omfang, det er muligt og ønsket, og dels af gæstespil fra ind- og udland, rækkende fra det semi-professionelle og til internationale forestillinger, som teatret selv henter til landet.

I og med at Teater Katapult har udviklet sig, har man også udvidet antallet af arrangementsdage på Godsbanen, hvor der i de sidste par sæsoner har været omkring 100 arrangementsdage pr. sæson. Herudover har Katapult to andre "ben", nemlig Dramatikerlab, udviklingsafdelingen for talenter og professionelle, der på det seneste har afholdt 16 manuskript sessions, syv workshops og to readings, samt det interaktive mobilteater AudioMove. Endvidere er der en tæt kontakt tilbage til Rosengade 11, hvor det helt unge segment af sceneaktører faciliteres i Teatret Ambassaden. Ambassaden er etableret af Teater Katapult, og der er sammenfald i ledelse og bestyrelse, men økonomisk er Ambassaden en selvstændig enhed. Engagementet i disse "ben" er sekundære i forhold til den primære drift af scenen Teater Katapult og skaleres i forhold til scenedriften.

På Godsbanen deler Teater Katapult faciliteter som bl.a. garderober, værksted mv. med Åbne Scene. Det er Teater Katapults store ønske (fraset selve kurateringen), at kunne stå teknisk og praktisk også for programmet på Åbne Scene med de logistiske og driftsmæssige fordele, dette ville medføre. Det vil give en større fleksibilitet og give teatret mulighed for at søge formidlingsstøtte til denne sideaktivitet. Det anses endvidere fra Teater Katapults side som et væsentligt aktiv i forhold til at kunne hente fremtidig statslig finansiering, at disse faste produktioner under Åbne Scene afvikles af Katapult.

VILLEN

Teater Katapults overordnede kunstneriske vision beskrives af teatret selv som:

Opgøret med forudindtagetheden og de unuancerede beskrivelser af Verden. Formålet er ikke at docere eller belære, men at destabilisere fastgroede fordomme og nemme og fængende "vinklinger" om alt fra kriser og konflikter til menneskelige relationer og samliv.

Teater Katapult har et ønske om at præsentere nyskreven dansk dramatik og at prioritere godt og billedskabende teater med et engagement i samtiden og dens konflikter. Det er dramatikken, der er udgangspunktet og inspirationen for arbejdet. Teater Katapult ønsker, at teksten skal være kernen i forestillingernes særegenhed og udtryk – og gerne på en sådan måde, at det kan inspirere publikum til at forlade teatret med "mættede sanser/følelser, engagement og en nyvakt erkendelse".

Katapult tilstræber således med ovennævnte tilgang at have en indirekte opdragende funktion i dets egenproduktion og i de gæstespil, der hentes ind. For at understøtte denne tilgang er udviklingen af ny dramatik af højeste prioritet, og teatret ser gerne sig selv i denne opgave som et regionalt udviklingscenter. Teater Katapult ønsker at levere kunst med et tematisk indhold og at være nyskabende rent formmæssigt. Det opfattes af Teater Katapult som en forskel i forhold til andre teatre, ikke at have berøringsangst med noget. Opgaven er at formidle og producere teater om samtiden, der kredser om teatrets eget tagline "Slå autopiloten fra".

Kunstrådet er af den opfattelse, at der er et stykke vej fra Teater Katapults visioner til den virkelighed, der omgiver institutionen, og at der ligger et stykke arbejde i at få den kunstneriske vision udfoldet i det daglige arbejde og i stedets kunstneriske profil, der i dag godt kan opfattes som søgende og strittende i mange retninger.

KUNNEN

Teater Katapult opfatter sig selv som en institution, der trods organisationens begrænsede størrelse kan håndtere og præstere et meget højt aktivitetsniveau overfor såvel publikum som aktører og samarbejdspartnere. Teatret vurderer selv, at dets potentiale og dets kunstneriske kvalitet er meget højt, både i forhold til egenproduktion og gæstespil, ligesom Teater Katapult vurderer, at det besidder de rette kompetencer inden for udviklingen af den dramatiske tekst.

Kunstrådet anerkender, at Katapult som institution i de nye rammer på Godsbanen er lykkedes med at skabe en kontinuitet ved at fastholde den samme medarbejderstab for på denne måde at styrke erfaringsopsamlingen og de kunstneriske kompetencer.

Teatret nævner selv egenproduktionen *Bye Bye Yue Yue* fra foråret 2014 som en af de mest vellykkede produktioner, hvor det lykkes at udnytte alle teatrets kompetencer optimalt. Som en mindre vellykket egenproduktion udpeger teatret *Das Unheimliche* fra efteråret 2013, hvor teatrets ressourcer ikke matchede de forventninger, man

havde til omfang af scenografi, og hvor det dramaturgisk heller ikke lykkedes at knække teksten tilfredsstillende. Teatret mener dog, at *Das Unheimliche* har været en god læringsproces for både det kunstneriske og scenetekniske arbejde.

Som kunstnerisk styrke fremhæver Teater Katapult deres mangeårige erfaring og viden om udviklingen af den dramatiske tekst og teatrets mangeårige arbejde med at opfange og udvikle unge dramatikere. Svagheden er, som teatret skriver, at det ikke har mulighed for at producere mere. Det er et handicap både udviklingsmæssigt, kunstnerisk og produktionsmæssigt. En forhindring for udviklingen er også, at der bruges uforholdsmæssigt mange ressourcer på at løbe efter midler og tilskudsordninger, og der bruges rigtig meget tid på afrapportering og ansøgninger, ressourcer man hellere ville anvende på den udviklende og kreative proces.

Kunstrådet anerkender den store indsats, som Teater Katapult gennem årene har ydet for udviklingen af den nye dramatik og det faktum, at halvdelen af det sidste optag af elever på Dramatikeruddannelsen har haft deres vej forbi Teater Katapult. Kunstrådet mener dog, at det med et samlet tilskudsbudget i omegnen af 2,7 mio., og med det faktum, at teatret stort set ingen huslejeudgifter

har, burde være muligt at få noget mere output ud over gæstespil og co-produktioner. En omprioritering af anvendelsen af teatrets ressourcer og indføring af nye forretningsmodeller bør overvejes, fx gennem et større fokus på samarbejde om udvikling af nye produktioner med de lokale teatre, som har opnået projektstøtte af Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg. Det er Kunstrådets opfattelse, at der for nuværende anvendes forholdsvis mange ressourcer på administration og ledelse, særligt set i forhold til teatrets størrelse og nuværende aktivitetsniveau.

SKULLEN

Teater Katapult ser sig selv som en del af den kunstneriske udvikling inden for scenekunsten via teatrets store fokus på tekst og tekstudvikling, der dermed er med til at definere det samtidsteater, som man gerne vil ses som. Teater Katapult fremhæver også det tværkunstneriske samarbejde, bl.a. udviklingsprojektet sammen med Teater Refleksion og Black Box Theatre i Holstebro, ligesom teatret gør opmærksom på sine evner til at favne og opfange frie professionelle kunstnere og kunstnergrupper samt mulighederne for at bruge sine kunstneriske

Das Unheimliche
Foto: Kasper Hemme

kompetencer sammen med andre brancher (fx. Audio-move projekterne). Hensigten er også at styrke og udvikle publikumsarbejdet ved at inddrage teatrets publikum i forhold til udviklingen, bl.a. via readings og åbne prøver. Teatret påpeger selv, at det til tider kan være svært at få de kunstneriske ambitioner og teatrets økonomiske realiteter til at gå op i en højere enhed.

Inden for en fem års horisont ønsker teatret sig mere forankret i en egen profil, "det nødvendige teater". Formmæssigt arbejdes mere tværkunstnerisk, men stadig med teksten/dramatikeren som hovedakse. Der er inspiration at hente i at samarbejde med andre kunstformer – fra dans til dukketeater. Eksisterende samarbejder med Teater Refleksion og Black Box Dance Company udbygges, og der er mere internationalt samarbejde. Der er påbegyndt et mentorship med 2x2 dramatikere, hvor den professionelle kobles med talentet og danskeren med den engelsksprogede. Men der er ikke mandetimer til en fast fuld produktion i det, der kommer ind i støtte. Med kun basistilskud er teatret af den opfattelse, at der ikke kan laves professionelle egenproduktioner, hvilket også begrænser udvekslingen og samarbejdet med andre teatre.

Kunstrådet anerkender det betydende arbejde, som Katapult har som sparringspartner for en del af byens frie producenter, men ser muligheder i, at der prioriteres endnu mere på denne front, ligesom Kunstrådet gerne ser, at Katapult på sigt indgår nationale samarbejder med andre teatre, ikke nødvendigvis kun fra hovedstaden, men gerne fra det lokale og gerne også med fokus på det frodige teaterliv, der findes ude i landet. Sådanne samarbejder kunne være med til at styrke og udvikle en form for egenproduktion.

Det er Kunstrådets opfattelse, at teatret igennem sin periode på Godsbanen primært er kendt for sine fine gæstespil. Som eksempler vil vi gerne fremhæve: Teater *Vs Casper Christensen Komplekset* og Sort/Hvids *Jeg hører stemmer*. Det er til dels lykkedes at skabe en spinkel platform for egenproduktion, ligesom arrangementer med fortællinger og storyslam ikke skal underkendes. Teater Katapult er dog udfordret på gæstespilsfronten, idet konkurrencen om at tiltrække spændende turnéproduktioner er skærpet betydeligt i og med, at Svalegangen og Aarhus Teater nu er begyndt at arrangere gæstespil i stor stil.

SAMMENFATTENDE VURDERING, UDFORDRINGER OG ANBEFALINGER

Teater Katapult har rødder i vækstlagsteatret og har naturligvis ikke helt, i den korte tid siden indflytningen på Godsbanen, fundet sine ben i den opskalering af publikums- og scenepotentiale, der hermed er sket. Visionerne er høje og virkeligheden en lidt anden. Der er stort fokus på det, man *ikke* kan, nemlig ambitionen om en kontinuerlig egenproduktion.

Samtidig er det som nævnt Kunstrådets opfattelse, at et kritisk blik på den aktuelle og forventelige økonomi bør kunne kaste flere penge af sig til kunstnerisk produktion. Der er en voldsom forskel mellem hvad Teater Katapult ser som sine kernekompetencer – udviklingen af nye danske dramatikere og ny dansk dramatik – og den daglige virkelighed i driften af en scene, der aktuelt spreder sig over så mange i sig selv udmærkede input, at den kunstneriske profil bliver utydelig. Opfordringen er derfor fra Kunstrådets side: Sats på kerneproduktet og styrk den scenekunsthaglige profil. Derudover bør der sættes fokus på publikumsudviklingen og kommunikationen, så man kan opnå en bedre udnyttelse af teatrets fysiske potentiale.

Teater Katapult har tilbageskuende haft stor betydning for udviklingen af den nye dramatik, og teatrets styrker bør fremadrettet kunne bruges og udfordres gennem et opsøgende arbejde, der er mere resultatorienteret. Forstået på den måde, at teaterproduktion af konkrete forestillinger burde være den første prioritet.

Teater Katapult kan således efter Kunstrådets opfattelse styrke sin profil væsentligt ved at satse mere målbevidst på produktionsdelen og skrue ned for udviklingsdelen. Det gælder både med hensyn til egenproduktion og coproduktioner. Aktuelt er situationen, at teatret står på lidt for mange ben og derfor ikke anvender sine ressourcer optimalt. Vejen frem er at styrke det kunstneriske arbejde og samarbejdet med andre teatre på produktionssiden.

Til stede ved første samtale var teaterchef Torben Dahl og administrator Thomas Kragebæk.

Ved det andet møde deltog teaterchef Torben Dahl, bestyrelsesformand Gitte Skytte og bestyrelsesmedlem Trine Rytter.

Bye Bye Yue Yue, Sophie Zinckernagel
Foto: Jens Peter Engedal

TEATER REFLEKSION

FAKTUELT

Teater Refleksion er et professionelt dukke- og animations-teater, der både spiller stationært og turnerer. Teater Refleksion har i sæsonen 2014/2015 fejret sit 25-års jubilæum. Indtil 2010 havde Refleksion produktions- og spillelokaler i et industrikvarter i Brabrand. I 2010 flyttede Refleksion til nye og meget velegnede, centralt placerede lokaler i Frederiksgade i Aarhus. Her råder teatret over noget nær ideelle forhold med bl.a. teatersal, prøvesal, publikumsfoyer, værksteder og administration.

Teater Refleksion har en fireårig aftale med Aarhus Kommune om driftsstøtte. Den gældende aftale udløber 1. januar 2017. Desuden støttes teatret af Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Scenekunst. Her er der ligeledes indgået en flerårig aftale, der udløber 30/6 2017. Teaterleder er Bjarne Sandborg. Personalet består derudover af fem fastansatte (hel- og deltid) plus freelancere.

I sæsonen 2013/2014 har der været 58 opførelser af egenproduktioner på scenen samt 37 opførelser af fem gæstespil (tre danske og to udenlandske) og herudover syv workshops. Med en forøgelse på 29 opførelser sammenlignet med sæsonen 2012/2013 samt dobbelt så mange workshops er publikumstallet steget med 40 % til 5.473. Derudover har teatret fortsat sin meget omfattende udenlandsturné. I sæsonen 2013/2014 var der fire forestillinger udenlands, og der blev i alt spillet 58 opførelser.

Sæsonen 2012/2013 havde seks forestillinger på turné med i alt 100 opførelser – 42 i Danmark og 58 i udlandet, bl.a. i Brasilien, USA, Japan og Taiwan.

Sammenlagt er det meget fine resultater, der mere end opfylder den aftale, som Teater Refleksion har indgået

med Aarhus Kommune. I aftalen fremgår det, at teatret skal opføre sine egenproduktioner 20-35 gange. Derudover er der aftalt mellem to og seks gæstespil, som teatret gennemfører i det omfang, der kan skaffes ekstra midler hertil. Der er en forventning om et samlet publikumstal på mellem 4.000 og 5.000 pr. sæson.

Teater Refleksion har en årlig omsætning på ca. 5,5 mio. kr. Heraf er cirka 1,7 mio. kr. egenindtægt, 1,7 mio. kr. er ordinært tilskud fra Aarhus Kommune, 1,7 mio. kr. er statstilskud og et mindre beløb er løntilskud.

AKTUELT

Teater Refleksion har i løbet af de sidste fem år fundet sit fodfæste på adressen i Frederiksgade og er et aktivt hus med forestillinger på scenen og som turneteater i ind- og udland. Der produceres en ny forestilling minimum hvert andet år. Alligevel blev det til to premierer i sæsonen 2013/2014. Den ene af disse var den meget vellykkede forestilling *Vejen hjem* for de fire- til otteårige, der blev til i co-produktion med det irske Téatar Branar. En praksis som teatret gerne benytter sig af, både med nationale og internationale partnere.

Teater Refleksion arrangerer sideløbende med egenproduktion og opførelser i Aarhus også et omfattende gæstespilsprogram med både danske og internationale forestillinger. Derudover arrangerer teatret en række velbesøgte workshops for børn og voksne, og som noget nyt i indværende sæson er der også en serie fremmedsprogede forestillinger på programmet. Primært på engelsk og fransk, målrettet byens udenlandske borgere.

Teater Refleksion er i en treårig periode med i et projekt under Europæisk Kulturhovedstad Aarhus 2017, hvor teatrets kunstneriske praksis udfordres i et møde mellem Teater Katapult, danseteatret Black Box Dance Co samt en række internationale partnere. Resultatet af dette tværkunstneriske møde skal munde ud i en visning i 2017. Formentlig vil projektet danne grundlag for flere samarbejder og undervejs styrke Teater Refleksions egen kunstpraksis qua et nyt syn på egne arbejdsmetoder.

Teatret har et stort ønske om i stigende grad at invitere ind til samarbejder og co-produktioner, da kvaliteten i møder med andre fagligheder og niveauer ses som vigtige, inspirerende og udviklende. Et eksempel på dette er samarbejdet med The Animation Workshop i Viborg, der bl.a. hvert år viser deres afgangsfilm på Teater Refleksion. Et andet eksempel er samarbejdet med Agnès Limbos omkring objektarbejde, der bl.a. udmønter sig i workshops, gæstespil og et forløb med scenekunst på tværs.

Ydermere er der ca. syv årlige aktiviteter i Animatoriet, som er et teaterværksted for professionelle, hvor ideer kan udforskes og afprøves, inden de samles til en forestilling. Publikum præsenteres for en visning og går efterfølgende i dialog med kunstnerne. Animatoriet opstod første gang i efteråret 2012 og er et vigtigt element i bestræbelserne på at være et nationalt ressourcecenter for dukke- og animationsteater.

VILLEN

Teater Refleksion ser ikke udelukkende sig selv som et børneteater, men ønsker også at favne et voksenpublikum. Og som man kan læse ud af bi-linjen i navnet Dukke- og animationsteater, peger det på dét, som Teater Refleksion er; Danmarks eneste faste scene for dukketeater. I denne unikke status ligger der en forpligtelse om også at udbrede og dele sine erfaringer, sådan som det eksempelvis sker i Animatoriet og ved de afholdte workshops, hvor der arbejdes intensivt med manus, scenografi, dukker og objekter. Derudover har teatret med succes etableret en række mesterlærepladser til glæde for unge dukketeater- og objektmagere og skuespillere.

Teater Refleksion vil gerne udfordre og afprøve dukketeaterformatet. En sådan udfordring kan eksempelvis ske i samarbejder med andre, som det fx sker i 2017-regi, og større teatre/platforme, hvor Teater Refleksion kan tilbyde en væsentlig know-how og specialeerfaring. I tværgående kunstfaglige møder kan der dannes grundlag for laboratorievirksomhed, og undersøgelser kan påvirke, hvordan dukke- og objektteatret kan gå i samspil med andre genrer og dermed skabe helt nye teaterformer.

Teater Refleksion vil gerne co-producere mere, og ved at stille faciliteter og administration til rådighed kan udefrakommende teams arbejde i teatrets rammer under løbende sparring omkring det kunstneriske indhold. Teater Refleksion har en historie med gode og lange samarbejder med bl.a. Teatret De Røde Heste om forestillingerne *Farvel hr. Muffin* og senest *Paradis*, og senest også med det irske Téatar Branar.

Teater Refleksion ønsker løbende at udvikle publikumsarbejdet og hermed medvirke til en forøgelse af teatrets belægningsprocent. En måde at gøre dette på er at forlænge de stationære spilleperioder for teatrets egenproduktioner i en længere periode på fx tre uger imod de nuværende knap 14 dage.

KUNNEN

Teatrets kunstneriske kerne består af instruktør/kunstnerisk leder Bjarne Sandborg og scenograf/dukkemager Mariann Aagaard. Det er dette team, som indkredser de tematikker som teatret beskæftiger sig med; de udvælger litteratur og udvikler forestillingerne. De er den kunstneriske kerne i Teater Refleksion og har således brugt 25 år på at forme den helt særlige æstetik, stil og håndværk, der gennem mange år har været et varemærke for teatret – både hvad angår tematikkerne i forestillingerne, instruktionen, skabelse af scenografi, dukker og objekter.

Kunstrådet er ikke i tvivl om, at Teater Refleksions egenproduktioner er skabt af samme åre. Der tales til publikum i et svævende, let drømmende sprog, der giver forestillingerne intensitet og en oplevelsesmæssig ro, men som samtidig altid omhandler tilværelsens store emner. Dog er det Kunstrådets opfattelse, at teatret udviklingsmæssigt kunne have gavn af – i enkelte produktionsforløb – at gå mere til kanten i både udtryk og dramaturgi, som det bl.a. skete i samarbejdet med Verk Produktion omkring forestillingen *SMACK!*, der havde en dejlig vanvittig humor. Samtidig var det befriende, at produktionen turde udfordre den gældende politiske korrekthed.

En produktion hos Teater Refleksion er en proces, som tager tid. Egenproduktioner bliver typisk til over en produktionsperiode, der kan strække sig over en årrække, hvor forestillingen udvikles ved løbende workshops, og hvor historien i mellemtiden kontinuerligt udvikles og forfines. Under dette produktionsforløb afprøves nye teknikker både i udarbejdelsen af dukker og scenografi, men også i dukkeføring og dramaturgi. Kunstrådet mener, at kendetegnene ved teatrets forestillinger er, at kvaliteten og det håndværksmæssige hele tiden er i højsædet, og det kunstneriske udtryk er unikt og rammende i forhold til målgruppen.

Et par eksempler fra de seneste års produktioner: Forestillingen *Skabelse*, hvor teatret arbejdede med live-video og live-musik, er et godt eksempel på, at teatret også går nye veje og udfordrer formen. Forestillingen *Paradis* er også et vellykket eksempel på teatrets høje kvalitetsniveau. I centrum var en af landets dygtigste dukkeførere/skuespillere, der fremførte en historie fra en erfaren dramatiker. Scenografien i *Paradis* er i sig selv et værk, en Pandoras æske, der fra start til slut overrasker publikum med lag på lag, der udfolder sig i takt med, at historien skrider frem. Forestillingen er levende og livsbekræftende, ikke mindst takket være en vellykket sammensætning af de bedste kunstneriske kræfter i dansk fortælleteater og animationsteater.

Teater Refleksion besidder som teater en skattekasse af erfaringer. De har gennem teatrets 25-årige historie skabt forestillinger, der har mødt et stort publikum både nationalt og internationalt. Teatret skaber med sine forestillinger unikke universer og en unik stemning, og flere af teatrets produktioner er blevet nyklassikere og kan fortsat opleves, idet teatret har et solidt bagkatalog af forestillinger, der fortsat turnerer, og som er efterspurgt af et stort publikum. Eksempelvis kan man i indeværende sæson fortsat opleve *Broder sol, søster måne*, en forestilling med over 20 år på bagen, der stadigvæk fascinerer med sin poesi og magi.

SKULLEN

Dukke- og animationsteatret er som genre fortsat i udvikling og i takt med tiden, og man kan i disse år se genren ekspandere både internationalt og herhjemme. Dukketeater går i særdeleshed godt i spænd med nye teknologier, som man også kunne opleve i Teater Refleksions *Skabelse* fra 2012. En ny satsning er Teater Refleksions samarbejde mellem SKAPPA! & Associés og Redia, en virksomhed med fokus på oplevelses- og formidlingsteknologier, der i november 2016 udmønter sig i teaterinstallationen *Snedronningen* af H.C. Andersen. Sammen med dem udvikles der kunstneriske greb, som reflekterer det omgivende samfunds brug af medier.

Teater Refleksion mener selv, at udviklingen ligger i mulighederne for at lave laboratoriearbejde, undersøgelser, eksperimenter, nye samarbejdskonstellationer og tværæstetiske samarbejder.

Teatret er efter fem år i Frederiksgade ved at være etableret i de nye rammer, og selvom der endnu skal gøres et stykke arbejde for at øge kendskabet til teatret, er denne udvikling efter Kunstrådets opfattelse inde i en god gænge med et stigende publikumsantal målt på de enkelte sæsoner. Teatret har et stort ønske om at kunne tiltrække et større voksenpublikum og er bevidst om, at dette kræver en

Himmelsange på Japan-turné

særlig indsats, som teatret gerne vil opprioritere, for eksempel via samarbejdet med Neville Tranter.

Set i et langt perspektiv er det lykkedes for teatret at skabe et repertoire bestående af egne forestillinger, danske gæstespil og internationale gæstespil. Og med etablering af ANIMATORIET er der skabt en vigtig platform for nødvendige eksperimenterende workshops. Desuden har teatret, som deltager i det regionale og internationale projekt PERFORMING ART ACROSS, skabt en spændende platform for kunstnerisk udvikling, publikumsudvikling og interdisciplinært samarbejde, der i første omgang dog primært er rettet imod et fagpublikum. Det er Kunstrådets opfattelse, at dette arbejde også ville kunne spores i teatrets forestillinger fremover.

Der er ingen tvivl om at der fra teatrets side er stor kærlighed til teater, som er mere end underholdning, og at behovet for at skabe oplevelser for en voksende publikumsskare er drivkraften for teatrets fremtid. Teater Refleksion har gennem sin levetid tilegnet sig en stor erfaring og specialviden om dukke- og animationsteater, og er samtidig åbne overfor nye metoder og samarbejdsformer.

Det er Kunstrådets opfattelse, at Teater Refleksion generøst deler ud af sin sikre og velgennemarbejdede praksis for børn, unge og deres voksne, og at der vises en åbenhed og risikovillighed ift. at udvikle det kunstneriske virke.

.....

SAMMENFATTENDE VURDERING, UDFORDRINGER OG ANBEFALINGER

Teater Refleksion er efter Kunstrådet opfattelse et teater med et meget højt kunstnerisk integritets- og kvalitetsniveau, og det er vurderingen, at teatret arbejder yderst kvalificeret og har tilkæmpet sig en unik position i det samlede nationale teaterlandskab. Samtidig er der siden det tidligere Kunstråds evaluering af teatret sket en løbende udvikling i teatrets virkemidler og udtryk bl.a. med en meget vellykket inddragelse af nye teknologier i teatrets produktioner.

Teatret har gennem tiden udviklet en betonstærk kunstnerisk integritet, som det kan være både svært og nødvendigt at skubbe til. Det ser dog ud til, at selv den svære øvelse er teatret i stand til at indkredse og tackle ved at opsøge nye eksperimenter, samarbejder og arbejdskonstellationer for på den måde at bryde formen op og skabe sprækker, hvor nye ting kan opstå og spire frem.

Det er dog tydeligt, at teatret siden etableringen i de nye lokaler er udfordret på økonomisiden, og at økonomien igennem de sidste par sæsoner hviler på et meget spinkelt

fundament. På dette grundlag er det bemærkelsesværdigt, at teatret har kunnet fastholde sin kontinuitet, sin meget høje kunstneriske kvalitet og aktivitetsniveau.

Kunstrådet anbefaler, at Teater Refleksion og dets bestyrelse udarbejder en langsigtet strategi/vision og en bæredygtig forretningsmodel, der løser teatrets anstrengte økonomi og organisation, for på den måde at komme omkring en udfordring, der ellers lægger en skygge over det kunstneriske arbejde.

En anbefaling fra Kunstrådet er at udnytte potentialet for yderligere indtjening ved udlejning af lokalerne i Frederiksgade. I dette regnestykke må dog modregnes omkostninger, som behovet for øget rengøring, anskaffelser af ekstraudstyr eller reparationer af skader. Kunstrådet anbefaler også, at teatret ser på publikumsudvikling og kommunikation.

Teater Refleksion er landets eneste center for dukke- og animationsteater og har et stærkt ønske om en øget økonomisk opbakning for at sikre et velfungerende og innovativt teater i fremtiden. Kunstrådet opfordrer til, at man undersøger mulighederne for en samlet lokal og national økonomisk sikring. For at styrke økonomien kunne en model være at arbejde for et nationalt center for animationsteater og derigennem opnå en status i lighed med den, som Dansk Danseteater har for den moderne dans på finansloven.

For at konsolidere den nationale profil kunne et samarbejde med fx Den Danske Scenekunstskoles efter- og videreuddannelse med fokus på dukke- og animations-teater styrke fødekæden.

.....

Begge samtaler med Teater Refleksion er gennemført med teaterleder Bjarne Sandborg og producent Lisbeth El Jørgensen.

TEATERHUSET FILUREN

FAKTUELT

Filuren har eksisteret som professionelt børneteater og børneteaterskole siden 1974. Teatret er hjemmehørende i Musikhuset Aarhus, hvor man råder over en black box-teatersal med plads til ca. 150 tilskuere. Derudover råder teatret over værkstedsfaciliteter, systue og administrationslokaler.

Teatrets leder er siden 2007 Steen Mourier. Filuren består af et fast personale på seks heltidsansatte (teaterleder, forretningsfører, produktionsleder, community manager, en tekniker, en elev og en grafisk designer på deltid). Det kunstneriske personale projektansættes til de enkelte forestillinger. Derudover er der på den pædagogiske afdeling heltidsansat to afdelingsledere, en sekretær og en teaterunderviser samt et stort antal timelønnede.

Filuren modtager til den professionelle teaterdel en kommunal støtte på ca. 4,6 mio. kr. årligt (heri er inkluderet en statsandel på ca. 40 % via den regionale kulturaftale). Teatret er et lille storbyteater og havde i sæsonen 2013/2014 i alt 147 opførelser fordelt på i alt syv produktioner, heraf to ikke-professionelle produktioner. Teatrets forestillinger blev overværet af et publikum på ca. 21.000.

Det er et særkende ved Filuren, at det udover at være et professionelt producerende børneteater også forestår en række særskilt finansierede pædagogiske aktiviteter:

- Filurens Skole for Teater og Dans – et fritidstilbud med over 700 elever.
- Talentlinjen – en toårig teater-talentlinje for unge i alderen fra 15-19 år.
- Filurens KompetenceCenter – et projekt med udvikling af tilbud ind i skolernes undervisning.

- DramatikVærket – her udvikles nye tekster af dramatikere til brug i et netværk af dramaskoler, talentskoler, efterskoler m.v.

Det er i udgangspunktet kun Filuren som professionelt producerende børne- og ungdomsteater, der er genstand for denne evaluering, men da der i udpræget grad er en helhedstanke bag ledelsens vision om Teaterhuset Filuren, vil den pædagogiske del uundgåeligt blive inddraget i et vist omfang.

AKTUELT

Filuren var tidligere kendt for sine store episke opsætninger, gerne med rod i litterære klassikere, men har i de senere år flyttet fokus og udviklet sig således, at man nu i højere grad åbner huset for udefra kommende initiativer og samproduktioner og derigennem præsenterer publikum for en større mangfoldighed af kunstneriske udtryk.

Filuren arbejder med en overordnet vision, der sammen-tænker delene i det, man samlet har valgt at kalde Teaterhuset Filuren. For at denne vision til fulde kan realiseres, er der de seneste år opstået et stærkt ønske fra Filuren om at flytte til nye lokaler. Teatersalen i Musikhuset er i sig selv udmærket, men der er i Musikhuset ikke plads til teaterskolens undervisning. Desuden savner man mulighed for at have et aktivt foyerområde til modtagelse af børn og voksne før forestillingerne, og der er et stort ønske om en prøvesal, der kan alterneres til en mindre sal til mindre forestillinger.

I Musikhuset er der ikke mulighed for at indrette et foyerområde særligt til Filuren. Endelig er det et problem, at

der kan være en tendens til, at Filuren bliver klemt imellem Musikhusets mange store arrangementer, og en simpel ting som åbningstider for Musikhusets foyer giver anledning til mange besværligheder for Filurens arrangementer.

VILLEN

Selv om Filuren strukturelt består af to delvist adskilte dele, så er det en central ambition på stedet at sammen-tænke disse dele og sætte teatrets rolle ind i en sammen-hæng, der rækker ud over det umiddelbare møde mellem publikum og scene. Dette kommer klart til udtryk i de visioner, der arbejdes med. Filuren udtrykker det selv på følgende måde:

Teaterhuset Filuren betragter teatret som et mødested, i bredere forstand end mødet mellem scenekunstnere og publikum. Mødet mellem forskellige kunstarter, mødet mellem børn og voksne, amatører og professionelle, musikere, dansere, skuespillere og teaterpædagoger, skolelærere, elever, bedsteforældre [...].

På Filuren inddrager man ofte musikere og billedkunstnere i den kreative proces, også i andre kapaciteter end deres kernefelt. Således er fx komponister ofte med i den tidligste konceptfase og har derfor mulighed for at præge denne centralt. Denne arbejdsform, hvor man tidligt i processen skaber tværfaglige møder, opfatter Filuren selv som en vigtig del af sin kunstneriske udvikling.

Filuren ønsker også fremover at være facilitator for en lang række samarbejder. De senere år har man produceret forestillinger sammen med andre beslægtede teatre. Kunstrådet vil gerne fremhæve det nu afsluttede treårige samarbejde med Teater O, der frembragte fremragende ungdomsproduktioner som *Goodbye&farvell!*, *En Blærerøvs Historie* og *Kærligheden overvinder alt!*. Inden for de sidste par år er der også etableret et fint og velfungerende samarbejde med Teateriet Apropos, der også har været med til at fastholde teatrets position inden for ungdomsteater segmentet med forestillinger som *FUCK!* og senest *#bitch #kælling #backstabber*.

I disse samarbejdskonstellationer faciliterer Filuren produktionerne med spillelokale, produktion af scenografi og markedsføring generelt og i enkelte tilfælde løntilskud. Andre co-produktioner har efter Kunstrådet vurdering været mindre vellykkede. Det gælder husets samarbejde med bl.a. Thalías Tjenere (*Mosters monster*) og den amerikanske gruppe Under The Table, som med forestillingen *MONSTER* ikke overbeviste. Trods spektakulære scenografiske løsninger var der ikke taget klare valg i dramaturgien, og forestillingen endte med at "spille hen

over hovedet" på målgruppen. På Filuren har man selv peget på denne forestilling som et af de mindre vellykkede eksperimenter.

KUNNEN

På Filuren arbejdes der meget bredt og i flere retninger, både hvad angår det repertoiremæssige, og hvad angår samarbejdspartnere. Stedet har således ikke en klart defineret kunstnerisk profil, men kan betegnes som mangfoldigt, bredt favnende og med en stærk vilje til at arbejde tværfagligt. Filuren opfatter selv dette som en af teatrets afgørende styrker.

Et vellykket eksempel på tværfagligt samarbejde og anderledes samarbejdspartnere var forestillingen *Rumtosset*, der i forsommeren 2015 spillede på kunstmuseet ARoS. Stykket blev opført af en skuespiller og en musiker, der førte publikum rundt i udstillingen og opførte enkeltstående scener foran kunstværker, der hver for sig havde været direkte inspiration til tekst og musik i scenerne. Uden at tage patent på tolkninger af værkerne lykkedes det at skabe en dynamisk og vedkommende forestilling, udført i en utraditionel ramme og med et fint samspil mellem kunstværk, musiker og skuespiller.

Filuren fremhæver selv en særlig forestillingsform, som teatret har satset på og eksperimenteret med de seneste år, den såkaldte Stuffed-Puppet-teknik inspireret af den australske dukkemager og kunstner Neville Tranter. Det er en forestillingsform, hvor menneskestore dukker indgår som et scenisk element i sammenspil med rigtige skuespillere. Dette er et arbejde, man også ønsker at prioritere de kommende år.

Samproduktioner ses efterhånden meget ofte på børneteaterområdet, men projektet Hjerterum, som Filuren producerer i samarbejde med Syddjurs Egnsteater, skiller sig ud i denne sammenhæng. Projektet strækker sig over fire år og indeholder tre historiske kærlighedsforestillinger, en totalteaterafslutning og samarbejde med bl.a. danske herregårde, tyske museer og norske kommuner. Et projekt, som peger fremad og viser nye veje for Filurens arbejde.

Da Filurens arbejde bærer præg af stor nysgerrighed og lyst til at eksperimentere med nye retninger og stilarter, stiller det naturligt store krav til evnen til at evaluere projekter og tage ved lære af eksperimenterne. Filuren peger selv på dette som et område, der bør udvikles og have øget fokus fremover, så ny viden kan anvendes så aktivt som muligt i fremtidige produktioner. Kunstrådet vil anbefale, at man søger at udvikle faste strategier og planer for et sådant evalueringsarbejde.

SKULLEN

Filuren påtager sig rollen som børneteater i meget bred forstand. Der insisteres bevidst på at lave forestillinger for alle aldersgrupper, lige fra de mindste børnehavebørn og til de større børn og teenagere. De mindste har bl.a. kunnet opleve én-mands fortællingen *Verden – og så mig*, der blev til i samarbejde med Teater P23. En fin forestilling, der dog efter Kunstrådets opfattelse led under en vis mangel på dramaturgisk konsekvens og originalitet.

Mere vellykket var forestillingen *Livets blå bølge* for de større børn og teenagere, hvor man i en historisk ramme med udgangspunkt i Fregatten Jylland og krigen i 1864 tog fat på temaer som venskab, kærlighed og savn.

Filuren ser sig selv som et kraftcenter inden for sin genre, og ser det derfor også som sin opgave at opdyrke samarbejder med byens vækstlag og kunstnergrupper uden faste hjemsteder. Det sker bl.a. gennem co-produktioner med disse frie grupper, hvilket har resulteret i frugtbare samarbejder med bl.a. Teater O, Hr. Teater, Teateriet Apropos og senest den semi-professionelle gruppe Teater Grums.

Som tidligere nævnt er det svært at betragte Filurens professionelle teaterdel helt adskilt fra teatrets pædago-

giske arbejde, og når man skal pege på teatrets særkende og særlige position i det aarhusianske teatermiljø, er det netop værd at pege på stedets to-delte organisation i både en professionel og en pædagogisk del. Om dette siger Filuren selv:

Vi mener, at der er brug for Teaterhuset Filuren i områdets teaterlandskab. Et klart mangfoldigt alternativ [...] I det aarhusianske teatermiljø er vi mulighedsskabere og dansere; vi danner børn og unge i mødet med teater, både som publikum, udføvere, oplevere og meddebattører. Vi åbner huset for professionelle og amatører og giver dem mulighed for at arbejde med deres visioner og møde et publikum.

SAMMENFATTENDE VURDERING, UDFORDRINGER OG ANBEFALINGER

Generelt opfatter Kunstrådet Teaterhuset Filuren som et veldrevet sted, der er præget af stærkt engagerede medarbejdere, som brænder for børne- og ungdomsteater. Teatret præsenterer rigtig mange forestillinger, dels i form af egenproduktioner og dels som co-produktioner med frie teatergrupper, og man leverer på den måde rigtigt meget teater for pengene.

Livets Blå Bølge
Foto: Martin Busborg

Skuespillet og scenografiske løsninger er som oftest fuldt professionelt tilfredsstillende, men der savnes af og til et grundigere og mere analytisk dramaturgisk arbejde i forbindelse med udvælgelse og bearbejdning af manuskripter og forestillingskoncepter. Ligeledes vil Kunstrådet opfordre til, at man er mere selektiv, når der etableres co-produktionsaftaler. Rådet ser dog med stor anerkendelse på den indsats, som Teaterhuset Filuren har ydet over for lokale initiativer støttet af Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg.

I formidlingen af teatrets repertoire savner Kunstrådet en klarere skelnen mellem de professionelle produktioner og amatørproduktionerne. Dette gælder både i den mere traditionelle markedsføring og på de digitale medier, bl.a. teatrets hjemmeside, og Kunstrådet mener, at teatret bør have fokus på at kommunikere dette bedre.

Teaterhuset Filuren har en stærk ambition om at samle husets aktiviteter i ét og samme hus og har igennem en årrække arbejdet intenst på, at dette skulle lykkes, desværre endnu uden held. Kunstrådet opfatter det som en oplagt god idé, at Filuren ønsker at samle sine aktiviteter under ét tag og er enig i, at Filuren lokalemæssig er klemmt i Musikhuset, og at teaterskolens lokaler på Brobjergskolen er utilfredsstillende.

Det tidligere Kunstråd påpegede også denne problematik i evalueringen af teatret fra 2010, og siden er der ikke sket nogen udvikling. Kunstrådet opfordrer derfor til, at der også politisk arbejdes målrettet på at finde en tilfredsstillende løsning på dette problem. Når man påtænker den substantielle husleje, der i dag erlægges i Musikhuset, synes dette at være et økonomisk overkommeligt problem.

Når man på Filuren, med rette, søger at sammentænke teatrets enkelte dele og dermed giver den pædagogiske del en central placering, så vil der naturligt være en konstant udfordring i at holde det kunstneriske niveau højt på den professionelle del af teatervirksomheden. Ledelsen er opmærksom på denne udfordring, og Kunstrådet opfordrer ledelsen til at bevare fokus herpå.

I al kunst er nysgerrighed og lysten til at eksperimentere en afgørende og nødvendig kraft, og disse faktorer er i høj grad til stede i Teaterhuset Filurens arbejde. Denne nysgerrighed, som går i mange retninger, kan i visse tilfælde udfordre evnen til at forfine et udtryk inden for en stilart. På Filuren har man fokus på disse overvejelser og diskuterer løbende teatrets balance mellem det "vildtvoksende" og det forfinede udtryk. Kunstrådet vil anbefale, at man fortsat giver plads til det eksperimenterende, men i højere grad også søger at forfine og bygge videre på de vellykkede resultater.

Ved begge samtalerunder på Teaterhuset Filuren har Kunstrådet været i dialog og ført samtaler med teaterleder Steen Mourier, leder af Teaterhuset Filurens skole for Teater og Dans, Sune Tønning Sørensen, og projektleder for Dramatikværket og CompetenceCenter, Malene Hedetoft.

TEATRET GRUPPE 38

FAKTUELT

Teatret Gruppe 38 blev etableret i 1972 og ledes i dag som et ensembleteater af kunstnerisk leder og skuespiller Bodil Alling. Teatret har status som lille storbyteater. Det har været støttet af Aarhus Kommune siden 1980. Forestillingerne er primært, men ikke kun, for børn og unge.

I sæsonen 2014/2015 har Teatret Gruppe 38 stationært præsenteret fire egenproduktioner og seks gæstespil samt gæstespillene på Enestående Festival. De fire egenproduktioner har haft 47 opførelser, dertil er der opført egenproduktioner tre gange på engelsk. De seks gæstespil samt Enestående Festival har gennemført 40 opførelser. Den samlede stationære aktivitet har resulteret i 87 opførelser, og belægningsprocenten på den samlede stationære aktivitet har været 92 %. I alt har der været 5.928 publikummer på egen scene.

På turné i Danmark har teatret i 2014/2015-sæsonen spillet fem forestillinger; opført 36 gange. På udlands-turné samme sæson er tre forestillinger blevet spillet 39 gange.

Teatret Gruppe 38 har til huse i en baggård i Mejlgade og råder over en spillesal, en foyer og et stort administrationslokale. Scenen bliver brugt til egenproduktioner, co-produktioner og gæstespil. Ud over Bodil Alling er der seks fuldtidsansatte og to i fleksjob samt flere på kortere kontrakter alt efter hvilke produktioner, der realiseres.

Efter et større underskud i 2011/2012-sæsonen gennemførte teatret en omlægning af de efterfølgende sæsoner. Efter aftale med ensemblet valgte man at kæmpe for at nedbringe den negative egenkapital hurtigst muligt.

Dette skete vha. en billig ny-produktion uden gæstespillere, en forhøjelse af antallet af turneforestillinger og nedskæringer på stort set alle poster. Det lykkedes Teatret Gruppe 38 i sæson 2013/2014 at opnå et overskud, der dækkede den tidligere sæsons underskud. Man arbejdede over evne, men det var vigtigt for teatret at få bragt balance i økonomien, da det syntes for usikkert at planlægge over en fireårig periode med så stort et underskud.

Teatret tænker økonomisk på tværs af de enkelte sæsoner inden for den fireårige aftaleperiode. I sæson 2014/2015 havde teatret et overskud på 600.000 kr., som bl.a. blev opnået ved igen at lave en mindre ny-produktion – en co-produktion uden gæstespillere. Det er nødvendigt for at kunne oparbejde en egenkapital, som kan bruges til større projekter, som ikke kan håndteres inden for en enkelt sæsons økonomi. Det gør det muligt at realisere større produktioner i de kommende sæsoner, ligesom det er en forberedelse til de ekstra omkostninger, der kommer i forbindelse med flytningen til Aarhus Ø.

AKTUELT

Teatret Gruppe 38 flytter i 2018 til større lokaler på havnen, til den nye bydel Aarhus Ø. Det nye hus er tegnet af Bjarke Ingels' tegnestue BIG. Der kan sidde 78-80 publikummer i den nuværende sal i Mejlgade. I den nye sal vil der være plads til 150. Foyeren bliver større, og der kommer en prøvesal.

Flytningen kan få stor betydning for Teatret Gruppe 38, da det bliver muligt at afholde flere aktiviteter i eget hus. Og

det kan blive muligt at opnå en større egenindtægt til de enkelte forestillinger, da der vil være plads til flere publikummer. Gæstespil, der kræver mere plads, vil kunne spille på teatret – forestillinger, der ikke kunne inviteres ind før.

De ny lokaler giver også mulighed for at samarbejde med nye kunstnere og grupper, der også vil have til huse på havnen. Denne udfordring glæder Teatret Gruppe 38 sig til at udforske. Samtidig er flytningen af teatret også et sats. Det er ikke en selvfølge, at publikum vil følge med ud i de nye omgivelser. Den nuværende placering af scenen i Mejlgade er central, lokalerne er hyggelige, og stedet giver publikum en intim teateroplevelse.

Der arbejdes på en stort anlagt åbningsforestilling/ markering i 2017. Den skal afholdes udendørs i samarbejde med bl.a. Trickster-p fra Schweiz og Terrapin Puppet Theater fra Tasmanien samt flere lokale institutioner. I videre perspektiv skal åbningsforestillingen turnere, og der arbejdes på opførelser i Operahuset i Sydney, i Melbourne og på Tasmanien.

VILLEN

”[...] at være i konstant bevægelse forankret i soliditet”. Sådan beskriver Teatret Gruppe 38 sig selv efter 43 års eksistens. Teatret i dag vil have en kunstnerisk, fabulerende og sanselig tilgang og ikke som i 1970’erne være pædagogisk og politisk. Der skal være rum til at fundere og reflektere og bagefter at kunne tage en filosofisk snak om det, man har set. Teatret Gruppe 38 forsøger at møde publikum i øjenhøjde, hvad enten det gælder de store og alvorlige forestillinger som *Marias Testamente* (2013/2014-sæsonen) eller forestillinger med et skævt hverdagsligt fokus som *Mørket ligger under sengen* (2014/2015-sæsonen).

Teatret Gruppe 38 er efterspurgt i udlandet; teatret er de sidste knapt tyve år blevet anerkendt og eftertragtet ved festivaler verden over. Teatret Gruppe 38’s særlige kunstneriske form og billedsprog vækker nysgerrighed hos udenlandske teatre, så teatret eksporterer ikke kun forestillinger, men knytter også kontakter på tværs af landegrænser og afholder seminarer og workshops med kolleger og universitetsstuderende rundt omkring i verden. En af grundene til interessen er, at man netop ikke laver pædagogiske forestillinger for børn. Dansk børneteater vil ikke kun underholde og docere. Man spiller ikke for 500 publikummer, men søger det intime rum, hvor man kan komme i kontakt med publikum og give dem noget at fundere over.

Et godt og helt konkret eksempel på dette intime rum er scenografien til den nyeste produktion i samarbejde med

Carte Blanche, *Androkles og løven* (2015/2016-sæsonen), hvor publikum overværer forestillingen fra 72 hængekøjer placeret rundt om Bodil Alling, som er midtpunkt og fortæller. Over publikum og Alling er et himmelagtigt tæppe spændt ud, som skiftende lys sætninger og projektioner gør levende og medfortællende. Det er et anderledes, poetisk og eventyrligt rum at opleve i.

Teatret Gruppe 38’s ønske om at skabe nærværende, poetisk og vedkommende teater kommer også til udtryk i de temmeligt forskellige gæstespil, som vælges til scenen i Mejlgade. I 2014/2015-sæsonen er Teater O omkring doping og stoffer i den tempofyldte og komplekst fortalte sportsforestilling *Halbal!.* teater2tusind skildrer det hovne og opblæste næsehorn *Tage Tyknakke*, som er så selvforherligende, at han vil være sin egen skulptur, men efterhånden skrumper ind og dumper nøgen ud af sit panser, fordi han jo ikke kan skaffe føde, mens han står i posituren. Det Flydende Teaters musikalske forestilling *Grinet & Døden* viser for et voksent publikum den unge Halfdan Rasmussens fascination af og kvaler med frihedskampen under 2. Verdenskrig, venskabet og skriftfællesskabet med Morten Nielsen og kærligheden til Ester Nagel.

KUNNEN

Teatret Gruppe 38 trækker på solid erfaring som skabende kunstnere og kuratorer, men drives fortsat af nysgerrighed og vilje til at eksperimentere. Alle egne forestillinger bliver ”deviset” frem, en kollektiv teatermetode, hvor ensemblet og samarbejdet er i fokus, og hvor forestillingen skabes ud fra et emne, et billede eller tekst snarere end at begynde med et allerede skrevet manuskript. Der samarbejdes gerne på tværs af kunstarter og med aktører, der kan noget andet, fx billedkunstnere, filmmagere og animatorer.

I forestillingen *Marias Testamente* møder vi verdenshistoriens mest kendte mor i en barsk og rørende og smertefuld monolog om tabet af sin søn. *Marias Testamente* viser, hvor dygtig en skuespiller Bodil Alling er. Det interessante ved stykket er ikke det historiske, men mor-søn-forholdet. Forestillingen kræver en fortæller, der har autoritet, og en stemme, der trækker publikum ind i historien uden at påtvinge det en mening. Det skal virke, som om historien bliver fortalt for første gang, at følelserne opstår spontant, både i Maria og selvfølgelig også i publikum.

Forestillingen er stram og enkel. Ud over Bodil Alling er der kun en musiker og en stol på scenen. Publikum møder en fortvivlet kvinde, som forsøger at finde en mening. Men hun finder ikke svar, og smerten bliver ulidelig. Det er her, spilleren griber os om hjertet: Når vi som publikum får lov til at se en sprække, hvor skrøbeligheden og smerten

fosser ud, og vi som mennesker ikke længere kan kontrollere vores følelser. Forestillingen er gribende og stærkt fortolket, fortalt af en skuespiller, som vi tror på.

Mørket ligger under sengen er en forestilling for de mindste, men den er også underholdende for voksne. Forestillingen spilles og er blevet til i samarbejde med teater2tusind. Den handler om, hvad man laver, når man ikke kan sove. Hvilke lege kan man finde på? Man keder sig, er med et sulten og tørstig og ser spøgelse og monstre under sengen m.m. Twistet i forestillingen er, at det ikke er børnene, der er lagt i seng, men mor og far. Sønnen har smidt forældrene i seng, så han kan arbejde i fred. Pludselig kan vi alle spejle os i handlingerne, for det er sjovt, at de voksne også kan have problemer med at sove.

Det fine ved Teatret Gruppe 38’s forestillinger er, at de er underspillede og forfinede. Skuespillerne ”spiller” ikke sjove, situationerne bliver pudsige og genkendelige. Og sådan kan en egentlig enkelt fortælling blive til en betydelig oplevelse, der får publikum til at nikke genkendende til livets små luner og vores nogle gange lidt for spontane handlinger, når vi rent ud sagt keder os.

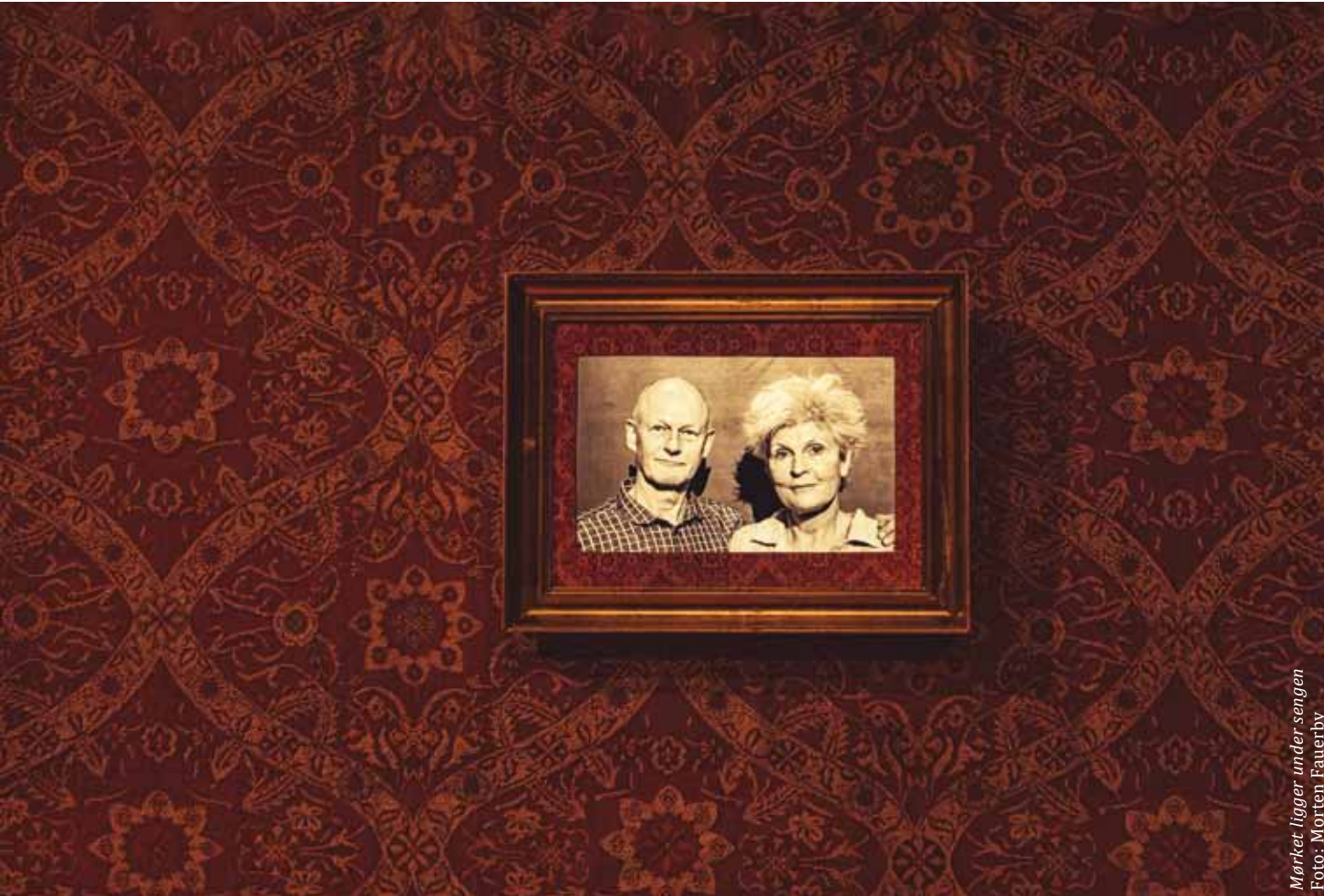
SKULLEN

Teatret Gruppe 38 skaber scenekunst på et højt niveau. Samtidig er teatret eventskabende og dagsordensættende. Man opsøger og udfordrer samarbejder i en grad, hvor man nærmest kan tænke teatret som et regionalt center for scenekunst på børne- og ungeområdet.

Teatrets sideprojekter har også gjort, at udlandet har fået et godt øje til, hvad der sker på Teatret Gruppe 38, og udlandet bruger gerne teatret til rådgivning og inspiration.

Et af sideprojekterne er :DANISH+, en biennal showcase, der inviterer opkøbere fra hele verden til at se det bedste af dansk teater. Showcasen er afholdt fire gange og støttes eksternt, da den almindelige støtte ikke kan dække et så stort projekt. Dette møde forøger Teatret Gruppe 38’s synlighed både nationalt og internationalt. Et andet sideprojekt er ENESTÅENDE, Europas første festival for solo-forestillinger. Denne spilles hvert andet år, når der ikke er :DANISH+, og afholdes over 10 dage med 10 forestillinger. Projektet støttes også eksternt, og der planlægges en ny omgang ENESTÅENDE i 2017 over kortere tid, men med endnu flere forestillinger.

Af andre projekter kan nævnes ILT Festivalen, som arrangeres og afvikles i samarbejde med Teatret Svalegangen

Mørket ligger under sengen
Foto: Morten Fauery

og Aarhus Teater. ILT er en international festival, som inviterer teatre fra ind- og udland. Også den afvikles hvert andet år.

Derudover spilles der forestillinger på engelsk. Publikum og presse har vist stor interesse i, at teatret er gået sammen med Teater Refleksion og i denne sæson gennemfører syv forskellige forestillinger på engelsk for børn og voksne.

Hvert år arrangerer Teatret Gruppe 38 en tur til Horsens Teaterfestival, hvor teaterkontaktlærerne fra Aarhus Kommunes skoler inviteres til at se forestillinger og efterfølgende mødes til debat. Formålet er at øge lærernes interesse og forståelsen for teater og at give dem et sprog til at tale om kvalitet, eller mangel på samme, i forestillingerne. Samtidigt får Teatret Gruppe 38 et indtryk af, hvordan teaterkontaktlærerne arbejder, og hvordan teatrets vilkår er i skolen.

SAMMENFATTENDE VURDERING, UDFORDRINGER OG ANBEFALINGER

Teatret Gruppe 38 fremstår for Kunstrådet som et ansvarsbevidst og dygtigt teater, som ikke bange for at udvikle sig. Den forestående flytning til Aarhus Ø er et sats, som kan åbne op for nye aktiviteter og samarbejder. Den større spillesal og en prøvesal kan give teatret et udvidet publikum, og stedet og de nye omgivelser vil blive promoveret enormt. Samtidig er der også usikkerhed forbundet med flytningen, for man kan ikke være sikker på, at den nye bydel vil tiltrække et større publikum. Måske kan det endda gå den forkerte vej.

For at flytningen skal blive en succes, er det vigtigt, at indsatsen ikke bare ligger hos teatret, men også kommunen, der ønsker, at Aarhus Ø skal blive en ny bydel med masser af aktivitet. Der har været stor opbakning fra kommunen for at bruge teatret i byudviklingen og således få en kulturinstitution til at være en del af den nye bydel. Det er vigtigt, at kommunen også fortsat støtter op omkring projektet, for at det fulde potentiale kan udnyttes. Populært sagt koster det at blive større, og det er ikke realistisk, at Teatret Gruppe 38 med den nuværende økonomi kan udnytte alle de muligheder, som der vil være det nye sted.

I den seneste evaluering af Teatret Gruppe 38 fra maj 2011 diskuterede det daværende Kunstråd, om udvalget af gæstespillende teatre til scenen i Mejlgade manglede variation. Man konstaterede, at det stort set var de samme teatre, der gæstes spillede fra sæson til sæson. Det hang ifølge det daværende kunstråd positivt set sammen med de kvalitetskrav, Teatret Gruppe 38 stillede for at lægge hus til forestillingerne, men det kunne omvendt negativt

set være udtryk for et snævert teaterbillede. Evalueringen i 2011 påpegede også, at Teatret Gruppe 38 stod temmelig alene som spydspidsteater på sit område, og at det var uhyre positivt, at Teatret Gruppe 38 havde turdet gå i front og stille krav til sig selv og andre. Eksklusiviteten kunne både ses som et gode, der var med til at tegne en skarp profil, men også som en utilsigtet eksklusion, en udelukkelse af andre kvalitets- og teaterforståelser.

Efter dette Kunstråds vurdering har Teatret Gruppe 38 vist en fin fornemmelse for balancen mellem at være en spydspids og en medspiller på sit felt. Rækken af gæstende forestillinger er varieret og sammensat i spillestile og tematikker, og Teatret Gruppe 38 involverer sig fortsat i samarbejder med andre aktanter, som arrangør og engageret partner i flere festivaler.

Til stede ved første og anden samtale var kunstnerisk leder og skuespiller Bodil Alling og producent Marianne G. Iversen.

Martyrer
Foto: CZOO, Morten Fauerby

TEATRET SVALEGANGEN

FAKTUELT

Teatret Svalegangen blev etableret i 1963 af en kreds af skuespillere, der ønskede at spille mere smalle forestillinger end dem på landsdelsscenen Århus Teater. I 1982 flyttede Teatret Svalegangen til Rosenkrantzgade, hvor det stadig har til huse. Teatret er et lille storbyteater med tilskud fra Aarhus Kommune på godt 8,5 mio. kr. Per Smedegaard har siden 2010 været kunstnerisk leder og derudover instruktør på en forestilling om året. Der er ni fastansatte samt en yderligere personkreds af kunstnerisk personale på timeløn eller med korte projektansættelsesperioder.

Ifølge vedtægterne er teatrets formål at vise dramatiske egenproduktioner og gæstespil fra ind- og udland. Missionen er at vise vedkommende teaterforestillinger for voksne. I rammeaftalen med kommunen står der at:

Det er Teatret Svalegangens mission [...] at tiltrække – underholde og udfordre publikum ved at skabe og præsentere vedkommende teaterforestillinger for et voksent publikum. Publikums målet er 20.000 gæster årligt, med ønsker om en samlet belægning på 75 % (den var på 81 % de sidste to år). 75 % af skuespillerne på egenproduktioner har bopæl i Region Midtjylland.

I sæson 2014-2015 blev der vist 177 stationære forestillinger og 46 på turne. Dette var en lille nedgang fra året før. Dette skyldes bl.a. nedgang i turnestøtten.

AKTUELT

Teatret står over for en stor udfordring, da turnébevillingen fra Statens Kunsthøjesterets Projektstøtteudvalg for Scenekunst er helt udfaset fra sæsonen 2016/2017. Dette betyder at årsomsætningen på 17 mio. kr. reduceres til 11 mio. kr., og at Teatret Svalegangen ikke længere er et turnerende teater. Dette vil også medføre færre og mindre egenproduktioner, som før har ligget på mellem tre og fem.

Den nye sal på øverste etage, hvor der er plads til 140 publikummer, blev indviet i foråret 2015 og er sponsoreret af Salling Fondene. Det at turnéordningen er væk, og det at der er kommet en ny sal, kræver væsentlige omstruktureringer. Men de muligheder, det skaber, kan ikke umiddelbart indfries med den aktuelle bevillingsnedgang.

Teatret Svalegangens dukketeater spiller sine sidste forestillinger i teatret med udgangen af indeværende sæson.

VILLEN

"At tiltrække – underholde og udfordre publikum" er kernen i teatrets virke. Teatret har arbejdet på at få et visuelt stærkt brand, hvorfor kronhjorten er blevet teatrets logo og sloganet er *Brøllende Relevant*.

Som eksempel på en forestilling, der eksemplificerer, hvad teatret ønsker at stå for, nævner Teatret Svalegangen selv forestillingen *Martyrer*, der handler om religion og radikalisme med en kristen skoledreng som hovedperson. Kunstrådet observerede til denne forestilling et aldersmæssigt meget bredt publikum, der tydeligvis var medlevende i de eskalerende groteske optrin, der førte forestillingens

karakterer frem mod en overraskende apoteose. Scenografisk har forestillingen ikke været bundet af de fysiske begrænsninger, der stilles til et turnerende stykke, så det har været muligt at arbejde med teaterrummet på en anden måde, med stærke visuelle billeder i en ”lodret” scenografi. Et andet eksempel er forestillingen *Rovdyr* fra 2014, der handler om incest. Her fornemmer man, hvordan publikum nærmest ikke trak vejret til sidst, og tavsheden efter forestillingen var larmende.

Et tredje eksempel er gæstespillet *Afdelingen for mindre planter* af ”TEATRET”, der både spillede i sæson 2014/2015 og 2015/2016. Forestillingen formår i en meget morsom, menneskevarm og underfundig form at fortælle en gribende historie om, hvor svært det er for os små eksistenser at acceptere forandring.

Alt er dog ikke brølende relevant, der er også det brølende grin, hvor humoren ikke altid rækker ud over situationen, som i den udgave af *Festugesatiren*, som Kunstrådet overværede. Et godt grin er en velkendt måde at få lokket medicinen i publikum, og denne tilgang går igen i forestillingen *Inga og Lutz* (2015).

Både *Inga og Lutz* og *Martyrer* (2015) er oversatte tyske teaterforestillinger, og det mærkes som en lidt ”forkert” grundtone, der på sin egen omvendte vis er med til at sige noget om det at være dansk.

Det har været et mål også at få et yngre publikum i teatret, og dette ses afspejlet i sæsonprogrammet og i selve markedsføringen, hvor der prismæssigt og oplevelsmæssigt trækkes på biograf-oplevelsen. Der er selvfølgelig gang i popcornmaskinen, også på Teatret Svalegangen! På Lille Scene bliver der arrangeret torsdagsaftener under navnet OFF THE RECORD - comedy, bollywood dance, stand up m.m.

Derudover er der i indeværende sæson Readings med kendte og ukendte dramatikere. Readings er et nyt tiltag, som Teatret Svalegangen gennemfører med særskilt støtte fra Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Scenekunst. Kunstrådet ser dette som et spændende tiltag, der ligger i god forlængelse af teatrets ønske om at vægte ny dramatik som en af kerneprofilerne. For publikum og for Kunstrådet har det været en unik mulighed for at kikke med ind i maskinrummet, når instruktør og skuespillere efter ganske kort prøvetid præsenterer et foreløbigt bud på hvorledes et manuskript kan forvandles til scenekunst. Det giver et umiddelbart tilhørsforhold til forestillingen, og publikum vil givetvis kunne fungere som ambassadører for den færdige forestilling. Et tilsvarende set-up, hvor en personkreds præsenteres for en forestilling i dens vorden, tænkes brugt af teatret som en måde at skaffe firmasponsering til enkeltforestillinger.

For at udnytte lokalerne optimalt samt skabe indtjening afvikles der også kundearrangementer, mindre konferencer og koncerter. Derudover produceres der for andre institutioner, som eksempelvis Sommeroperaen og Musikkonservatoriet, der køber ydelser som bygning af scenografi og kostumesyning af Teatret Svalegangen. Teatret bidrager med ekspertise og værkstedsfaciliteter og kan på denne måde oppebære en fastansættelse af disse fagligheder internt i organisationen.

KUNNEN

Det at invitere de frie grupper ind på teatret gør også, at teatret hele tiden inspireres og har pulsen på, hvad der sker i miljøet. Derudover er det også en måde at synliggøre de frie grupper, der ellers kan have svært ved at blive set og anerkendt. Der kan dog være en fare for, at de udvalgte forestillinger ikke lever op til teatrets profil, og hvis Teatret Svalegangen vil have et meget stærkt brand, kræver det at netop de forestillinger, der præsenteres på scenen er på niveau med, hvad teatret står for. Dette skal også ses i lyset af, at de andre scener i byen viser forestillinger fra de frie grupper. Kunstrådet mener, at Teatret Svalegangen bør være kritiske omkring deres valg af frie grupper, som skal spille på deres scene.

Der kan også ligge en fare i en for bred profil ved så mange gæstespil i korte perioder. Selvom teatret stræber efter, at alle forestillingerne har et relevant eller interessant tema, så er forestillingerne genre-mæssigt meget forskellige, og derfor kan det umiddelbart godt ligne ét stort tilbudskatalog mere end et unikt tilbud om noget helt specielt.

Balancen mellem at have et højt produktionsniveau og et stærkt kunstnerisk brand er hårfn. Især nu, hvor Teatret Svalegangen har fået en ny sal samtidig med, at teatret bliver beskåret i støttekronerne. Det kan være fristende ”bare” at fylde på med flere gæstespil, hvilket vil udvande profilen. Teatret Svalegangen er bevidst om denne fare og ønsker at arbejde på, at de gæstespil, der spiller på teatret, skal spille i længere perioder, og at egenproduktionerne gerne skal op på samme antal som før. Teatret skal gøre sig bevidst om, hvor i teaterlandskabet, det er placeret. Hvad gør Teatret Svalegangens repertoire anderledes end Aarhus Teater, Teater Katapult eller de andre scener i byen?

For at holde det høje produktionsniveau og følge med udviklingen efteruddannes personalet løbende. Teatret evaluerer hvert år, og her søges forretningsgang og produktionsvilkår forbedret. Det er vigtigt, at alle, der arbejder i huset, kender til missionen, visionen og teatrets værdier, så alle, fastansatte som løse, føler et fælles ejer-

skab til teatret. Der arbejdes internt under overskriften: ”Teatret Svalegangen er usnobbet og ligetil”. Det handler om arbejdsglæde, medarbejderansvar, læring og udvikling.

At evaluere efter hver enkelt forestilling kan være en udfordring, når alle involverede skal samles. Men der arbejdes stadigt på at gøre dette bedre, for teatret vil gerne lære af enhver produktion. Personalehåndbogen er hele tiden i udvikling. Repertoiret bliver lagt af Per Smedegaard og et udvalg bestående af Janicke Branth, Kristian Erhardtsen og Mette Rønne, men der er et ønske om at få tilknyttet en dramaturg fast til teatret. Desværre er der ikke økonomi til dette, og derfor ligger der en stor arbejdsbyrde på chefen. Denne stilling er vigtig for hele tiden at kunne holde sig opdateret på ny dramatik, som er og skal være kerneprofilen for teatret.

SKULLEN

Der er konkrete tiltag til, hvordan teatret vil kunne udvikle sig, nu hvor turneordningen forsvinder, og der samtidig er kommet en ny scene, der åbner op for nye muligheder.

Det positive er, at teatret nu kan have mange flere arrangementer stationært, da der kan prøves i ét rum og vises forestillinger i et andet. Der kan endvidere arbejdes med mere komplekse scenografier. Før kunne en ny produktion betyde lukning af Gammel Sal i en længere periode pga. prøver og opbygning af scenografi. Nu har teatret mulighed for at forandre scenerummet, fordi kukkasse-teatret, hvor publikum sidder på den ene side og kigger *ind* på forestillingen, ikke mere er en faktisk nødvendighed på grund af turné. Der kan nu tænkes i at bruge scenerummet på nye måder, som at publikum kan placeres på flere sider, og scenen kan være overalt i hele scenerummet.

Men denne mulighed gør også, at presset for hele tiden at være relevant og interessant for et publikum vil blive udfordret, og det vil kræve nye former for arrangementer og nye samarbejdspartnere, der taler til et nysgerrigt publikum.

Teatret Svalegangen er bevidst om, at der skal arbejdes for at skaffe nye samarbejdspartnere. Derfor anbefaler Kunstrådet, at teatret vil overveje at co-producere flere forestillinger fremover. Dette er også en økonomisk fordel og kunne gøres med teatre med samme interesser fra hele landet.

Afdelingen for mindre planter
Foto: C200, Morten Fauery

I samarbejde med Teatret Svalegangen og Domkirken vil Europæisk Kulturhovedstad Aarhus 2017 producere en stor forestilling, hvor der forventes 15.000 publikummer. Også festugesatiren forventes udvidet, så den kan spille ude på regionernes virksomheder.

De nye økonomiske vilkår betyder at der skal nytænkes, for at teatret stadig kan have egenproduktioner på et højt niveau. Derfor er der også en ny visionsstrategi på vej:

- At antallet af egne forestillinger stiger fra de nuværende to-tre til fast at ligge på de tidligere fem-seks, ved øget engagement fra Aarhus Kommune samt fonde og sponsorater.
- At antallet af gæstespil er 10-16 og spiller hele uger.
- At *Festugesatiren* sikres som fast tradition via et sponsorat.

Da omfanget af gæstespil allerede for indeværende er på kanten af, hvad teatret magter og desuden sjældent bidrager positivt til økonomien, kan Teatret Svalegangen ikke bare fylde hullerne med flere gæstespil. En fare kan være, at teatret bliver tvunget til at være en åben scene, hvor alle kan leje sig ind, fordi teatret mangler penge. Dette vil udvaske Teatret Svalegangens nuværende profil og niveau, og der vil ikke være nogen garanti for kvaliteten. Det ville være kvantitet frem for kvalitet. Derudover er det at være direkte i konkurrence med Aarhus Kommunes egen Åbne Scene og med Katapult på Godsbanen.

Finansieringen tænkes – noget optimistisk – i stedet primært at komme fra øget indtægt gennem kommune, fonde og sponsorater. Der kan inden for det nuværende budget ikke skabes så mange egenproduktioner og de egenproduktioner, der er økonomisk ramme til, vil typisk være med to-tre skuespillere på scenen, så der kan ikke som tidligere fastholdes en kerne af skuespillere i regionen. Der budgetteres i den kommende sæson med et underskud på 1 mio. kr. (der tages fra egenkapitalen for at budgettet går i nul). Dette på trods af, at egenproduktionen reduceres til tre forestillinger, der så vil få længere spilletid i byen. Ved siden af en forhåbning om større politisk opbakning arbejdes der med en tilnærmelse til egentlige erhvervssponsorater, hvor en virksomhed adopterer en forestilling, og festugesatiren vil fremadrettet *kun* blive afviklet, hvis den sponseres. Endvidere forsøges det målrettede salg yderligere optimeret. De forskellige forestillinger har forskellige kernepublikummer og skal derfor også sælges til forskellige målgrupper.

SAMMENFATTENDE VURDERING, UDFORDRINGER OG ANBEFALINGER

Kunstrådet finder, at produktionerne er på et højt niveau, og teatret lever op til rammeaftalen om at vise ny drama-

tik. Teatret Svalegangen har selv et ønske om at få mere kant på nogle af deres forestillinger, og dette bifalder Kunstrådet, da dette også vil kunne styrke profilen, så teatret bliver endnu mere fokuseret og adskiller sig fra de andre teatre i byen. Dette skulle være muligt nu, hvor forestillingerne kun skal spille stationært og ikke tilpasses et turnepublikum, der stiller sine egne krav for at ville købe en forestilling. Kunstrådets 2011-evaluering karakteriserer Teatret Svalegangen som måske ”lidt pæn i betrækket parallelt med dets kernepublikum”. Det tyder dog på, at i hvert fald noget af betrækket er skiftet ud, og at publikumssammensætningen er aldersmæssig bredere.

Kunstrådet deler Teatret Svalegangens bekymring for, om de 75 % ansættelse af skuespillere fra Region Midtjylland på egenproduktioner kan bibeholdes med de nye nedskæringer af turnéordningen. Teatret insisterer på at have en markant egen profil, så kreative tanker og ideer er vigtige, hvis en lige så aktiv Teatret Svalegangen som nu skal bibeholdes. Når turnéordningen er blevet helt udfaset i sæson 2016/2017 er det en omsætningsnedgang på 5,8 mio. kr.

For at udvikle teatret er intentionen at eksperimentere med form og indhold, og teatret ønsker at overraske æstetisk og formmæssigt. Kunstrådet mener, at dette er meget vigtigt, men kan være bekymret for om det lykkes i et omfang så det virkelig rykker noget. Det kræver tid og fordybelse, hvilket der lige nu ikke er ressourcer til. Kunstrådet ser dog gerne, at der gøres en indsats, da dette vil være en god investering for Teatret Svalegangens profil, der ikke må bukke under for den økonomiske forandring. Kunstrådet ønsker ikke, at der svækkes på kvaliteten til fordel for kvantiteten.

Aarhus Kommunes Kulturhandlingsplan vægter Aarhus som en kulturproducerende by og teatret er ramt på netop denne egenskab, at være garant for teaterproduktioner af høj kvalitet. Der ligger en meget stor udfordring for teatret i at skulle skaffe indtægter, der kan matche den mistede turnéstøtte og dermed finansiere et uændret aktivitetsniveau.

Et budgetteret underskud i millionstørrelsen som for den kommende sæson er ikke en gentagelig løsning, og som økonomien ser ud lige nu, vil Teatret Svalegangen om to år have tæret så meget på sin egenkapital, at det teater, vi kender i dag, ikke vil kunne eksistere.

Ved første og anden samtale deltog direktør og kunstnerisk chef Per Smedegaard samt salgs- og økonomichef Elisabeth Wedderkopp.

Foto: CZOO, Morten Faueryby

Foto: Jens Møller

KUNSTHAL AARHUS

FAKTUELT

Kunsthall Aarhus er et udstillingssted for samtidskunst, beliggende i Aarhus' centrum. Ud over den administrerende leder og den kunstneriske leder er der syv ansatte, hvoraf tre, ud over de to ledere, er fuldtidsansatte. Desuden har Kunsthallen to studentermedhjælpere og en bred kreds af frivillige til forskellige opgaver. Bestyrelsen består aktuelt, før en forventet snarlig fundatsændring, af syv personer, der repræsenterer Aarhus Kommune, KA Venner, ProKK, Det Jyske Kunstakademi og Aarhus Universitet. Kunsthall Aarhus har gratis entré og et stigende publikumstal, i 2013 var det på 24.000 og i 2014 på 35.000.

Kunsthall Aarhus støttes med tre mio. kr. årligt af Aarhus Kommune. Dette beløb rækker til den daglige drift, men ikke til udstillingsaktivitet. Så i lighed med en stor del af Danmarks øvrige kommunalt støttede udstillingssteder er også den tidligere Århus Kunstbygning blevet Kunsthall, med hvad der stilles af krav for oppebærelse af statslig støtte for en sådan institution. For at der kan hentes støtte, kræves der fra staten bl.a. en kunstfaglig ledelse og, ikke mindst, en markant støtteværdig profil. Og Kunsthall Aarhus har over ganske få år formået at synliggøre sig med en sådan støtteværdig profilering.

Landets kunsthaller høster knap en fjerdedel af de statslige midler til kunststøtte, og Kunsthall Aarhus har da også her hentet 900.000 kr. årligt til sin virksomhed. Herudover er der oppebåret støtte fra forskellige fonde, og af Aarhus Kommunes Kunstråds frie midler er der blevet hentet 577.000 kr. over den seneste fireårs periode. Denne vandring fra kunstbygning til kunsthall, styret bl.a. af den måde den statslige støtte til udstillingssteder prioriteres på, har, som det beskrives nedenfor, haft

konsekvenser for det lokale kunstliv og for arten af den kunst, der vises i bygningen.

I begyndelsen af det nye årtusinde kulminerede Kunstbygningen som mangearmet institution. En udbygning, delvist finansieret gennem nedlæggelsen af Kunstnernes Hus i Hjortensgade, samt en husning af Plakatumseet i sidefløjen, gav mulighed for at afvikle et bredt og broget program, men helt uden en samlet profil for kunstbygningen. Der var, ud over Plakatumseet, tre hovedaktører i Kunstbygningen, der hver især stod for 1/3 af aktiviteterne, nemlig Kunstforeningen af 1847's udstillingsudvalg, Foreningen Kunstnernes Hus' udstillingsudvalg, samt det kommunale Billedkunstudvalg. Sidstnævnte stod for de 120 udstillingsdage som Aarhus Kommune havde direkte råderet over, og i disse perioder afvikledes hovedsagelig kunstnersammenslutningerne Guirlanden og Jyllands udstillinger, samt Kunstnernes Påskeudstilling og Det Jyske Kunstakademis afgangsudstilling. Bl.a. på baggrund af det daværende Kunstråds anbefalinger blev en proces påbegyndt, der skulle give Kunstbygningen et klarere kunstnerisk fokus "i tæt samarbejde med repræsentanter for det lokale kunstmiljø". Kunstbygningen fik en ny struktur med Kunstbygningen som selvejende institution og med en smallere sammensat bestyrelse og en adskillelse af det administrative og det kunstneriske lederskab. Det har taget nogle år og tre forskellige kunstneriske ledere at implementere denne struktur.

Med Joasia Krysas fratrædelse af sin stilling som kunstnerisk leder i august måned 2015 og med ansættelsen af Jacob Fabricius fra januar 2016 samt en yderligere tuning af bestyrelsessammensætningen med udgangen af 2015, er denne proces gennemført, og en helt ny organisation er etableret med en klar international profil og med Kunsthall Aarhus som udstillingsarrangør.

Fra kunstnernes hus til kuratorernes hal

I 2005-udgaven af Fonden Århus Kunstbygning formålsparagraf står bl.a.: ”Århus Kunstbygning skal endvidere være lokale billedkunstneres, kunsthåndværkeres og designeres vigtigste udstillingssted og på denne måde være med til at fremme udviklingsmulighederne for det århusianske billedkunstmiljø”.

Senere, i 2014, er formuleringen om at være vigtigste udstillingssted for lokale kunstnere faldet ud, til fordel for formuleringen: ”Institutionen skal endvidere være et kraftcenter for lokale billedkunstnere, kunsthåndværkere og designere og på denne måde være med til at fremme udviklingsmulighederne for det aarhusianske billedkunstmiljø”.

Med seneste forventede ændring lyder denne del af formålsparagraffen: ”Institutionen skal endvidere have et særligt blik for sin kulturgeografiske placering og tilgodese forskellige former for interaktion med landsdelens professionelle kunstmiljø, herunder særligt billedkunstmiljøet”. Folk med dybe rødder i det aarhusianske kunstliv er hermed blevet skrevet ud af formålsparagraffen og endeligt afskåret fra båndet til udstillingsstedet som direkte aktører. Der kan sættes et punktum, og noget nyt er godt i gang med at gro frem.

AKTUELT

I 2013 skiftede Århus Kunstbygning navn, indhold og form til Kunsthall Aarhus og har, ikke mindst under den netop afgåede kunstneriske leder Joasia Krysa, fået en meget skarp profil og markeret sig som spiller på den internationale kunstscene. Udstillingsprogrammet består af både gruppe- og separatudstillinger kurateret af kunsthallen selv og af udefra inviterede kuratorer. Desuden har Kunstnernes Påskeudstilling og Det Jyske Kunstakademis afgangsudstilling været en fast del af programmet.

Kunsthallen kører for anden gang med et toårigt program, i 201516 er temaet Collective making. I forbindelse med dette er der to open calls; et for danske kunstnersammenlutninger og kunstnergrupper, og et i et internationalt samarbejde med temaet Afrika og Mellemøsten. Dette giver mulighed for at både danske og udenlandske kunstnere og kuratorer kan ansøge med en udstillingsidé inden for det toårige programs overordnede tema.

VILLEN

Kunsthall Aarhus arbejder sig godt og grundigt frem mod at være stedet, hvor man satser på den forskningsbaserede kunst og viser kunsten i et felt hvor der fokuseres på ”hvad kan kunsten, og hvor er den på vej hen?” Dette sker på et højt kunstnerisk og internationalt plan. Denne linje fastholdes gennem ansættelse af kunstneriske ledere med stor erfaring og gode forbindelser til den internationale kunstscene.

Kunsthall Aarhus arbejder tæt sammen med Aarhus Universitet om foredrag, vidensdeling og tværfaglige samarbejder, eksempelvis i forbindelse med udstillingen *DUMP!* (2015) – hvor udstillingen tog udgangspunkt i et forskningsprojekt på universitets afdeling for antropologi, der havde fokus på de globale klimaændringer.

Kunsthall Aarhus arbejder på at blive et førende forskningssted herhjemme og internationalt, og der er aktuelt tilknyttet tre postdocs, hvoraf den ene er støttet af Ny Carlsbergfondet og ansat på universitetet med forskning omkring kuratoriske strategier for samtidens kunstinstitutioner. Den anden postdoc er finansieret af EU-midler og placeret på universiteterne i Aarhus og i Zürich. Dette forskningsprojekt har fokus på, hvordan drejningen i samtidskunsten mod projektdrevne og ekstradisciplinære handlinger kan føre til en ny forståelse af kunsten som et instrument til intervention med fællesskabet. Den seneste postdoc, som netop er startet, er inden for kuratering.

Kunsthall Aarhus bevæger sig således fra at være kun et udstillingssted til at blive en institution, der også er med til at udvikle nye strategier. Der arbejdes med forskellige formater frem mod at gøre Kunsthall Aarhus til et produktionssted for kunsten og et fremtidens udstillingssted.

Kunsthall Aarhus vil være stedet, hvor folk mødes. Derfor vil de gerne satse mere på cafeen og på at åbne op rundt om kunsthallen, så der bliver mere udsyn og indblik. Det vil fysisk være med til at gøre kunsthallen mere synlig for publikum og byens borgere. Bygningen ligger lidt skjult nede bag hækkene, selvom den ligger meget centralt midt mellem ARoS og byens gallerier.

Der arbejdes målrettet ud fra dogmet om ”Museet uden vægge”. Visionen er, at kunsthallen i både konceptuel og fysisk henseende skal åbne sig mod publikum og byen. Det fysiske er de i gang med. Da de flyttede indgangen om i gården, måtte de så også finde en måde at lede publikum derhen. Et uventet forslag gennem et open call blev til *Shaped Canvas Track* (2015), der både løste et problem og blev til et meget vellykket værk. Det trækker folk rundt om bygningen og giver den besøgende en større oplevelse af en åben kunsthall – og allerede på vejen ind opleves det, hvad kunsten kan, når den samarbejder på tværs af faggrupper.

Film, musik, litteratur og performance inddrages i programmet. Disse begivenheder er meget velbesøgte, og især det yngre publikum kommer og hænger ud – altid med nærværende udstillinger som omdrejningspunkt.

KUNNEN

Kunsthallen har, ved at lave toårige programmer, efterlevet Statens Kunstfonds ansøgningspolitik og dermed tilnærmet sig en mulighed for finansiering af deres udstillingsprogram herfra og via fonde og de lokale frie midler. Da de stadig kører med Open Calls, er det toårige program ikke helt lukket til, hvilket giver dem mulighed for at vise mere spontant tilrettelagte udstillinger, end man gør på fx ARoS. Kunsthallen kan desuden byde ind med et udfordrende, forskningsbaseret og samtidigt internationalt program, der adskiller sig markant fra, hvad byens andre ustillingsaktører har mulighed for.

Gennem det kuraterede film, musik, litteratur- og lydprogram og samarbejdet med andre institutioner om foredrag på tværs af fagområder, tiltrækker kunsthallen et nyt og mere mangfoldigt publikum end det traditionelle billedkunstpublikum, og derigennem øges interessen for

billedkunst i et bredere felt. Et aktuelt eksempel på, at et tværfagligt foredrag kan trække fulde huse og et mangfoldigt publikum, er udstillingen *Ants Way* (2015), hvor kunstneren Elvin Flamingo og biologen Mogens Gissel Nielsen mødte publikum med hver deres fagligheder.

Kunsthall Aarhus vil gerne lade sig bruge mere aktivt af det politiske og det kulturelle miljø med de kompetencer, institutionen ligger inde med. Kunstrådet er af den holdning, at også det lokale billedkunstmiljø i højere grad kan drage nytte af institutionens aktiviteter, eksempelvis i forbindelse med *Artweekend Aarhus*, der afvikles i samarbejde med kunsten.nu. Kunsthallen huser her flere arrangementer og står for at trække internationale kuratorer til byen. Det er oplagt, at også herboende kunstnere skal have mulighed for *og give sig selv mulighed for* at stifte bekendtskab med disse kuratorer.

SKULLEN

Kunsthall Aarhus kan vise en anden form for udstillinger end kommunens andre aktører. Det er udstillinger, der som oftest sætter spørgsmål ved samfundsrelaterede emner og verden, som den ser ud i dag. Både inden for

Foto: Jens Møller

kunsten, men også generelt i samfundet. De kan med en blanding af udstilling og foredrag, gerne i samarbejde med andre institutioner, udvide publikums horisont. Som eksempel på en udstilling med et højaktuelt, næsten opdragende politisk sigte, kan nævnes *Extreme Sharing* (2015) med det danske kunstnerkollektiv N55, der med et uddybende arrangement med Wolfgang Sützl praktiserede ideen om at bygge og dele ud fra Open Source.

SAMMENFATTENDE VURDERING, UDFORDRINGER OG ANBEFALINGER

Fra at være stedet, der skulle rumme også det brede lokale kunstliv, er Kunsthall Aarhus blevet en på alle måder selvejende institution, og tidligere forpligtelser på at skulle lægge rum til denne skov af aktører er nu reduceret til at skulle have *et* "særligt blik for sin kultur-geografiske placering". Kunsthallen ser det som grundlæggende for at skabe en skarp profil nationalt og internationalt, at de har frie hænder til at udføre deres visioner, men har forståelse for, at der ligger nogen forpligtelser og et ansvar for det lokale kunstmiljø, som aktuelt ikke kan tilgodeses i Aarhus Kommune efter at kunsthallen har ændret profil.

Kunstnersammenslutningerne og de censurerede udstillinger er på mange måder noget historisk unikt for Danmark, og Kunsthall Aarhus huser Kunstnernes Påskeudstilling, ligesom Kunstnernes Forårsudstilling har hjemme på Charlottenborg, og Kunstnernes Efterårsudstilling huses i Den Frie Udstillingsbygning. Kunstnersammenslutningerne derimod er efterhånden alle rykket ud af kunsthallerne til fordel for de toårige kuraterede programmer. Der har været arbejdet en del med selve censureringsformatet i de forskellige censurerede udstillinger, og Kunstrådet opfordrer til, at der arbejdes dialogisk Kunsthall Aarhus og Kunstnernes Påskeudstilling imellem hen mod en fælles platform, således at de eksper-tiser, Kunsthall Aarhus ligger inde med omkring eksempelvis kuratering og formidling, kommer også Kunstnernes Påskeudstilling til gode.

Organisatorisk og formidlingsmæssigt har Kunsthall Aarhus været ramt af at skulle starte op på helt bar bund, hvor ikke engang en distributionsliste til annoncering af aktiviteter var overleveret. Disse grundting er ved at være på plads, og Kunstrådet ser frem mod, at der igen kan blive ressourcer til en formidling af udstillingerne, der retter sig mod eksempelvis børn og unge. I øvrigt vellykkede udstillingsforløb har været præget af en mangelfuld eller selvrefererende formidling.

Evalueringen i 2011 fremhævede ellers netop det store fokus på formidling af umiddelbart svært tilgængelige

udstillingstematikker, og der er grund til at forvente, at Kunsthall Aarhus er på vej tilbage i dette spor. Kunstrådets 2011-evaluering problematiserede endvidere den større distance til dele af det lokale miljø. Her har Kunsthall Aarhus, som beskrevet ovenfor, i løbet af kort tid formået at ryste sig helt fri af tidligere forpligtelser over for det lokale kunstliv, hvilket så rejser nogen andre problemer, hvis løsning ligger uden for Kunsthall Aarhus.

Det, byen har fået i stedet, er en kunsthall af internationalt format, der er med til at styrke byens profil udadtil. Udstillingerne er kendetegnet ved et niveau, der er både udfordrende og givende for publikum. Tiltagene for at åbne Kunsthall Aarhus op for omverdenen, både fysisk og gennem udstillingsafledte arrangementer som talks, film, litteratur og musik, vil givet være med til yderligere at sætte Kunsthall Aarhus i centrum for det lokale og det tilrejsende kunstinteresserede publikum. Kunsthall Aarhus kan således antagelig være medvirkende til, at der skabes et større iværksætttermiljø på byens billedkunstscene, og at nyuddannede kunstnere i større omfang ønsker at blive i byen.

Til stede ved første samtale var administrerende direktør Iben Mosbæk Hofstede, kommunikations- og PR-ansvarlig Andreo Michaelo Mielczarek samt udstillings- og kommunikationsassistent Ricarda Bross.

Ved det andet møde deltog administrerende direktør Iben Mosbæk Hofstede og kunstfaglig direktør Jacob Fabricius.

AKTUELLE UDFORDRINGER FOR SPILLESTEDERNE I AARHUS

BAGGRUND

Både lovgivning og de konkrete aftalerammer for de danske spillesteder¹ er løbende blevet justeret over de seneste 15 år. Baggrunden for de gennemførte ændringer afspejler dels generelle forandringer i forholdene på *spillestedsområdet*, dels konkrete ændringer i *de enkelte spillesteders situation*. Derimod ser konsekvenserne af det paradigmeskifte, som i samme periode er sket i det øvrige musikmiljø – først og fremmest på udgivelsesområdet² – kun i ringe omfang at have smittet af på stat og kommuners indsats i relation til spillestederne. Formodentlig fordi udviklingen andre steder i musikbranchen historisk set kun har haft indirekte betydning for spillestedernes virksomhed.

TRE HOVEDTENDENSER

I dag er det imidlertid tydeligt, at der er tale om ”forbundne kar”, og særligt de økonomiske/indtjeningsmæssige forhold, der knytter sig til digitaliseringen af den indspillede musik, har ikke blot resulteret i fundamentale forandringer for pladeselskaberne, men har også givet spillestederne nye udfordringer. Streaming-tjenesternes dominans på markedet (op imod 75 % af omsætningen fra indspillet musik i Danmark kommer nu fra streaming³) ser således særligt på tre områder ud til at have stor afsmittende effekt på spillestedernes kerneforretning:

1. Der er i kraft af publikums måde at forbruge musikken på sket en polarisering af kunstnermassen. *Selv om streaming har udvidet forbruget af musik (long tail-effekt, der betyder at musikpublikummet samlet set lytter på flere kunstnere og titler end tidligere), koncentrerer den store del af forbruget sig om aktuelle mainstream-kunstnere. Og eftersom kunstnere og producenter modtager betaling i forhold til antallet af afspilninger målt op imod det samlede forbrug på de pågældende tjenester, betyder det, at de store navne bliver større (rigere) og færre, de små bliver mindre (fattigere) og flere, og mellemlaget, som tidligere udgjorde et stort indtjeningspotentiale for spillestederne, nærmest forsvinder.*

Denne polariseringseffekt er veldokumenteret. Men konsekvenserne for livemarkedet er ikke tilstrækkeligt belyst herhjemme. Det er de til gengæld internationalt. I en rapport om den norske musikbranches økonomiske forhold, som det såkaldte Nordgård-udvalg udarbejdede for det norske kulturministerium i 2013, anføres det fx, at:

[...] live-markedet oplever en stor vækst i forhold til indspillet musik. Men det er vigtigt at påpege, at live-markedet præges af en særdeles top-tung fordeling af indtægterne, hvor de største navne oplever en stor forøgelse, mens midtersegmentet og de mindre etablerede navne ikke nødvendigvis ser en tilsvarende vækst.

1 | Herunder særligt ”Musikloven”, senest ændret i 2013.
2 | Her tænkes særligt på digitaliseringens indvirkning på pladeselskabernes virke og indtjening.
3 | De seneste tal fra den danske afdeling af pladeselskabernes internationale brancheorganisation, IFPI, dækker 2015, og her udgjorde streaming 71,3 % af selskabernes samlede omsætning (<http://ifpi.dk/?q=content/danskerne-forrest-med-streaming-af-musik>).

Mekanismen er for så vidt simpel: De få, store sikre navne kan forlange højere honorarer, fordi de er garant for udsolgt hus. Det er udtryk for den almindelige udbud- og efterspørgselslogik, som eksisterer på musikmarkedet. De højere honorarer betyder, at *spillestederne* ikke tjener (så mange) penge på at afholde koncerter med de store navne. I et forsøg på at imødegå dét, og for at sikre, at honorarerne overhovedet *kan* betales, sætter spillestederne billetpriserne op. Det bidrager til højere omsætning for spillesteder/arrangører, hvilket bl.a. afspejles i den tilsyneladende *generelle* fremgang på livemarkedet⁴, men ikke nødvendigvis i en højere *indtjening* for spillesteder/arrangører. Samtidig indebærer udviklingen en risiko for at nå en billetprismæssig smertegrænse, der kan betyde *færre* solgte billetter, og et mindre barsalg pga. et mindre rådighedsbeløb hos publikum. Barsalget udgør for de fleste danske spillesteder en meget væsentlig indtægtskilde – ofte mere end 50 % af den samlede omsætning.

Når et spillested programsætter små navne er situationen omvendt, at det er svært at tiltrække et stort publikum. Det resulterer i en tilsvarende lille billetomsætning og mindre barsalg – alt i mens de faste omkostninger (husleje, lønninger, rengøring, strøm osv.) bortset fra honoraret til den optrædende kunstner er næsten lige så store som ved det større navn.

Tilsammen risikerer disse to tendenser at resultere i en ringere indtjening for mange spillesteder/arrangører, og gør programlægningen betydelig mere kompleks.

2. Der er kommet et stærkt forøget fokus på den enkelte (hit)sang. Det betyder bl.a., at antallet er kort-livede ”one-hit-wonders” er steget markant, fordi pladeselskaberne tænker mere i ét hit af gangen frem for investeringstung, langsigtet karriereopbygning. Det gør mange kunstneres billetsalgspotentiale mindre forudsigeligt.

Denne udvikling, som især er en konsekvens af streaming-tjenesternes dominans på markedet, men også af medier-nes stadigt svagere dækning af navne uden for mainstream, vanskeliggør programlægningen yderligere, fordi det bliver sværere for arrangørerne at vurdere, hvor stort et navn *reelt* er. Ofte booker et spillested de optrædende kunstnere 4-6 måneder før koncerten afholdes – undertiden endnu tidligere afhængigt af den pågældende kunstners aktuelle popularitet. Og ikke sjældent kan et spillested opleve, at en kunstner, man har booket til en høj pris i efteråret, hvor vedkommende har et stort hit, er

ude af publikums bevidsthed, når man når frem til foråret – med et svigtende billetsalg til følge. Denne usikkerhed gælder også uden for mainstream, hvor publikumstilstrømningen i høj grad baserer sig på den pågældende kunstners aktuelle (virale/social media) hype.

3. Streaming omsætter markant mindre, end det fysiske salg. Pt. er de danske pladeselskabers brutto-omsætning på under halvdelen af, hvad den var for 15 år siden. Det går bl.a. ud over pladeselskabernes investering i PR- og markedsføringsaktiviteter, som spillestederne tidligere har nydt godt af, og overlader i vid udstrækning dette arbejde og de dertil knyttede omkostninger til spillesteder og kunstnerne selv.

Spillestedernes markedsføringsbudget anvendes traditionelt til det enkelte koncertarrangement og generel profilering af spillestedet, hvorimod aktiveringen af kunstnerens fans i vid udstrækning overlades til kunstneren selv eller dennes agent/manager. Dét er imidlertid sjældent nok til at sikre den fornødne opmærksomhed og et tilstrækkeligt kendskab til koncerten hos målgruppen – med mindre der er tale om store, veletablerede navne med en betydelig fanskare. Tidligere var pladeselskaberne i langt højere grad involveret i kunstnerens langsigtede karriereudvikling, og bidrog hyppigt til PR-arbejdet med både manpower og økonomi i forbindelse med kunstnernes turnévirkksomhed. I takt med selskabernes faldende indtjening, og som en konsekvens af at digitaliseringen har muliggjort at mange kunstnere udgiver deres musik selv, er pladeselskabernes understøttelse af spillestedernes og kunstnernes promoveringsbestræbelser stort set forsvundet. Der er, som bl.a. den engelske musiksociolog, Simon Frith, har peget på i sin forskning, opstået et *promotion gap*, fordi ingen i fornødent omfang udfører det grundlæggende markedsføringsarbejde, som kan sikre at kunstnerne opnår den status og opmærksomhed, der får publikum til at komme til koncerterne.

Parallelt med denne situation ses en række andre tendenser i kulturudbud og -forbrug, som også udfordrer spillestederne. Nogle eksempler er:

- Kunstnernes anvendelse af *alternative fysiske rammer for koncertvirkksomhed* (fx biblioteker, gallerier og museer, byrum), der udfordrer spillestedernes traditionelle udbyderrolle.

- *Øget konkurrence fra musikfestivaler*, der både lægger øget beslag på en del af forbrugernes indkomst (”share of pocket”), men i nogle tilfælde også kontraktligt afskærer spillestederne fra at booke større navne, fordi festivalerne ønsker at præsentere disse eksklusivt.

- *Øget konkurrence om kulturforbrugernes penge og tid* fra andre dele af kulturlivet (fx Netflix, 3-D biograffilm, gaming). Der er en naturlig grænse for, *hvor* mange penge og hvor megen tid, spillestedernes potentielle kunder *kan* anvende på koncerter. Udbuddet af kultur- og underholdningstilbud er igennem de seneste 15 år øget drastisk – bl.a. som følge af den teknologiske udvikling og specielt digitaliseringen af en række kulturprodukter. Og selv om fx et Netflix-abonnement ikke produktmæssigt substituerer en koncertoplevelse, er det både samme del af kulturforbrugerens disponible *indkomst* og den pågældendes *tid*, som tv-serieseningen lægger beslag på.

- *Nye kulturforbrugere træffer senere købsbeslutning* som resultat af et stadigt større kulturudbud, og det særligt til sociale medier knyttede begreb *FoMo* (Fear of Missing out). De yngre kulturforbrugere, der undertiden kaldes zapper-generationen eller Generation Z, er bl.a. kendetegnet ved at træffe sen købsbeslutning ift. deres kultur- og underholdningsforbrug afhængende af, hvad ”de andre” gør. For spillestederne betyder det senere og mindre forudsigeligt billetsalg, undtagen ved de helt store navne.

BEHOV FOR YDERLIGERE SAMARBEJDE
Sammenfattende er det Kunstrådets opfattelse, at spillestederne uanset størrelse og evt. genrespecialisering står over for en række udfordringer, som ikke på samme måde var aktuelle, da de nuværende støtteordninger blev skabt. Og blot sammenlignet med den virkelighed, spillestederne opererede i for fire år siden, da den seneste evaluering af Aarhus’ kulturinstitutioner fandt sted, er situationen på spillestedsområdet markant anderledes.

Kunstrådet oplever, at spillestederne generelt er meget bevidste om situationen. Men også at spillestederne føler en vis usikkerhed over for, hvorledes udviklingen på sigt kommer til at påvirke forholdene på det lokale marked, herunder konkurrencesituationen spillestederne imellem. Kunstrådets vurdering er, at øget samarbejde mellem spillestederne, ikke mindst på markedsføringsområdet, vil kunne bidrage positivt til at afbøde de mulige negative konsekvenser af udviklingen.

4 | Rambøll offentliggjorde i juni 2015 en rapport udarbejdet for musikbranchens organisationer om branchens samlede omsætning, der viste, at dansk musik – når *alt* regnes med – bidrager med 6,8 mia. kr. til samfundsøkonomien: <http://gramex.dk/dansk-musik-fortsat-en-milliardindustri>

STARTDOKUMENT – FOR EVALUERINGER AF KULTURINSTITUTIONER I AARHUS 2015-16

Kunsthall Aarhus, Teatret Svalegangen, Teaterhuset Filuren, Teatret Gruppe 38, Teater Refleksion, Granhøj Dans, Teater Katapult, Bora Bora, Aarhus Jazz Orchestra, Radar, Fonden VoxHall/Atlas, Train, Aarhus Symfoniorkester, SPOT Festival, Aarhus Festuge, Musikhuset Aarhus.

Udarbejdet af: Aarhus Kommunes Kunstråd, Musikudvalg og Billedkunstudvalg i samarbejde med konsulent Karen Hannah på grundlag af startdokumentet fra de tidligere Kunstråd.

8. april 2015

INDHOLD

- 1. Kort om Startdokumentet
- 2. Arbejdsgrundlag for evalueringerne
- 3. Evalueringsmetode: Ønskekvistmodellen
- 4. Evalueringsprocessen
- 5. Selvevalueringsfasen
- 6. Samtalerunderne
- 7. Slutresultatet
- 8. Tidsplan

Bilag: Spørgsmål til institutionernes selvevaluering

1. KORT OM STARTDOKUMENTET

Opdrag

De kunstfaglige råd i Aarhus – Kunstrådet, Musikudvalget og Billedkunstudvalget – skal på opdrag af Aarhus Kommune foretage kunstfaglige evalueringer af de kulturinstitutioner, som kommunen udpeger. I alt 16 institutioner¹ skal evalueres i perioden 2015-2016.

Grundlag

Startdokumentet for evalueringerne er udarbejdet af de tre kunstfaglige råd og lægger sig tæt op ad de tilsvarende startdokumenter ved evalueringerne i 2006-07 og 2010-11. Det fungerer som en principiel evalueringsaftale mellem de 16 kulturinstitutioner, de kunstfaglige råd og Aarhus Kommune, Kultur og Borgerservice.

Formål

Formålet med Startdokumentet er at præcisere de overordnede rammer for evalueringsforløbet, således at alle parter har et fælles grundlag for evalueringsprocessen. Foruden at udstikke de overordnede rammer for det samlede evalueringsforløb anvendes Startdokumentet som grundlag for evalueringerne af de enkelte kulturinstitutioner.

Kommentarer til Startdokumentet

De kunstfaglige råd har afholdt møde om evalueringerne med de involverede kulturinstitutioner d. 19. marts 2015, hvor institutionerne har haft mulighed for at kommentere Startdokumentet og bilaget med spørgsmål til institutionernes selvevaluering.

2. ARBEJDSGRUNDLAG FOR EVALUERINGERNE

Baggrund

Aarhus Kommunes Kunstråd har siden 2002 gennemført kunstfaglige evalueringer af udvalgte kulturinstitutioner i Kommunen. Det er sket cirka hvert fjerde år.

Med Kulturpolitik 2014-2016 besluttede byrådet, at de kunstfaglige evalueringer i 2015/2016 udføres i et tæt samarbejde mellem alle tre råd. Dvs. at Musikudvalget og Billedkunstudvalget også inddrages i evalueringsarbejdet.

Den seneste evaluering blev foretaget i 2011. Alle tidligere evalueringer kan ses på: www.aarhus.dk/politik/Raad-og-naevn/Kunstraadet.aspx

Kommissorium

Evalueringerne danner grundlag for kulturpolitiske prioriteringer og for udarbejdelse af kulturpolitikken. Evalueringerne anvendes også af Aarhus Kommune i forbindelse med kontraktforhandlingerne med de enkelte institutioner. Evalueringsprocessen tilrettelægges med stor inddragelse af de enkelte institutioner, der bl.a. gennemfører selvevalueringer og er i dialog med de kunstfaglige udvalg i processen. Det er således et selvstændigt mål, at evalueringerne kan anvendes internt i de enkelte kulturinstitutioner til at styrke og videreudvikle den kunstneriske kvalitet.

Evalueringsformål og model

De kunstfaglige råd har til opgave at foretage *kunstfaglige* evalueringer af de enkelte institutioner. Formålet med evalueringerne er at vurdere de 16 institutioner med vægt på *kvaliteten* af den kunstneriske del af deres virksomhed. Desuden vil vægten i evalueringerne blive lagt på de kunstneriske *udviklingsperspektiver* for den enkelte institution.

Evalueringerne gennemføres efter ”Ønskekysten” (Jørn Langsted, Karen Hannah og Charlotte Rørdam Larsen). Det er vedtaget med Kulturpolitik 2014-2016.

Ønskekysten er en teoretisk baseret evalueringsmodel. Den er gennemarbejdet, er anvendt af tidligere Kunstråd og bruges også af Statens Kunstfond i vurderingen af egnsteatrene.

Modellen beskriver, hvordan man på en struktureret måde kan drøfte og vurdere kunstnerisk kvalitet.

Med Ønskekysten vurderer man kvalitet ud fra tre dimensioner: *Villen, Skullen og Kunnen*.

Ønskekvistmodellen er dialogbaseret. Det betyder, at evaluatorerne – ud over at besøge institutionerne for at se udstillinger, forestillinger eller høre koncerter – også har en tæt dialog med institutionerne. Samtalerne sker med afsæt i en selvevaluering, som institutionen foretager, Dialogen sker desuden indenfor den strukturerede spørgeramme, som ønskekvistmodellen beskriver.

1 | Aarhus Kommune besluttede undervejs i evalueringsprocessen, i aug. 2015, at Kunstrådet ikke skulle gennemføre en kunstfaglig evaluering af Aarhus Festuge, men i stedet udarbejde en kunstfaglig udtalelse.

Institutionerne kan rekvirere håndbogen “Ønskekysten” på forvaltningen. Læs mere om modellen og gennemførte evalueringer på: www.projekter.au.dk/onskekysten/onskekysten

Hvem skal evalueres

Det er kulturrådmanden, der træffer beslutning om hvilke kulturinstitutioner, der skal evalueres, dog med inddragelse af Kulturudvalget og de kunstfaglige råd.

Hovedreglen er, at kulturinstitutioner, der modtager *mere end 1 mio. kr.* i offentlige tilskud (kommunal og statslig støtte), skal evalueres. Dog undtaget museerne samt kulturinstitutioner, hvis formål ikke er kunstfaglig produktion eller formidling. Dette følger af tidligere kulturpolitiske beslutninger.

Følgende 16 institutioner skal evalueres i denne runde:

Kunsthall Aarhus, Svalegangen, Teaterhuset Filuren, Teatret Gruppe 38, Teater Refleksion, Granhøj Dans, Katapult, Bora Bora, Aarhus Jazz Orchestra, Radar, VoxHall/Atlas, Train, Aarhus Symfoniorkester, SPOT, Aarhus Festuge og Musikhuset Aarhus.

Desuden skal der udarbejdes kunstfaglige udtalelser vedr. ILT 2015, Sculpture by the Sea, Åbne scene (arrangementer 2015/16).²

Genstandsfelt og afgrænsning

Det er institutionernes kunstneriske virksomhed og udviklingen i denne, der er genstand for evalueringerne. Institutionernes økonomiske og organisatoriske forhold og deres kontraktmæssige forpligtelser overfor kommunen ligger uden for det primære genstandsfelt, men vil blive inddraget, hvor de åbenlyst spiller en rolle for det kunstfaglige resultat af institutionens drift.

Mål og perspektiv

De kunstfaglige råd har som mål og perspektiv, at evalueringerne kan bruges af institutionerne som input i deres videre arbejde, og at evalueringerne kan bidrage til at styrke og kvalificere den kulturpolitiske debat omkring kulturområdet med det overordnede formål at fastholde kunstnerisk kvalitet som det centrale omdrejningspunkt i debatten.

2 | De kunstfaglige udtalelser offentliggøres i et selvstændigt notat – og omfatter foruden ILT 2015, Sculpture by the Sea, Åbne scene også Aarhus Festuge.

Evalueringsprocessen

På baggrund af erfaringerne fra de forrige evalueringsrunder fastlægger de kunstfaglige råd:

- at der tilknyttes en konsulent – Karen Hannah
- at hver institution evalueres af to medlemmer (enkelte af tre)
- at der gennemføres to møder med hver institution.

Formål og forventet udbytte

De kunstfaglige evalueringer er med til at skabe grundlag for, at kvaliteten af byens kulturtilbud til stadighed kan udvikles, således at byens borgere og besøgende præsenteres for kunst og kultur af høj kunstnerisk kvalitet.

Evalueringerne har flere formål:

Kulturinstitutionerne bruger evalueringen i udviklingen af deres kunstneriske virke. Selve evalueringsprocessen bidrager til dette: Evalueringsprocessen er dialogbaseret, processen omfatter selvevaluering og skaber et samtalerum for refleksion og faglig dialog om udviklingen af institutionens kunstneriske praksis.

Forvaltningen tager afsæt i evalueringen, når der indgås flerårig kontrakt mellem den enkelte kulturinstitution og kommunen. Kritik, udviklingspotentialer og anbefalinger fra evalueringerne kan dermed påvirke de udviklingsmål, der fastsættes i kontrakten.

Evalueringerne har også *politisk* betydning. Via evalueringerne får Kulturudvalg og Byråd en uafhængig vurdering af den kunstneriske kvalitet. Evalueringerne har tidligere givet anledning til politisk drøftelse af tilskudsstørrelser og økonomiske prioriteringer på kulturområdet i øvrigt.

Evalueringerne spiller også en rolle for udformningen af kulturpolitikken. Den næste kulturpolitik skal træde i kraft den 1. januar 2017. Derfor er deadline for evalueringen fastlagt til marts 2016.

Udarbejdelsen af de kunstfaglige evalueringer bidrager altså til at opfylde målet om kunstnerisk kvalitet, som beskrevet i Kulturpolitik 2014-2016.

Samspeilet mellem de kunstfaglige råd, institutionerne og opdragsgiver

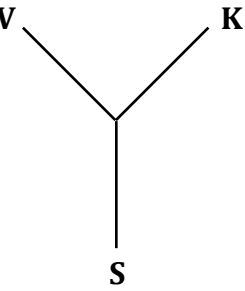
De kunstfaglige råd lægger vægt på at skabe og opretholde en klar rollefordeling mellem parterne i evalueringsprocessen. Byrådet er opdragsgiver til evalueringen, men politikerne og forvaltningen deltager ikke i selve evalueringen. Den foregår mellem de enkelte institutioner og de kunstfaglige råd. En forudsætning for gyldige evalueringer er derfor opretholdelsen af armslængdeprincippet.

3. EVALUERINGSMETODE: ØNSKEKVISTMODELLEN

De kunstfaglige råd evaluerer kulturinstitutionerne ud fra en kunstfaglig synsvinkel med “Ønskekvist-modellen” som det metodiske grundlag.

Modellen bestemmer kunstnerisk kvalitet som en kombination af **Villen**, **Kunnen** og **Skullen** – eller af **Engagement**, **Evner** og **Nødvendighed**.

Grafisk ser modellen sådan ud:

Overordnet vil evalueringerne af de enkelte kulturinstitutioner basere sig på følgende grundspørgsmål (OBS: spørgsmålene til institutionernes selvevaluering fremgår af bilag til Startdokumentet):

Engagement: Institutionens villen

- > Hvad er institutionens overordnede kunstneriske visioner?
- > Hvordan ses visionerne i institutionens kunstneriske aktiviteter og den øvrige profilering af institutionen?
- > Hvilke ambitioner driver institutionen?
- > Hvordan svarer ambitionerne til institutionens kunstneriske præstationer de seneste år?
- > Hvordan skabes samarbejdet internt i institutionen?
- > Hvordan formidles visioner og engagement til medarbejderne i institutionen?
- > Hvordan er institutionens samarbejdsvilje udadtil?
- > Hvad er institutionens fremadrivende kraft?

Evner: Institutionens kunnen

- > Hvilke genrer, praksisser mm. satser institutionen på?
- > Hvordan udfordrer, udvikler eller perfektionerer institutionen disse genrer og praksisser?
- > Hvordan indfrier institutionen sine kunstneriske visioner?

- > Hvordan udvikler institutionen sit medarbejderteam i overensstemmelse med dens overordnede kunstneriske visioner?
- > Hvilke kunstneriske og formidlingsmæssige kompetencer kendetegner institutionen? Hvilke kompetencer savnes?
- > Hvordan bruger institutionen sine kompetencer?
- > Hvordan sikrer institutionen, at den holder sig i fortsat udvikling?
- > Hvad er institutionens særpræg?
- > Hvordan bruger og nyttiggør institutionen sit særpræg?

Nødvendighed: Institutionens skullen

- > Hvem er målgrupperne for institutionens arrangementer?
- > Hvorfor er netop dette publikum målgrupper for institutionen?
- > Hvad gør institutionen for at nå disse målgrupper?
- > Hvordan realiserer institutionen sine ambitioner i forhold til publikum?
- > Hvordan søger institutionen at fremme publikumsinteressen – og evt. nå nye målgrupper?
- > Hvordan er sammenhængen mellem det, institutionen kan og vil – og dens økonomiske midler og fysiske rammer?
- > Hvordan opfatter og placerer institutionen sig selv i forhold til andre institutioner af samme type?
- > Hvad er institutionens betydning og relevans i en kunstnerisk og samfundsmæssig sammenhæng?
- > Hvordan demonstrerer institutionen sin handlekraft og satsning?

Helhed og perspektiv: Institutionen samlet set under Ønskekysten

- > **Hvordan overbeviser institutionen om sin kunstneriske nødvendighed?**
- > **Hvilke vilkår og forandringer (samfundsmæssige, kulturelle, økonomiske og æstetiske) inden for institutionens kunstfaglige område påvirker dens kunstneriske nødvendighed?**
- > **Hvordan ser institutionen sig selv som kulturel og æstetisk aktør i fremtiden?**

Ønskekvistspørgsmålene = evalueringskriterierne
Ønskekvist-spørgsmålene fungerer som overordnede ledetråde gennem evalueringsprocessen. De danner udgangspunkt for formuleringen af spørgsmålene til institutionernes selvevaluering (se selvevalueringsspørgsmålene i bilag til Startdokumentet). De vil forme afsættet for samtalerunderne med institutionerne. Og de vil danne grundlaget for de vurderinger, som de kunstfaglige råd fremlægger i evalueringsrapporterne.

4. EVALUERINGSPROCESSEN

Evalueringsprocessen forløber over et år – fra marts 2015 til marts 2016, hvor de færdige evalueringer udsendes. Elementerne i processen illustreres i følgende oversigt, der også angiver samspillet mellem parterne i evalueringen.

5. SELVEVALUERINGSFASEN

Et af de bærende elementer i evalueringsprocessen er institutionernes selvevaluering.

Formålet med selvevalueringen

- At give institutionen anledning til at reflektere over egen praksis og videreformidle disse refleksioner
- At give de kunstfaglige råd et indblik i institutionens selvforståelse og syn på egen kunstnerisk vilje, formåen og nødvendighed
- At danne udgangspunkt for samtaler mellem institutionerne og de kunstfaglige råd
- At give institutionen en egen stemme i processen

Temaer

Temaerne for selvevalueringen lægger sig op ad Ønskekvistmodellens tre begreber – engagement, evner og nødvendighed. Fokus er rettet mod den kunstneriske kvalitet og mod institutionens udvikling – også set i relation til, hvor institutionen befinder sig nu i forhold til forrige evalueringsrunde.

Selvevalueringsskemaet

Der er udarbejdet et fælles selvevalueringsskema, dvs. at alle institutioner får samme spørgsmål til besvarelse.

I skemaet er der lagt vægt på at formulere åbne og rummelige spørgsmål, så hver institution får mulighed for at beskrive sit eget særpræg – reflekteret i forhold til Ønskekvistmodellens tre begreber.

Spørgsmålene til institutionernes selvevaluering findes i bilag til dette Startdokument.

Besvarelse af selvevalueringen

De kunstfaglige råd opfordrer til, at spørgsmål og svar på selvevalueringen drøftes i fællesskab og på tværs af ledelse og medarbejdere i den enkelte institution.

Spørgsmålene kan besvares i enkeltsætninger eller sammenhængende tekst. Det er op til den enkelte institution – **blot institutionen får reflekteret over og besvaret alle spørgsmål i selvevalueringsskemaet.**

Selvevalueringen skrives elektronisk og indsendes i både **papir- og elektronisk format** til Kunstrådets formand Niels Andersen (se bilag til Startdokumentet).

Omfanget af selvevalueringen skal være på **max. 6 sider.**

Fristen for institutionernes aflevering af selvevalueringen er **mandag d. 8. juni 2015.**

Sammen med papirudgaven af selvevalueringen indsendes:

- Årsregnskaber siden sommeren 2013
- Årsberetninger siden sommeren 2013
- Repertoireoversigter el. tilsvarende siden sommeren 2013
- Evt. publikumsstatistik
- Evt. langtidsplaner

Så vidt muligt i 12 eksemplarer.

6. SAMTALERUNDERNE

Et andet nøglepunkt i evalueringsprocessen er samtalerunderne med de enkelte institutioner. Det er her, samtalerummet naturligt nok udfoldes i egentlig forstand.

De kunstfaglige råd gennemfører to samtaler med hver institution – den ene finder sted før udarbejdelsen af rådernes foreløbige evalueringsrapport; den anden er en opfølgning på denne rapport.

Hovedpointen med to samtalerunder er at kvalificere samtalerummet mellem institutionen og de kunstfaglige råd.

Institutionens selvevaluering vil indgå som et centralt element i første samtalerunde. De kunstfaglige rådss evalueringsrapport vil være omdrejningspunktet for anden runde.

Begge runder gennemføres med den indgangsvinkel fra de kunstfaglige rådss side at yde institutionen et kvalificeret kunstfagligt med- og modspil, der har fokus på institutionens kunstneriske udviklingsperspektiver.

Evalueringerne gennemføres i tomandshold (i enkelte tilfælde i tremandshold). Til samtalerunderne opfordrer de kunstfaglige råd til, at hver institution møder op med to-tre personer fra forskellige personalegrupper.

Rådsmedlemmer og evalueringsteams

Med Kulturpolitik 2014-2016 besluttede byrådet, at evalueringen i 2015/2016 skulle udføres i et tæt samarbejde mellem Kunstrådet, Musikudvalget og Billedkunstudvalget. Dette sikrer bl.a., at evalueringsteamets kunstfaglige kompetencer favner bredt.

Medlemmer af de tre kunstfaglige råd er:

- Niels Andersen (Formand for Kunstrådet)
- Mikala Bjarnov Lage (Kunstrådet)
- Mads Eslund (Kunstrådet)
- Signe Klejs (Kunstrådet)
- Kristina Holgersen (medlem af Musikudvalget og vikar i Kunstrådet, for Marie Koldkjær Højlund i 2015)
- Marie Koldkjær Højlund (Formand for Musikudvalget og medlem af Kunstrådet, dog orlov fra Kunstrådet i 2015 hvor hun erstattes af Kristina Holgersen)
- Jakob Næslund Madsen (Musikudvalget)
- Jesper Bay (Musikudvalget)
- Lene Desmentik (Formand for Billedkunstudvalget)
- Bo Mølgaard (Billedkunstudvalget og Kunstrådet)
- Iben West (Billedkunstudvalget)

3 | Der er udarbejdet en kunstfaglig udtalelse vedr. Aarhus Festuge.

Medlemmerne af de tre kunstfaglige råd fordeler sig i følgende evalueringsteams på de enkelte institutioner:

KUNSTFAGLIGE EVALUERINGER

Kunsthal Aarhus

Lene Desmentik | Bo Mølgaard | Iben West

Teatret Svalegangen

Mikala Bjarnov Lage | Bo Mølgaard

Teaterhuset Filuren

(ekskl. dramapædagogiske aktiviteter)
Niels Andersen | Jakob N. Madsen

Teatret Gruppe 38

Mikala Bjarnov Lage | Mads Eslund

Teater Refleksion

Niels Andersen | Signe Klejs

Granhøj Dans

Signe Klejs | Mikala Bjarnov Lage

Teater Katapult

Niels Andersen | Bo Mølgaard

Bora Bora

Mikala Bjarnov Lage | Mads Eslund

Aarhus Jazz Orchestra

Jakob N. Madsen | Jesper Bay

Radar

Kristina Holgersen | Marie Højlund

Fonden VoxHall/Atlas

Marie Højlund | Kristina Holgersen

Train

Jesper Bay | Kristina Holgersen

Aarhus Symfoniorkester

Jakob N. Madsen | Signe Klejs

SPOT Festival

Jesper Bay | Mads Eslund | Marie Højlund

Aarhus Festuge³

Mads Eslund | Jesper Bay | Bo Mølgaard

Musikhuset Aarhus (egen arrangementsvirksomhed)

Niels Andersen | Jakob N. Madsen

Tovholder for evalueringen er førstnævnte rådsmedlem på listen.

KUNSTFAGLIGE UDTALELSER

Som tidligere nævnt skal de kunstfaglige råd udarbejde udtalelser vedr. tre større kulturbegivenheder. Disse udarbejdes ligeledes i evalueringsteams. Til orientering fordeles medlemmerne sig her i følgende teams:

ILT 2015

Mikala Bjarnov Lage | Signe Klejs

Sculpture by the Sea 2015

Mads Eslund | Signe Kleis

Åbne Scene, Godsbanen – arrangementer i 2015/16

Niels Andersen | Signe Klejs

.....

7. SLUTRESULTATET

De kunstfaglige råd vil bestræbe sig på at udarbejde korte, men gennemargumenterede evalueringer, der med Ønskekysten som grundlag er præget af en metodisk stringens og en fælles opbygning, også for at gøre dem lettere sammenlignelige.

Som redskab i evalueringerne bruges Ønskekystmodellen med vægt på analyser af sammenhænge og med øje for institutionernes kontinuerlige udvikling. Evalueringsrapporterne vil derfor lægge vægt på det fremadrettede perspektiv snarere end det tilbageskuende.

Omfanget af de færdige evalueringsrapporter vil være på ca. 5 sider pr. institution.

Den afgørende drivkraft for de kunstfaglige råd i evalueringsarbejdet er, at institutionerne får et udbytte af såvel evalueringsprocessen som af slutproduktet – på kort og på langt sigt.

.....

8. TIDSPLAN FOR EVALUERINGSPROCESSEN 2015-2016

START marts 2015:

- Udkast til Startdokument inkl. selvevaluerings-spørgsmål udsendes til institutionerne 6. marts 2015
- Infomøde for kulturinstitutionerne 19. marts 2015

April - juni:

- Startdokument med selvevalueringsspørgsmål udsendes til institutionerne 8. april 2015
- Institutionerne udarbejder og indsender selvevaluering. Fristen for aflevering af institutionernes selvevaluering er 8. juni 2015

Juni - august

- Dataindsamling og bearbejdning af selvevalueringerne

August - september

- 1. samtalerunde med institutionerne: Tovholderne fra de kunstfaglige råd aftaler mødetidspunkter med institutioner og er ansvarlige for gennemførelsen
- Analyse og bearbejdning af møder med institutionerne

Oktober - december

- De kunstfaglige råd udarbejder foreløbige evalueringsrapporter

Januar - februar 2016

- Foreløbige evalueringsrapporter udsendes til institutionerne
- 2. samtalerunde: opfølgende møder med alle evaluerede institutioner
- Evalueringsrapporterne bearbejdes

SLUT marts 2016

- De færdige evalueringsrapporter afleveres til Aarhus Kommune, udsendes og offentliggøres (medio marts)

Opfølgning

- Seminar om evalueringerne med deltagelse af kulturinstitutionerne, de kunstfaglige råd, politikere og forvaltning (forår 2016, dato endnu ikke fastsat)

BILAG TIL STARTDOKUMENT 2015-16

BESVARELSE AF SELVEVALUERINGEN

Spørgsmålene kan besvares i enkeltsætninger eller sammenhængende tekst – *blot institutionen får reflekteret over og besvaret alle spørgsmål*

- Selvevalueringen skrives elektronisk og indsendes i både *papir- og elektronisk format*
- Omfanget af selvevalueringen skal være på *max. 6 sider*
- Fristen for aflevering af selvevalueringen er *mandag d. 8. juni 2015*

Selvevalueringen indsendes til Kunstrådets formand:

Niels Andersen
Hougaardsvej 17, 8220 Brabrand
Mail: nielsandersen99@gmail.com
Tlf. 20 42 42 09 (mobil) /86 26 50 28

Sammen med papirudgaven af selvevalueringen indsendes:

- Årsregnskaber siden sommeren 2013
- Årsberetninger siden sommeren 2013
- Repertoireoversigter el. tilsvarende siden sommeren 2013
- Evt. publikumsstatistik
- Evt. langtidsplaner

Så vidt muligt i 12 eksemplarer.

OBS: De kunstfaglige råd lægger vægt på at skabe og opretholde en klar rollefordeling mellem parterne i evalueringsprocessen. Byrådet er opdragsgiver til evalueringen, men politikerne og forvaltningen deltager ikke i selve evalueringen. Den foregår mellem de enkelte institutioner og de kunstfaglige råd. Det gælder også institutionernes selvevaluering. Den angår kun den enkelte institution og de kunstfaglige råd og skal derfor sendes direkte til formanden for Kunstrådet.

SPØRGSMÅL TIL INSTITUTIONERNES
SELVEVALUERING

A: Om visioner, udvikling og kunstneriske intentioner

- 1 | Hvordan vil I beskrive de overordnede kunstneriske visioner for jeres institution?
- 2 | Hvordan har de kunstneriske visioner ændret sig over tid (f.eks. fra institutionens start og de sidste 4 år)?
- 3 | Hvad er jeres kunstneriske intentioner med det samlede program/repertoire for 2014/15 og 2015/16?
- 4 | Hvordan vurderer I, at jeres intentioner med program/repertoire for 2014/15 indtil videre er indfriet?
- 5 | Hvad er jeres kunstneriske intentioner med de enkelte arrangementer/produktioner i 2014/15?
- 6 | Hvordan vurderer I, at jeres intentioner med de enkelte arrangementer/produktioner er indfriet? Nævn eksempler fra de seneste arrangementer/produktioner i 2014/15.
- 7 | Når I ser tilbage på de seneste 4 år og fremad mod næste sæson – hvad betragter I som kontinuitet, og hvad er det fornyende i jeres institution som helhed?

- 8 | Hvad driver jeres engagement?

B: Om egenskaber, kompetencer og særpræg

- 1 | Hvad er jeres opfattelse af egen kunnen – som institution?
- 2 | Hvordan har I udviklet jeres kunnen de seneste fire år – som institution?
- 3 | Nævn et eksempel på et arrangement/en produktion, hvor I har brugt jeres kunnen optimalt. Hvordan var det specielt vellykket?
- 4 | Nævn et eksempel på et arrangement/en produktion, som var mindre vellykket. Hvad var forhindringerne? Hvad kunne være gjort anderledes?
- 5 | Hvad er jeres kunstneriske styrker og svagheder som institution?
- 6 | Hvilke kunstneriske udviklingspotentialer vil I gerne udnytte bedre – og hvad kræver det?

- 7 | Hvilke muligheder ser I for at øge jeres kunstneriske og andre faglige kompetencer?
- 8 | Hvad er afgørende for, at I kan indfri de overordnede kunstneriske visioner og markere jeres institutions særpræg?

C: Om nødvendighed, publikum og omverdenen

- 1 | På hvilken måde er I del af den kunstneriske udvikling inden for jeres felt?
- 2 | Hvad vil I bibringe publikum og omverdenen?
- 3 | Hvordan vurderer I, at jeres kunstneriske arrangementer/produktioner er vedkommende for publikum og i samspil med tiden? Nævn eksempler.
- 4 | Hvordan søger I at fremme, udvikle og fordybe publikumsinteressen, nå jeres målgrupper og nå nye målgrupper?
- 5 | Hvordan vil I beskrive sammenhængen mellem jeres kunstneriske ambitioner og praksis og de økonomiske, fysiske og politisk-kontraktlige rammer for jeres institution? Hvilke muligheder og hvilke begrænsninger giver rammerne i forhold til at kunne realisere de kunstneriske ambitioner og ideer, I har?

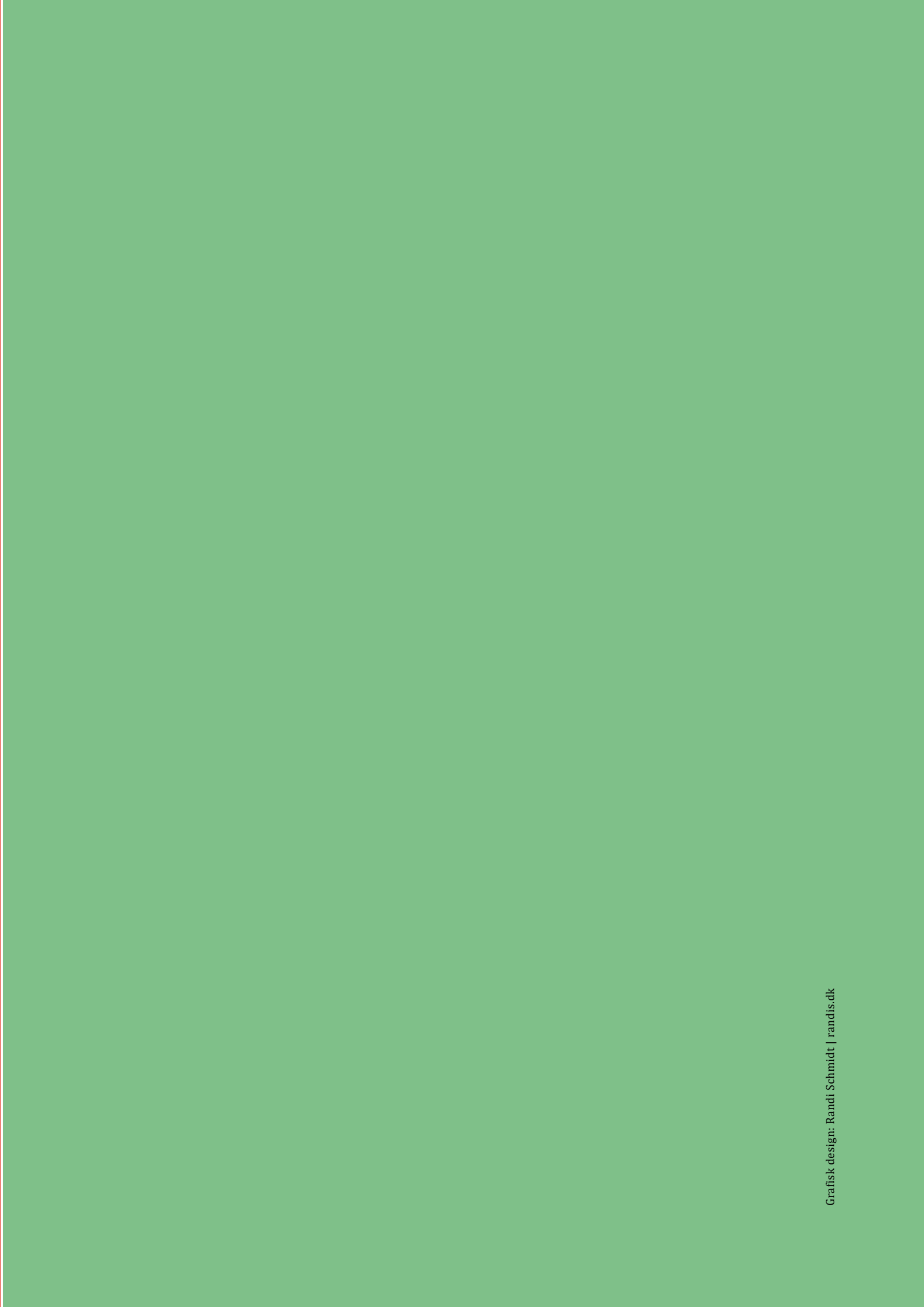
- 6 | Hvordan opfatter og placerer I jeres institution i forhold til andre beslægtede institutioner lokalt, nationalt og internationalt? Hvem vil I sammenligne jer med? Hvorfor? Hvem ser I som konkurrenter? Hvorfor?
- 7 | Hvem samarbejder I med lokalt, nationalt og internationalt – og hvorfor? Hvilke ønsker har I om eventuelle nye samarbejdspartnere lokalt, nationalt og internationalt – og hvorfor?
- 8 | Hvad er de væsentligste udfordringer for jeres institution på nuværende tidspunkt? Hvad kan Aarhus Kommune gøre for at fremme jeres udvikling? Hvad gør I selv for at fremme jeres udvikling?

D: Om arbejdet med selvevalueringen

Hvordan har I grebet arbejdet med selvevalueringen an? Beskriv processen og hvem der har deltaget.

E: Frit spil

Skriv hvad I lyster.

AARHUS
KOMMUNE